

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra výchovy ke zdraví

**Dostupnost, organizace a zdravotně - sociální benefity
řízených pohybových aktivit dětí s disabilitou
mentální, zrakovou a sluchovou
(Komparace Středočeského a Jihočeského kraje – vyjma Prahy)**

Bakalářská práce

Autor: Eva Kohoutová

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Výchova ke zdraví

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc.

České Budějovice, duben 2011

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Health Education

**Availability, organization and the health - social benefits
of children controlled physical activities
with mental, visual and DEF disability
(Comparison of South Bohemia and Central Bohemia regions
- except Prague)**

Bachelor Thesis

Author: Eva Kohoutová

Study programme: Specialization in Education

Study of Programme: Health Education

Supervisor: Assoc. Prof. Milada Krejci, PhD.

České Budějovice, April 2011

Jméno a příjmení autora: Eva Kohoutová

Název bakalářské práce: Dostupnost, organizace a zdravotně - sociální benefity řízených pohybových aktivit dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou (Komparace Středočeského a Jihočeského kraje – vyjma Prahy)

Pracoviště: Katedra výchovy ke zdraví, Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2011

Abstrakt:

V současné době dochází k dramatickému úbytku pohybu. Je tedy na společnosti, aby děti intaktní, ale i děti s disabilitou získaly široký přístup k pohybovým aktivitám. Cílem předkládané bakalářské práce je zjištění možností řízených volnočasových pohybových aktivit dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou ve věkové kategorii 8 – 15 let ve Středočeském a Jihočeském kraji. Byly použity tyto metody obsahová analýza, metoda dotazování, metoda komparativní a statistická analýza dat. Bylo zjištěno, že ve Středočeském kraji je více dětí s disabilitou než v kraji Jihočeském. Lepší podmínky ve Středočeském kraji mají děti s disabilitou zrakovou, což se dalo předpokládat, vzhledem k většímu počtu obyvatel a lepší dostupnosti k Praze. Překvapivě při školách jsou podmínky lepší v kraji Jihočeském. Lze vyvodit, že situace pro děti s výše uvedenou disabilitou není optimální. Lze doporučit školení pro instruktory, trenéry a rodiče v oblasti řízených volnočasových pohybových aktivit, které by se odehrávalo při fakultách vysokých škol.

Klíčová slova: Disabilita mentální, disabilita zraková, disabilita sluchová, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, aplikované pohybové aktivity a sport, řízení pohybových aktivit

Name and Surname: Eva Kohoutová

Title of Bachelor Thesis: Availability, organization and health – social benefits of children controlled physical activities with mental, visual and a DEF disability (Comparison of Central and South Bohemia Region – except Prague)

Department: Health Education, Faculty of Education, University of South Bohemia in České Budějovice

Supervisor: Assoc. Prof. Milada Krejčí, PhD.

The year of presentation: 2011

Abstract: Currently, there is a dramatic loss of exercise. It is a social matter let the intact, but also disabled children to obtain wide access to sport activities. The aim of this thesis is to identify opportunities for controlled leisure physical activities in children with mental, visual and DEF disability aged 8-15 years in Central and South Bohemia Region. These methods were used: content analysis, questioning method, comparative method and statistical data analysis. It was found that there are more children with disability in the Central Bohemia Region than in South Bohemia Region. There are better conditions for children with visual disability in Central Bohemia Region, which would be expected, given the larger population and better access to Prague. Surprisingly, in schools are better conditions in South Bohemia Region. It can be concluded that the situation for children with mentioned disability is not optimal. The training for instructors, coaches and parents is recommended in issue of controlled leisure physical activities that could take place in university faculties.

Keywords: Mental disability, visual disability, DEF disability, Central Bohemia Region, South Bohemia Region, applied physical activities and sport, controlled activity

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci „Dostupnost, organizace a zdravotně - sociální benefity řízených pohybových aktivit dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou (Komparace Středočeského a Jihočeského kraje - vyjma Prahy)“ vypracovala samostatně pod odborným vedením doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc., pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, dne 29. 4. 2011

Eva Kohoutová

Poděkování:

Děkuji doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc. za odborné vedení, cenné rady a ochotu při vypracování mé bakalářské práce. Dále poděkování patří prezidentu Českého svazu zrakově postižených sportovců panu Jaroslavu Patovi za pomoc při mapování sportovních klubů pro děti s disabilitou.

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE	11
2. 1	Specifika Středočeského kraje a jeho podmínky k pohybovým aktivitám	11
2. 2	Specifika Jihočeského kraje a jeho podmínky k pohybovým aktivitám	13
2. 3	Vymezení pojmu zdraví a disabilita podle Světové zdravotnické organizace a odborníků v této problematice	16
2. 3. 1	Osoba s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou	18
2. 3. 2	Vývoj dítěte s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou v období školního věku	24
2. 4	Přínos pohybových aktivit pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou	27
2. 4. 1	Pojem aplikované pohybové aktivity a jejich vliv na zvyšování kvality života dětí s disabilitou	28
2. 4. 2	Formování dítěte s disabilitou pomocí řízených volnočasových pohybových aktivit	31
2. 5	Historie sportu osob s disabilitou	32
2. 5. 1	Mezinárodní sportovní organizace pro osoby s disabilitou	33
2. 5. 2	Národní sportovní organizace pro osoby s disabilitou	34
3	VÝZKUMNÁ ČÁST PRÁCE	40
3. 1	Cíl práce	40
3. 2	Úkoly práce	40
4	METODOLOGIE	42
4. 1	Charakteristika souboru	42
4. 2	Organizace výzkumného šetření	43
4. 3	Použité metody	44
5	VÝSLEDKY A DISKUZE	45
5. 1	Výsledky a diskuze k analýze internetových zdrojů	45
5. 1. 1	Výsledky a diskuze k počtu dětí s disabilitou	46
5. 1. 2	Výsledky a diskuze k řízeným pohybovým aktivitám při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami	49
5. 1. 3	Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou mentální	70
5. 1. 4	Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou zrakovou	80

5. 1. 5	Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou sluchovou	83
5. 1. 6	Výsledky a diskuze k rozmístění řízených volnočasových pohybových aktivit	86
5. 2	Výsledky a diskuze k dotazování.....	88
5. 2. 1	Výsledky a diskuze k počtu osob s disabilitami	88
5. 2. 2	Výsledky a diskuze k řízeným volnočasovým pohybovým aktivitám při školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami	89
5. 2. 3	Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou.....	90
5. 3	Výsledky a diskuze k řízenému nestrukturovanému volnému rozhovoru	91
5. 3. 1	Výsledky a diskuze k rozhovoru s panem Mgr. Fryčem, odbor sociálních věcí.....	91
5. 3. 2	Výsledky a diskuze k nestrukturovanému, volnému rozhovoru s prezidentem Českého svazu zrakově postižených sportovců Jaroslavem Patou.....	92
6	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	94
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	96
8	SEZNAM ZKRATEK.....	102
9	PŘÍLOHY.....	104

1 ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce se zabývá řízenými volnočasovými pohybovými aktivitami dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou. Téma bakalářské práce jsem si zvolila vzhledem k tomu, že již šestým rokem pracuji na Základní škole, Mateřské škole a Praktické škole, Příbram. Začínala jsem jako osobní asistentka, poté asistentka pedagoga a nyní jsem zde zaměstnaná jako učitelka na prvním stupni. Každodenně se setkávám s žáky s různými disabilitami a často slýchávám o problémech týkajících se pohybových aktivit ve volném čase. Problematice dítěte s disabilitou bych se také ráda věnovala v navazujícím studiu. Komparovat Středočeský kraj s krajem Jihočeským jsem se rozhodla z důvodu podobné rozlohy a také proto, že se zajímám o to, jaká je nabídka řízených volnočasových pohybových aktivit ve Středočeském kraji, kde bydlím a pracuji a v kraji Jihočeském, kde studuji. Pro děti s disabilitou je nedostatek volnočasových pohybových aktivit. Pohyb je součástí zdravého životního stylu dětí s disabilitou, který se potřebují kvalitně naučit. Velmi důležité je řízení kvalifikovaným odborníkem.

První kapitola specifikuje Středočeský a Jihočeský kraj a jejich podmínky pro pohybové aktivity. Druhá kapitola se zabývá problematikou zdraví a disabilitou. Vycházím zde především z nejnovějších poznatků Světové zdravotnické organizace WHO. Významnou součástí jsou charakteristiky jednotlivých disabilit. Nejobsáhlejší je podkapitola o disabilitě mentální, protože s dětmi s tímto typem disability každodenně pracuji a mám nejvíce informací. Pozornost je také věnována odlišnostem ve vývoji dítěte s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou v období školního věku. Třetí kapitola je zaměřena na pohybové aktivity a sport dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou. Informuji o velkém přínosu pohybových aktivit pro děti s těmito disabilitami v různých oblastech jejich života, vymezím pojem aplikované pohybové aktivity a uvedu jejich vliv na zvyšování kvality života dětí s disabilitou. Zaměřím se také na formování dítěte s disabilitou pomocí řízených volnočasových pohybových aktivit a v závěru kapitoly osvětlím problematiku sportu osob s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou na národní a mezinárodní úrovni.

Ve výzkumné části bych ráda zjistila pomocí metod rámcové analýzy literatury a internetových zdrojů, řízenými rozhovory, dotazováním, komparativní a statistickou metodou jaká je současná situace řízeného volnočasového pohybového vyžití pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou ve věkové kategorii 8 až 15 let ve Středočeském kraji a kraji Jihočeském. Zajímá mě, jaké řízené volnočasové pohybové aktivity jsou nabízeny při základních školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále zda existují nějaké zájmové či sportovní organizace přímo pro děti s disabilitou mentální, zrakovou, sluchovou. Poté možnosti řízeného volnočasového pohybového vyžití dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou v těchto krajích komparuji a vytvořím jejich přehled.

V závěru zhodnotím svůj výzkum a uvedu stav současné situace. Jedná se o první mapování z oblasti řízeného volnočasového pohybového vyžití dětí s disabilitou. Doposud neexistuje v tomto směru žádná „databáze“. Rodiče dětí s disabilitou nemají lehkou situaci. Touhou každého rodiče je, aby se jejich dítě naučilo nějaké pohybové aktivity, které by mu ulehčily život.

2 TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE

2. 1 Specifika Středočeského kraje a jeho podmínky k pohybovým aktivitám

Středočeský kraj je největším krajem České republiky. Rozkládá se na ploše 11 015 km², což je téměř 14 % rozlohy České republiky. Počet obyvatel k 30. 6. 2010 byl 1 256 850. Velikostí, počtem obcí i obyvatel patří mezi největší kraje České republiky. Průměrná měsíční mzda k 1. pololetí 2010 činí 22 540Kč. Míra nezaměstnanosti k 31. 1. 2010 je 6, 88%. Krajským městem je Praha, hejtman je MUDr. David Rath. Kromě Prahy má nejhustší, ale také nejpřetíženejší dopravní síť v republice. Přes území kraje vedou do hlavního města historicky radiálně uspořádané hlavní železniční i silniční tranzitní sítě. Své zastoupení v kraji má i vodní doprava. Jedinou vodní cestu v ČR pro vnitrostátní i mezinárodní přepravu představuje v současné době Labsko-vltavská vodní cesta, přibližně 3/4 její délky prochází územím kraje (ČSÚ, 2010, online). Středočeský kraj má výhodnou polohu blízko Prahy, významné kulturní památky, nádhernou přírodu s mnoha rezervacemi, několika chráněnými krajinnými oblastmi a velmi variabilní možnosti turistiky jako například lázeňství, pěší a cykloturistika, agroturistika a další. Středočeský kraj je bezprostředním i vzdálenějším zázemím hlavního města, což lze v řadě směrů považovat za výhodu. Samozřejmě těží z přítomnosti Prahy (VYSTOUPIL a KOL., 2007).

Na území Středočeského kraje se nachází 12 okresů: Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha – východ, Praha – západ, Příbram a Rakovník k 1. 1. 2004 bylo na tomto území vytvořeno 26 obcí s rozšířenou působností. Rozlohou je největší okres Příbram (15 % rozlohy kraje), nejmenším okresem je pak Praha - západ, 5 % rozlohy kraje (KR - STŘEDOČESKÝ, 2010, online). Ve Středočeském kraji se nachází 81 koupališť a bazénů, z toho 21 krytých bazénů. Dále 1078 hřišť, 529 tělocvičen, 164 stadiónů, včetně krytých, 25 zimní stadiónu, včetně krytých (ČSÚ, 2010, online).

Krajina celé oblasti je značně různorodá, což umožňuje rozvoj všech druhů sportů a pohybových aktivit. Vodní sporty mohou zájemci provozovat na vltavských,

labských a dalších přehradách, kterých je zde velké množství. Vodáci velmi dobře znají řeky Berounku a Sázavu. na své si přijdou ve Středních Čechách i rybáři. Nalezneme zde řadu značených turistických a cykloturistických tras, ale i dostatek nabídek nejrůznějších netradičních aktivit pro volný čas. Kulturní vyžití a možnosti zábavy zde můžeme kombinovat s aktivním pobytem v přírodě, nebo můžeme jen relaxovat a užívat si ticha v některé z klidnějších oblastí. Nachází se zde množství nejrůznějších sportovišť, včetně 11 golfových hřišť, několik desítek koňských jízdáren a mnoho jiných. Kromě toho se ve Středočeském kraji koná mnoho sportovních akcí, které můžeme navštívit jako diváci nebo si přímo zasoutěžit. Vedle běžných druhů sportů jako tenis, fotbal, lední hokej, volejbal či košíková, se ve Středočeském kraji provozují sporty méně obvyklé. v Rakovníku a Mnichovicích u Prahy se můžete setkat s pozemním hokejem, v Bakově nad Jizerou, Podlázkách, Březně, Řevnicích a Staré Huti u Dobříše s národní házenou. Ačkoli se to při pohledu na mapu Středočeského kraje nezdá, najde se tu i několik lyžařských středisek (Moninec, Padák apod.). Za ryzí specialitu lze považovat karetní hru Lóra, která se na světě hraje pouze ve Středočeském kraji na Kladně a ve Slaném (KR – STREDOČESKÝ, 2010, online).

Vedle škol zřizovaných krajem a obcemi, zde působí také soukromé školy různých zřizovatelů a školy církevní; je tak vytvořena vzdělávací síť škol i školských zařízení, jež poskytují velmi dobré vzdělání obyvatelům nejen středočeského regionu. Středočeský kraj je zřizovatelem většiny základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (ÚIV, 2011, online).

Středočeský kraj nabízí v rámci dalšího vzdělávání akreditované semináře pro učitele asistenty pedagoga, zajišťuje asistenty pedagoga do škol a tříd, v nichž jsou vzděláváni žáci se zdravotním postižením. Kraj také vypisuje dotační a grantové programy pro pořadatele sportovních aktivit včetně aktivit pro handicapované sportovce. Dále je zde možnost, aby školy požádaly o dotaci z Fondů Středočeského kraje, například v rámci Středočeského Fondu Sportu, volného času a primární prevence. Podporuje soutěž Atletického čtyřboje žáků základních škol praktických a základních škol speciálních (KR - STREDOČESKÝ, 2011, online).

K pozitivním podmínkám ve Středočeském kraji patří různorodost krajiny a mnoho možností pro různé sportovní a pohybové aktivity v zimě i v létě, a to jak

outdoorové tak i indoorové. Co se týká pohybových aktivit osob s postižením, je zde možnost žádat kraj o dotaci. Dále podpora Středočeského kraje v soutěži Atletického čtyřboje žáků základních škol praktických a speciálních. Negativa vidím v nedostatečném financování. Chybí dostatek udržovaných a náležitě technicky vybavených veřejně přístupných sportovišť a také nedostatek odborníků, kteří by se o oblast pohybových volnočasových aktivit zdravotně postižených aktivně zajímali. Existují odborníci, kteří s velkým nadšením plánují, organizují nejrůznější akce; těm velmi fandím a doufám, že do budoucna jich bude více. Provozovaného sportu a pohybových aktivit pro osoby zdravotně postižené je vzhledem k velkým možnostem pohybového vyžití ve Středočeském kraji dle mého názoru nedostatek. Tomuto tématu se budu věnovat v praktické části práce.

2. 2 Specifika Jihočeského kraje a jeho podmínky k pohybovým aktivitám

Jihočeský kraj představuje svou rozlohou 10 057 km², což je 12,8 % rozlohy České republiky. Z vybraných údajů Českého statistického úřadu uvádím informace o podnebí v kraji. Počet obyvatel k 30. 6. 2010 je 637 723, hrubá mzda k 1. pololetí 2010 činí 20 053Kč, nezaměstnanost k 31. 10. 2010 je 6, 76%. Podstatnou část hranice kraje tvoří státní hranice s Rakouskem a Německem v celkové délce 323 km. Krajským městem jsou České Budějovice. Hejtman Jihočeského kraje je Mgr. Jiří Zimola. Krajem prochází důležité mezinárodní silnice a severojižní železniční koridor z Prahy do Rakouska; důležitá železnice vede také z Českých Budějovic do Plzně. Příhraniční charakter kraje poskytuje možnosti efektivní příhraniční spolupráce ve výrobní oblasti i v oblasti služeb spolu s rozvojem cestovního ruchu, kde je využívána celková atraktivita kraje s méně narušenou přírodou a množstvím kulturních památek (KR - JIHOČESKÝ, 2010, online).

V Jihočeském kraji je 7 okresů (České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice, tábor) a k 1. 1. 2004 bylo na tomto území vytvořeno 17 obcí s rozšířenou působností (KR - JIHOČESKÝ, 2010, online). Podle údajů Českého statistického úřadu se v kraji se nachází 145 koupališť a bazénů, z toho 13 krytých. Dále 933 hřišť, 362 tělocvičen, 65 stadionů (včetně krytých), 17 zimní stadionů (včetně krytých). Přírodní prostředí s vysokou lesnatostí

a vodními plochami je využíváno k pohybovým aktivitám občany z celé České republiky a v hojně míře i zahraničními turisty. v letním období je sem lákána spousta turistů díky velkému množství vodních ploch, je zde vybudováno přes 7 000 rybníků, jejichž celková výměra dnes představuje více než 30 tis. hektarů. Kromě toho se zde nachází velká vodní díla jako Lipno, Orlík, Římov a další. Příznivci vodní turistiky naleznou v jižních Čechách rovněž velmi dobré podmínky. v kraji se také nachází pohoří Šumava, která je vhodná jak pro cyklistiku, tak turistiku. v zimním období zase láká množství lyžařských areálů jako například Zadov, Churáňov a Lipno – Kramolín, kde je široká možnost jak sjezdového lyžování, tak velké množství kvalitních běžeckých tratí. Na území jižních Čech však najdou své možnosti i příznivci dalších sportů a aktivit v přírodním prostředí. Jedná se například o vodní sporty provozované na velkých vodních nádržích jako je jachting, rychlostní kanoistika, veslování, vodní lyžování a vodní motorismus. I když se na území jižních Čech nenacházejí žádné velehory, je zde vhodné prostředí pro výcvik horolezců v podobě různých skalních útvarů. Rozmanité přírodní prostředí kraje nabízí i terény pro řadu technických sportů (aeroklub, radioklub, modeláři, potápěči, kynologové) i pro řadu disciplin automobilového a motocyklového sportu (ČSÚ, 2010, online).

Jihočeský kraj je zřizovatelem většiny základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Vedle škol zřizovaných krajem a obcemi zde působí také soukromé školy různých zřizovatelů a školy církevní; je tak vytvořena vzdělávací síť škol i školských zařízení, jež poskytují velmi dobré vzdělání obyvatelům nejen jihočeského regionu (ÚIV, 2011, online).

Jihočeský kraj se snaží podporovat zkvalitňování podmínek vzdělávání ve školách samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením. Podporovat vybavení škol speciálními učebnicemi, učebními, kompenzačními a technickými pomůckami (Rozvojové programy MŠMT). Ve spolupráci s pedagogicko-psychologickými poradnami podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti speciální pedagogiky a psychologie. Vypisuje dotační a grantové programy pro pořadatele sportovních aktivit včetně aktivit pro handicapované sportovce. Takovéto soutěže mohou organizovat speciální základní škol (KR - JIHOČESKÝ, 2011, online). v rámci Programů podpory sportu pro rok 2011 vypsala kraj

podprogram "Příspěvek na akce handicapovaných sportovců", které podpořil částkou 200 tisíc korun. Z celkových 12 žádostí přispěl do 8 žádostí (KR - JIHOČESKÝ, 2011, online).

Mezi silné stránky Jihočeského kraje patří mimořádně příznivé podmínky pro provozování sportovních a tělovýchovných aktivit v přirozeném přírodním prostředí. Je zde hustá a poměrně dobře udržovaná síť turistických značených cest. Využívání velkého množství vodních ploch pro letní i zimní sporty. Mezi slabé stránky patří materiálně technická základna pro rekreační i výkonnostní sport (chybí větší počet sportovních hal, plaveckých bazénů u škol, větších školních tělocvičen, letních bezprašných hřišť, chybí hřiště pro moderní sporty jako je softbal apod.). Chybí dostatek udržovaných a náležitě technicky vybavených veřejně přístupných sportovišť. Velmi rozdílná úroveň zimní údržby lyžařských stop v oblasti Blanského lesa, Novohradských hor a celé Šumavy včetně podhůří zejména ve srovnání se sítí udržovaných stop v navazujících trasách rakouského a bavorského pohraničí. Chybí kompletní krajská databáze všech sportovišť včetně majetkoprávních poměrů. Další neduh, ale ten není výsadou zdejšího kraje, ale celé republiky, je nedostatečná možnost ohodnocení a tím i nízká motivace pro zapojení kvalifikovaných pedagogických pracovníků do práce v mimoškolní zájmové tělovýchově i do funkcionářské a trenérské práce ve výkonnostním sportu (KR - JIHOČESKÝ, 2010, online).

Území	Rozloha plochy	Počet obyvatel
Středočeský kraj	11 015 km²	1 256 850
Jihočeský kraj	10 057 km²	637 723

Tabulka č. 1 *Rozloha a počet obyvatel v komparovaných krajích k 30. 6. 2010* (ČSÚ, 2010, online).

2. 3 Vymezení pojmu zdraví a disabilita podle Světové zdravotnické organizace a odborníků v této problematice

Kurzová uvádí, že podle Světové zdravotnické organizace (dále jen WHO) zdraví člověka nechápeme jen jako pouhou nepřítomnost nemoci, ale jako stav úplného fyzického, psychického a sociálního blaha, tedy jako celkově uspokojivý životní pocit člověka (anglicky wellbeing) v úrovni tělesné, duševní i společenské. Zdraví je důležitou podmínkou pro běžný život člověka a je činitelem ovlivňujícím kvalitu života (BURSOVÁ, RUBÁŠ, 2001 in KURSOVÁ, 2009).

Zdraví člověka je v současnosti chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní, sociální a duchovní pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, zdravotně preventivní chování, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Zdraví je předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost (KREJČÍ, BAUMELTOVÁ, 2001). Zdraví není takovou samozřejmostí, jakou by se mohlo na první pohled zdát. Je křehké, zranitelné a většinou si jeho hodnotu uvědomíme až tehdy, když ho ztrácíme (KREJČÍ, 2008).

Zdravotní postižení vymezujeme jako stav trvalého a závažného snížení funkční schopnosti, které je zapříčiněno nemocí, úrazem nebo vrozenou vadou (VYSOKAJOVA 2000 in KURSOVÁ 2009). Zdravotní postižení lze vymezit jako ztrátu nebo poškození určitého orgánového systému (ČERNÁ, 2008). Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (účinnosti nabývá 1. 1. 2007): „Zdravotní postižení je pro účely tohoto zákona charakterizováno jako tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit osobu závislou na pomoci jiné osoby“ (MPSV, 2010, online).

WHO zavádí od roku 1980 nový model nemocí a postižení ve sledu: nemoc - poškození - postižení - handicap. Tato logická řada vymezuje odlišnost nemocí (onemocnění) jako dočasného statusu (v případě akutní nemoci) či statusu dlouhodobého (chronická nemoc) jako stavů léčitelných od postižení, které je stavem trvalým (z možností zlepšení či zhoršení v dimenzi vlastního postižení, nicméně stavem tzv. nevléčitelným (WHO, 2011 online). Slovo impairment je chápáno jako poškození, porucha, ztráta či abnormalita. Defekt se uvádí jako vada či nedostatek.

Disability je nezpůsobilost, změněná schopnost, postižení. Handicap označuje znevýhodnění ve všech životních směrech. v kontextu zdraví je zdravotní postižení chápáno jako poškození či jakákoliv ztráta nebo abnormalita psychické, fyziologické nebo anatomické struktury či funkce. Poškození může být přítomno, i když člověk není nemocný. Zdravotní postižení nelze spojovat se stavem chronické nemoci, například člověk s diabetem je nemocný nikoliv postižený (COPPENOLLE, 2004).

Podle Renotierové je označování postižených osob v různých zemích rozdílné, není jednotné a ustálené ani u nás. Je podmíněno různým chápáním a pro označení osob s defektem více termínů: člověk postižený, znevýhodněný, s postižením, handicapovaný, zdravotně postižený, se speciálními výchovnými a vzdělávacími potřebami, člověk se speciálními potřebami, výjimečný aj. (RENOTIEROVÁ, 2003).

Celosvětově se pro označování lidí se zdravotním postižením prosazuje zásada „people first“ (nejprve lidé). Všichni jsme lidé s různými vlastnostmi, jednou z nich může být i postižení (VOTAVA a KOL., 2003). *„Proto se před jinak přijatelným označením zdravotně postižený dává přednost komplikovanějšímu spojení osoba (člověk) se zdravotním postižením. Nelze doporučit ani označení handicapovaný, protože stupeň handicapu závisí na funkci společnosti.“* (Votava a kol., 2003, s. 12). Anglická obdoba je disabled a person with disability. Vývoj jde ovšem ještě dále a je navrhováno označení people with special needs (osoby se speciálními potřebami), avšak obsah tohoto označení může být chápán širěji než osoba se zdravotním postižením (VOTAVA, 2003).

WHO uvádí a stanovuje v roce 2001 jednotnou a standardní terminologii dle Mezinárodní klasifikace poškození, postižení a handicapů. Podle této terminologie vymezuje jednotlivé kategorie postižení následovně: tělesné (pohybové), smyslové (zrakové, sluchové), kombinované (hluchoslepou apod., vícenásobné postižení), duševní (mentální), řečové, autismus, poruchy chování (psychosociální oblast jako je delikvence, toxikomanie apod.), specifické poruchy učení a chování (dyslexie, dysgrafie, specifické poruchy pozornosti ADD, ADHD, které byly dříve označovány jako lehké mozkové dysfunkce LMD (KURSOVÁ, 2009).

2. 3. 1 Osoba s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou

V této kapitole informuji o základních charakteristikách disability mentální, zrakové a sluchové. Zaměřuji se především na základní definice, etiologii, příznaky, klasifikaci a procento osob v populaci.

Osoba s disabilitou mentální

Problematikou osob s disabilitou mentální se zabývá speciálně pedagogická disciplína, která se nazývá psychopedie. v současné době u nás i v zahraničí je termín mentální retardace vymezován velkým množstvím definic, které mají společné zaměření na celkové snížení intelektových schopností jedince, popř. jeho schopnosti adaptace na prostředí. Jeden z velmi uznávaných speciálních pedagogů Sovák popisuje hlavní příznaky mentálního postižení, mezi něž zahrnuje nejzřetelnější znak v oblasti rozumové jako omezení, přerušení nebo zastavení vývoje. Navození podmíněných reflexů a spojů je ztíženo úměrně stupni mentálního nedostatku. Zatímco zdravému dítěti stačí podmíněný postoj navodit 1 - 2 krát, bývá u jedinců s mentálním postižením nutno navozovat reakci 100 - 300 krát. Mezi další příznaky mentálního postižení zahrnuje pozornost, která je krátkodobá a labilní, paměť je mechanická, představivost a myšlení zůstává na nižší úrovni, na stupni zobecňování, jednoduchého abstrahování, řeč je úměrná rozumovému vývoji (výrazně opožděná, omezená nebo se vůbec nerozvine a je na úrovni pudových a afektivních zvukových projevů), citová stránka osobnosti je nevyvážená (citová tupost nebo až afektivní výbušnost), vůle je více ovlivněna city (až afekty) než rozumem s převládajícím nekritickým myšlením, vývojové anomálie, jako jsou např. obličejové asymetrie, anomálie lebky, uší, zubů, rukou, apod. (SOVÁK, 1986).

Další současní autoři zabývající se problematikou disability mentální jako jsou Valenta, Müller, Švarcová, Černá, Vítková, Pipeková, Vágnerová, Slowík, Fisher, Škoda a další. Sovákovy poznatky a názory přebírají a ve svých publikacích je rozšiřují o vlastní. v zahraničních zdrojích se v souvislosti s definicí mentálního postižení již od devadesátých let 20. století setkáváme s pojetím dle Americké asociace pro mentálně retardované, které vystihuje mentální postižení jako podstatné

omezení stávajícího výkonu na základě podprůměrné úrovně intelektových schopností a omezení v některých oblastech jako je například komunikace, sebeobsluha, sociální dovednosti, samostatné bydlení, sebeurčení, zdraví a bezpečnost, použití školních dovedností, volný čas a práce (KURSOVÁ, 2009).

Pro klasifikaci jsou nejběžněji využívány standardizované IQ testy Stanford Binet stupnice inteligence, revidována Wechslerova inteligenční stupnice pro děti a též stanovená baterie hodnocení pro děti dle Kaufmana (SLOWÍK, 2007). Česká i zahraniční odborná literatura hledá příčiny vzniku mentálního postižení nejčastěji ve třech hlavních obdobích vývoje v prenatálním, perinatálním a postnatálním. v prenatálním období mohou být příčiny dědičné, například zděděné nemoci, metabolické poruchy jako fenylketonurie či galaktosemie, zděděná inteligence a nedostatek vloh k určitým činnostem. Dále environmentální faktory, jako například onemocnění matky během těhotenství nebo alkoholismus a drogová závislost matky, mutace genů, aberace či změna počtu chromozomů. v perinatálním období se jedná především o mechanické poškození mozku během porodu, hypoxii či asfyxii dítěte při porodu, předčasný porod a nízkou porodní váhu dítěte či těžkou novorozeneckou žloutenku při inkompatibilitě Rh faktorů. V postnatálním období vývoje můžeme najít příčinu v mechanických poškozeních, jako jsou traumata, nádorové onemocnění, krvácení do mozku, demence, jako např. alkoholová či epileptická demence. Pokles mentální úrovně může způsobit také nepodnětné rodinné a sociokulturní prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Zde ale při včasné intervenci a nasycení potřeb může dojít k opětovnému navýšení bodů inteligenčního kvocientu (VALENTA, MÜLLER, 2007).

V současné době je za základní dokument pro klasifikaci mentálního postižení u nás i v Evropě považována 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (ICD-10), která pochází od Světové zdravotnické organizace (WHO) v Ženevě. Dokument vstoupil v platnost v roce 1992. Mentální postižení spadá do kategorie F70 – F79 a dělí se do šesti kategorií. Písmeno „F“ znamená, že mentální postižení spadá do oddílu psychiatrie. Hloubku mentálního postižení určuje inteligenční kvocient, který je zároveň ukazatelem úrovně rozumových schopností (SLOWÍK, 2007).

Lehké mentální postižení F70, IQ 50 – 69. Jedná se o nejpočetnější skupinu mezi osobami s mentálním postižením. Etiologie je většinou dědičná. Jsou schopni orientovat se v běžných denních situacích. Motorika je většinou nezměněna, jen slabé odchylky od normy při spodní hranici pásma. Kognitivní procesy, volní vlastnosti a emoční sféra jsou mírně omezeny. Řeč je téměř nezměněna, slovní zásoba dostačuje účelné komunikaci a běžným potřebám jedince. U těchto jedinců velmi záleží na vedení rodiny a přístupu okolí. Při podnětném prostředí a vedení ze strany rodiny, školy a společnosti jsou tyto jedinci schopni žít plnohodnotný život.

Středně těžké mentální postižení F71, IQ 35-49. S širokým rozmezím hodnot inteligenčního kvocientu se jedná o skupinu velice rozmanitou. Etiologie je většinou organická. Motorika může být omezena, především jemná motorika a grafomotorika. Dorozumí se mluvenou řečí, jejich slovní zásoba je však omezena, při dolní hranici pásma je již omezení dosti patrné. Volní, kognitivní a emoční sféra je ovlivněna stupněm mentálního postižení a tyto jedinci jsou již značně sugestibilní a psychicky závislí na svém okolí. Celková schopnost samostatnosti se snižuje směrem k dolní hranici pásma.

Těžké mentální postižení F72, IQ 20-34. Jedinci jsou již zcela závislí na svém okolí. Etiologie je organická s častými přidruženými vadami, jako je epilepsie. Motorika je značně omezena. Komunikace většinou neprobíhá pouze pomocí mluvené řeči, je doplňována a podporována augmentativními nebo nahrazena alternativními komunikačními metodami.

Hluboké mentální postižení F73, IQ pod 20. Jedinci jsou již bez výjimky zcela závislí na péči okolí. Etiologie postižení je organická s častým přidruženým smyslovým postižením, epilepsií, nebo nejtěžšími případy pervazivních vývojových poruch. Jedinci často nejsou schopni rozeznat své okolí. Jsou imobilní, inkontinentní.

Jiné mentální postižení F78. Tato diagnóza se používá v případech, kdy je nemožné stanovit úroveň mentálního postižení pomocí obvyklých metod kvůli těžkým přidruženým postižením. Nespecifikované mentální postižení F79. Tato diagnóza se používá tehdy, je-li prokázána diagnóza mentálního postižení, avšak chybí informace k přesnému zařazení do jedné z kategorií, (srov. BARTOŇOVÁ, BAZALOVÁ, PIPEKOVÁ, 2007, ČERNÁ 2008, ŠVARCOVÁ 2006, VALETNTA, MÜLLER 2003).

Vítková dělí mentální retardaci na vrozenou - oligofrenie, získanou - demenci a sociálně podmíněnou - pseudooligofrenie (PIPEKOVÁ in VÍTKOVÁ, 2004). Mentálně postižení tvoří jednu z nejpočetnějších skupin mezi všemi postiženými. Navíc počet osob s mentálním postižením nejen u nás, ale i v celosvětovém měřítku stále stoupá. Absolutní počet mentálně postižených u nás není znám. Na základě kvalifikovaných odhadů se uvádí, že v současné době jsou mentální retardací postižena asi 3% občanů, tj. asi 300 tisíc osob. Nejvíce mentálně retardovaných se vykazuje ve školním věku, který klade specifické požadavky na intelekt a umožňuje průkazná srovnání úrovně rozumových schopností mezi jednotlivými žáky (ŠVARCOVÁ, 2006).

Osoba s disabilitou zrakovou

Problematikou osob s disabilitou zrakovou se zabývá speciálně pedagogická disciplína, která se nazývá tyflopédie. Za osobu se zrakovým postižením považujeme jedince, který i po optimální korekci (medikamentózní, chirurgické, brýlové apod.) má v běžném životě problémy se získáváním a zpracováváním informací zrakovou cestou, například čtení černotisku, problémy se zrakovou orientací v prostoru (SLOWÍK, 2007).

Kategorie osob se zrakovým postižením je skupina velmi různorodá a můžeme ji dělit podle celé řady kritérií (BALUNOVÁ, HEŘMÁNKOVÁ, LUDÍKOVÁ, 2001). Členění zrakového postižení často vychází z etiologického hlediska, to znamená postižení orgánové či funkční nebo z doby vzniku, to je postižení vrozené či získané. Dále ze stupně postižení, to jsou osoby nevidomé, osoby se zbytky zraku, osoby slabozraké a osoby s poruchami binokulárního vidění. Z hlediska trvání zrakové vady členíme vady na krátkodobé – akutní, dlouhodobé – chronické, opakující se – recidivující. (LUDÍKOVÁ, 2004).

Druhy zrakového postižení podle Světové zdravotnické organizace WHO se řídí zrakovou ostrostí a omezení zorného pole. Osobu se zrakovým postižením lze zařadit do jedné z pěti kategorií: střední slabozrakost, silná slabozrakost, těžce slabý zrak, praktická nevidomost, úplná nevidomost (SONS, 2010, online).

Podle aktuálních odhadů WHO žije na světě 37 milionů nevidomých a 124 milionů slabozrakých osob, přičemž tyto počty nezahrnují osoby s refrakčními vadami. v celosvětovém měřítku trpí těžkým zrakovým postižením přibližně 161 milionů osob. Míra zrakového postižení velmi úzce souvisí s věkem, přibližně 82 % nevidomých osob je starších 50 let. Celosvětově je míra zrakového postižení vyšší u žen než u mužů. Podle odhadů WHO se počet osob se zrakovým postižením do roku 2020 zdvojnásobí (KUCHYŇKA a KOL, 2007).

Osoba s disabilitou sluchovou

Problematikou osob s disabilitou sluchovou se zabývá speciálně pedagogická disciplína, která se nazývá surdopedie. „*Sluchové postižení je následkem organické nebo funkční vady (respektive poruchy) v kterékoli části sluchového analyzátoru, sluchové dráhy a sluchových korových center, případně funkcionálně percepčních poruch*” (SLOWÍK, 2007, s. 72).

U sluchových vad, stejně jako u ostatních druhů postižení, je ve většině případů problém zjistit důvod vzniku poruchy. Její etiologie bývá podle některých autorů neznámá až v 68 % případů. Téměř v 50% je sluchové postižení způsobeno geneticky podmíněnými vadami. Sluchové vady můžeme rozdělit dle vzniku na prenatalní, perinatální a postnatální. v prenatalním období působí na nervový systém plodu řada vlivů, a to chemické (alkoholismus, kouření, toxikomanie), biologické (hormonální a metabolické poruchy, virová onemocnění) a fyzikální (úrazy matky způsobené během těhotenství, různé druhy záření). Dalšími riziky mohou být například prodělané interrupce či krvácení během těhotenství. v perinatálním období bývá pro dítě rizikový obtížný porod, pokud např. dojde k asfyxii, nebo nižší porodní váha. Škodlivé jsou vlivy inkubátoru na sluchový orgán dítěte. Mezi patologické faktory postnatálního období mohou patřit například úrazy hlavy, infekční onemocnění (meningitida, průšnice), časté záněty středního ucha, dříve dokonce některé druhy antibiotik (tzv. mycinová antibiotika), orgánové změny, cysty a samozřejmě i nadměrný hluk (CHVATALOVÁ in KREJČÍROVÁ, 2002).

„Závažnější forma sluchové vady způsobuje deprivaci v oblasti zvukových podnětů a negativně ovlivňuje rozvoj řečových a komunikačních kompetencí dítěte.“
(PŘINOSILOVÁ in OPAŘILOVÁ, 2006, s. 167).

Nejdůležitějším faktorem při diagnostice sluchových vad je doba, kdy k poškození došlo. V této souvislosti vymezujeme dvě období - prelingvální a postlingvální. To obecně znamená před, nebo po ukončení fixace komunikačních kompetencí. Uvádí se, že komunikační schopnosti se fixují do 6. roku. Pokud tedy k narušení dojde do 6 let věku dítěte, významně se naruší psychický a sociální vývoj dítěte. Odborné vyšetření sluchu realizuje otorinolaryngolog (SLOWÍK, 2007).

Vágnerová uvádí, že asi 50 % sluchových vad má genetický základ. Tyto vady nemívají žádné další přidružené postižení a za určitých podmínek je dítě schopné se dobře vyvíjet. Pokud je ale geneticky podmíněná sluchová vada kombinována s poruchami centrální nervové soustavy, může dojít k výraznějšímu narušení (př. Usherův syndrom – kombinace zrakové a sluchové vady). Největší riziko vzniká při prenatálně a perinatálně způsobeném postižení (VÁGNEROVÁ, 2001).

Existuje mnoho různých kritérií k dělení sluchových vad. Dělení vad se může odvozovat od různých kritérií, jako jsou příčina vzniku sluchové vady, vrozené (geneticky podmíněné, postižení vlivem rodinného genetického zatížení), kongenitálně získané (postižení získané během těhotenství, nejčastěji v prvním trimestru, či během porodu), získané (úraz či onemocnění), nebo období vzniku sluchové vady, prelingválně nebo postlingválně (SLOWÍK, 2007).

V ČR je používána nejčastěji klasifikace dle stupně sluchového postižení, kterou vymezila WHO: Normální sluch 0 – 25 dB, lehká nedoslýchavost 26 – 40 dB, středně těžká nedoslýchavost 41 – 55 dB, těžká nedoslýchavost 56 – 70 dB, praktická hluchota 71 – 90 dB a úplná hluchota více než 90 dB. Číselné údaje odpovídají sluchovým ztrátám podle WHO v jednotkách decibel, názvy kategorií jsou podle vyhlášky MPSV č. 284/1995 (HORÁKOVÁ in PIPEKOVÁ, 2006).

Postižení sluchu je u obyvatelstva jedno z nejrozšířenějších somaticko - funkčních postižení. V České republice se toto číslo pohybuje okolo 500 000 osob (HORÁKOVÁ in PIPEKOVÁ, 2006).

2. 3. 2 Vývoj dítěte s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou v období školního věku

Školní věk zahrnuje období vývoje dítěte mezi 6. a 15. rokem života. Ten se dále dělí na mladší školní věk a starší školní věk. Mladší školní věk většina autorů definuje od 6. - 7. do asi 11. - 12. roku života. Na mladší školní věk navazuje období staršího školního věku, který můžeme také nazvat obdobím pubescence, protože v tomto období dochází k pohlavnímu dozrávání dítěte, a s tím souvisejícími psychickými projevy. Pohlavní dospělost bývá dokončena přibližně 15. rokem života. Svět školy poznamená dítě v mladším školním věku rozhodujícím způsobem, zatímco u pubescenta se začíná prosazovat výrazně jiné mimoškolní vlivy. (LANGMEIER, KREJČÍŘOVÁ, 2006)

Zdravotně postižené děti se často nevyvíjejí rovnoměrně. Zdravotní postižení zasahuje do duševní, tělesné i sociální složky jedince. Setkáváme se s mnoha zvláštnostmi v nejrůznějších oblastech. Zaměřím se na to nejpodstatnější. Vývoj dítěte s vrozeným postižením prochází stejnými fázemi jako vývoj dítěte zdravého, ale v některých vývojových obdobích může postižení limitovat nebo dokonce znemožňovat rozvoj určitých kompetencí. Riziko vzniku některých psychických odchylek závisí i na působení psychosociálních faktorů. Psychický vývoj dětí má své obecné typické znaky. Vývoj každého jedince je individuálně specifický a má své jedinečné rysy, které nelze ani u postižených dětí, v rámci nepřiměřené generalizace, přehlížet. Nástup do školy je v životě postiženého dítěte velmi důležitým mezníkem. Někdy lze mluvit o první krizi identity, protože se v této době potvrzuje stálost a neměnnost jeho znevýhodnění. Zařazení do určitého typu školy funguje jako potvrzení míry normality dítěte. (VÁGNEROVÁ, 2008).

V socializačním vývoji dítěte s postižením jsou velké problémy, někdy ještě větší než v oblasti rozvoje kognitivních schopností (ŠPOTÁKOVÁ, TOMČANIKOVÁ, 2000 in VÁGNEROVÁ, 2008). V socializačním vývoji postiženého dítěte jsou důležité zkušenosti s vrstevníky. Postižené děti mívají častěji snížené sebehodnocení, mají menší důvěru ve vlastní schopnosti, jsou pasivnější, jsou zvýšeně citlivé na hodnocení svého výkonu (VÁGNEROVÁ, 2008).

Vývoji dítěte s disabilitou mentální

V období školního věku se vyskytují nápadnější projevy, než byly v předškolním věku. Je to spojeno se změnou a nárůstem požadavků. Hlavní činností dítěte ve školním věku je učení a s ním spojené nároky na psychické i sociální funkce jedince. Setkáváme se s mnoha zvláštnostmi v nejrůznějších oblastech. Nejnápadnější je to v oblasti kognitivní, především v oblasti myšlení a paměti. Myšlení bývá konkrétní, s omezenou schopností zobecňování. Navíc se vyznačuje stereotypností a rigiditou. Nedostatečná abstrakce a malá schopnost zobecňování jsou také rysy těchto dětí. Objevuje se zvýšená sugestibilita a snížená kritičnost. Paměť je hlavně mechanická a její kvalitu snižuje pomalé vytváření a nepevnost asociací a logických vazeb. Nejvýznamnější je obrázková – názorná paměť, ale je také důležité podporovat paměť sluchovou, hmatovou, čichovou i chuťovou. Specifickým rysem je snížená motivace v oblasti učení. Děti s mentálním postižením často potřebují podporu v oblasti adaptivních dovedností, z nichž nejdůležitější pro toto věkové období je komunikace s ostatními, sebeobsluha, zdraví a bezpečnost, život v domácnosti, sociální dovednosti, čtení, psaní a základy matematických dovedností. Sociálním významem mentální retardace a socializace je problém odhadnout obtížnost dorozumění s těmito lidmi, omezenější možnost odhadnout jejich reakce, které nebývají vždycky standardní, jejich snížená schopnost sebeovládání a z toho vyplývající odlišnost chování od očekávané normy. Sociální status mentálně postižených bývá velice nízký, pro ostatní jsou to mnohdy jen „blbci“, kteří stejně nic nechápou, a na ně není třeba brát ohled. Školní zralost a připravenost dítěte s postižením mohou ovlivňovat nejrůznější faktory biologického a psychosociálního charakteru, které v souhrnu, v negativní variantě fungují jako komplexní deprivací činitelé. Nástup do školy je důležitým sociálním mezníkem, který je přesně vymezen a ritualizován. Dítě získává roli školáka a s ní větší prestiž než jakou mělo v předškolním věku. Role školáka je jakýmsi formálním potvrzením určité, kvalitativně vyšší vývojové úrovně. v rámci nové role se pro dítě škola stává symbolem, se kterým se postupně nějakým způsobem identifikuje. při hodnocení školní zralosti a připravenosti postižených dětí je třeba brát v úvahu jak tělesný a duševní vývoj, tak jejich sociální situaci. Tělesná zralost a nezbytná míra somatické

odolnosti hrají roli i u postižených dětí. Rozvoj poznávacích procesů je jednou z obecných podmínek školní úspěšnosti (VAGNEROVÁ, 2004 in VAGNEROVÁ, 2008).

Vývoj dítěte s disabilitou zrakovou

Ve školním věku může být spojen s mnoha různými problémy, které nejsou specifické, mohou postihnout jakkoliv handicapovaného jedince. Jde o potíže ve školní práci, adaptaci na školu a vrstevnickou společnost či obecné socializační potíže. Děti si začínají uvědomovat svou odlišnost, i to, že jsou v mnoha směrech omezené a některé věci nikdy nedokážou. Vadí jim, že jsou vázané a nemohou dělat, co by chtěly bez pomoci jiného. Emancipace je obtížná z důvodu omezené orientace, různé trasy je třeba nejprve nacvičit a teprve pak může dítě chodit samo. Pokud se stýká s postiženými i zdravými vrstevníky, může pociťovat určitou odlišnost v zaměření, zájmové orientaci apod. Nutnost měnit způsob komunikace a přizpůsobovat se rozdílnosti preferencí může být náročná. Sociální význam zrakového postižení je velmi význačný. Závažnější zrakové postižení omezuje možnost získat všechny potřebné sociální zkušenosti a reagovat požadovaným způsobem. Pokud je zraková vada spojená s nápadností očí, např. deformací bulbů, může to postoj zdravých lidí ovlivnit. Sociálně nepříznivě působí rovněž různé automatismy a nedostatečná kontrola vlastních projevů. Omezení je v oblasti orientace, vede k sensorické deprivaci. Toto postižení může mít různý charakter a z toho vyplývá i omezení jednotlivých psychických funkcí (CHVATALOVÁ, 2001 in VAGNEROVÁ, 2008). „*Hlavně mi vadí, že si někteří lidé myslí, že se mnou musí jednat úplně jinak. Že jsem něco míň, že nejsem schopný pochopit situaci běžného života*“ (CHVATALOVÁ 2001, s. 32 in VAGNEROVÁ, 2008, s. 207).

Vývoji dítěte s disabilitou sluchovou

Obecně lze říci, že čím dříve sluchová vada vznikne, tím závažnější jsou její důsledky. Celkový vývoj nejvíce omezují vrozené percepční vady. Psychický vývoj dítěte se sluchovým postižením závisí ve značné míře na adekvátnosti jeho

výchovného vedení. Je velmi důležité zvolit způsob komunikace, který by byl nejefektivnější, obvykle jde o znakovou řeč. Je důležité, aby všichni členové rodiny používali stejný jazykový systém. Nejzávažnějším důsledkem vrozeného sluchového postižení je komunikační a informační bariéra. Sluchová vada omezuje možnost osvojit si mluvenou řeč a používat je v kontaktu s jinými lidmi. v důsledku toho dochází k nerovnoměrnému vývoji kognitivních schopností a opoždění socializace. (STRNADOVÁ, 1995 in VAGNEROVÁ, 2008).

Na utváření osobnostních charakteristik u dítěte se sluchovým postižením nemá vliv sluchová vada jako taková, ale spíše to, v jakém prostředí dítě vyrůstá a jak k nim přistupuje jejich okolí. Pokud jsou podporovány pozitivní projevy dítěte, rozvíjí se. Naopak, pokud je dítě odmítáno a neustále frustrováno, může to vést až k jeho stažení se a uzavřenosti. Je potřeba, aby dítě zažívalo úspěch, úspěšnou komunikaci, a to nejen doma, ale i mezi vrstevníky (KRATOCHVÍLOVÁ, 2009).

Charakteristické rysy osobnosti školáka s postižením jsou vyjádřeny i v jeho základních potřebách. Ty mají všechny děti. Rozdíl je v tom, že je někdy obtížnější je uspokojit. Integrace dítěte s postižením do běžné školy, mezi zdravé může být užitečná a přinést dítěti zkušenosti jinak nedostupné. Avšak za určitých okolností přínosem není a může působit nepříznivě. Velmi záleží na individualitě dítěte, ale i na ostatních podmínkách integrace (VAGNEROVÁ, 2008).

2. 4 Přínos pohybových aktivit pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou

Pohyb je jedním z důležitých faktorů, který přispívá ke zdraví, jak u zdravé populace, tak u osob s postižením. Má přínos v oblasti fyziologické, psychické, sociální a umožňuje příjemné trávení volného času. v současné době se obezita stává stále větším problémem až epidemií. Pohybové aktivity by měly být nedílnou součástí životního stylu celé společnosti. Ne však každý pohyb je vhodný pro každého. Zařazení a účast na nevhodné pohybové aktivitě může zúčastněnému přinést spíše negativní zkušenost a i jisté společenské újmy (SCHUSTER, 2008).

Kursová uvádí, že pro jedince se zdravotním postižením mají pohybové aktivity mimořádný význam, pomáhají rozvíjet nejen jejich motoriku a pohybové dovednosti, ale i úroveň jejich volných vlastností. Úkolem pohybové výchovy je prostřednictvím tělesných cvičení přispívat ke zmírnění důsledků zdravotního postižení. Osoby s postižením si během pohybových činností osvojují a zvykají na nové sociální role, které vyžadují spolupráci, tvořivost a překonávání nejrůznějších zábran (KURSOVÁ, 2009). Jedním z druhů socializačních procesů u osob se zdravotním postižením jsou pohybové aktivity. Jedinec získává určitý systém hodnot, norem a rolí, zpětně tak tento proces působí při vývoji adaptačních struktur osobnosti (VÁGNEROVÁ, 2004). Další pozitivní vliv pohybových aktivit je v oblasti řečového vývoje. Dítě se od útlého věku učí mluvit současně s pohybem, a tak je pohybová výchova neodmyslitelně spjata s výchovou řeči. Schopnost vnímání a pozornosti rozvíjíme hlavně při napodobování jednotlivých cviků. Paměť procvičujeme zejména při neustálém opakování pohybů. Fantazii pěstujeme tím, že děti vedeme k samostatnému pohybovému projevu, nebo k vytváření obměn předvedených pohybů. Díky slovním návodům ke cvičení podporujeme u dětí také porozumění řeči a při hudebně pohybových aktivitách i k vlastnímu řečovému projevu. Díky cvičení si postižení také osvojují nové pojmy a představy. Gallane zdůrazňuje propojenost tzv. fyzického vzdělávacího programu (motorického vývoje) a poznávacího koncepčního učení. Rozvoj pohybových dovedností základních či specializovaných je aktivním procesem učení složitě souvisejícím s poznáním (GALLAHUE, DONNELLY, 2003).

2. 4. 1 Pojem aplikované pohybové aktivity a jejich vliv na zvyšování kvality života dětí s disabilitou

Aplikované pohybové aktivity (dále jen APA) jsou zastřešující název pro všechny aktivity osob se zdravotním postižením. Tento pojem zahrnuje rehabilitační sport, tělesnou výchovu a školní sport, sport pro všechny ve volném čase a reprezentační sport. APA zvyšuje kvalitu života dětí se zdravotním postižením po fyzické, psychické i sociální stránce. Počet sportujících dětí je bohužel stále nízký. Důvodem jsou četné bariéry, jako je nedostatek informací a kvalitních

odborníků aj. Pro integraci je nezbytné vzdělávání, kooperace mezi lidmi s postižením a bez postižení a zajištění bezbariérových přístupů do sportovních center. Značně důležitá je však také finanční podpora. Aplikované pohybové aktivity vnímáme jako kinantropologickou vědní disciplínu, která se zabývá vytvářením podmínek pro zlepšení života osob se speciálními potřebami a integrací těchto osob mezi intaktní populaci prostřednictvím činností pohybového charakteru. Svou činností přispívá k pozitivnímu ovlivnění celé společnosti ať v rovině kognitivní, postojové nebo dovedností. Snaží se o celkový psychický, fyzický i sociální rozvoj všech stran zainteresovaných v procesu postupného začleňování jedinců z minoritních skupin obyvatelstva mezi majoritní (JEŠINA, 2007). Do popředí zájmu odborníků zabývajících se pohybovými aktivitami se dostávají otázky humanizace a demokratizace tělesné výchovy, problematika netradičních a méně používaných pohybových aktivit (BARTÍK, 1999 in KURSOVÁ, 2008).

Děti s disabilitou mohou provozovat mnoho pohybových aktivit, specifikuji jen některé. Například jóga je jednou z významných aktivit. Je to soubor tělesných a duševních cvičení, které umožňují dosáhnout lepšího zdravotního stavu a psychické vyrovnanosti. Jóga je vhodná především tím, že ji mohou cvičit i osoby netréované a různě postižené. Další výhodou je, že ji mohou samostatně praktikovat i doma (MAHEŠVARÁNDA, 2006). Jóga má integrativní účinky. Postižený člověk se skrze cvičení jógy může zařadit i mezi lidi bez postižení a tím překonávat sociální bariéry. Krejčí uvádí ve své publikaci, že je velmi důležitá jiná metodika v jógových cvičeních pro osoby s postižením oproti běžné populaci. Pokud je postižení takové, že nemůže být pohyb reálně prováděn fyzicky, může být aplikován ideomotoricky. Zároveň vyzdvihuje význam těchto cvičení na optimalizaci emočních stavů a psychosociální pohody osob s postižením (KREJČÍ, 2003).

Za vhodné pohybové aktivity se považuje plavání a pohybové aktivity ve vodě, pohybové hry, psychomotorické hry, aktivity spojené s vnímáním rytmu a hudby, jógová, relaxační a kompenzační cvičení (COPPENOLLE, 2004). Mezi další pohybové aktivity pro děti s postižením patří hippoterapie, canisterapie, tanec a hudebně rytmické aktivity, lyžování, eduball, fotbal, goalball, kuželkářství, lukostřelba, horolezectví, vodní sporty, showdown, bocca, jezdectví, atletika, tandemová cyklistika, míčové hry, turistika, judo, bowling, vzpírání, šachy a mnoho

dalších. Sporty jako takové mohou provozovat zdravotně postižení všichni, ale musíme respektovat určité zvláštnosti. Děti s disabilitou sluchovou používají například kompenzační pomůcky jako Kratův vibrační náramek. Ten reaguje na náhlou změnu hlasitosti nebo náhlý zvuk. Využívá se u sportů, kde se pískají fauly nebo body. Tyto věci jsou sportovcům také zobrazovány vizuálně. při kolektivních sportech musí dávat sportovci velký pozor na prostředí kolem sebe, spoluhráče a protihráče, aby nedošlo ke kolizím a zranění. při individuálních sportech je to v tomto ohledu jednodušší, je zde ale náročnější upozornit na start, konec a přerušení. To, že soutěží sportovec se sluchovým postižením, často není poznat pohledem, ani výkonem. Například v plavání se pohybují rekordy sluchově postižených jen několik málo sekund za rekordy nejlepších plavců planety. Pro děti s disabilitou zrakovou je typický trasér. Je to člověk, který trénuje a jezdí na soustředění se sportovcem s postižením. Plní zde funkci očí osoby se zrakovým postižením. Práce traséra je velice náročná a sladění obou sportovců trvá nějaký čas. Trasér je nepostradatelný i u sportů, kde se neběží nebo nejede. Při plavání je třeba plavce upozornit na blížící se okraj bazénu, nebo při kuželkářství je třeba závodníka dovést na dráhu a nasměrovat jeho hod k cíli. To, do jaké míry může trasér pomáhat sportovci, je přesně vymezeno v pravidlech každého sportu, pohybové aktivity a hry. Pro zdravotně postižené je velmi důležitá potřeba otevřené budoucnosti. Jde v podstatě o to, aby i postižený člověk měl před sebou stále nějakou reálnou životní perspektivu, aby nezačal pochybovat o smyslu svého života (JEŠINA, 2007).

Aplikované pohybové aktivity by měli vést kvalifikovaní odborníci. Pedagog, který vzdělává osoby se speciálními vzdělávacími potřebami v oblasti tělesné výchovy, má několik možností, jak získat nutné vzdělání. Například studiem pohybových aktivit a sportu pro osoby se speciálními potřebami na Fakultě tělesné výchovy a sportu na Univerzitě Karlově v rámci jednooborového studia oboru tělesná výchova a sport či dvou-oborového studia tělesné výchovy a speciální pedagogiky. Je možné i dvou-oborové studium tělesné výchovy a speciální pedagogiky na Masarykově univerzitě v Brně. Informace týkající se aplikovaných pohybových aktivit či aplikované tělesné výchovy se dostanou studentům oboru učitelství tělesné výchovy i na Fakultě sportovních studií v Brně, Pedagogických fakultách v Plzni nebo Ústí nad Labem, volitelné jsou také v Ostravě. Jakou součástí

jiných oborů pak v Hradci Králové (speciální pedagogika, vychovatelství či sociální práce) nebo Českých Budějovicích (výchova ke zdraví). Vše v rámci jednoho či většinou dvou předmětů zaměřených na aplikovanou tělesnou výchovu a dále pak v rámci zdravotní tělesné výchovy, která je v kurikulech všech vysokoškolských tělovýchovných pracovišť. Studium na těchto školách je samozřejmě dobrým předpokladem pro získání nutných kompetencí v oblasti aplikované tělesné výchovy či aplikovaných pohybových aktivit. Ale nejznámější a nejrozšířenější je studium aplikované tělesné výchovy na Univerzitě Palackého v Olomouci (Mgr. i Bc.). Profil absolventů oboru Aplikovaná tělesná výchova jim umožňuje věnovat se kromě tělesné výchovy a sportu i tělocvičné rekreaci osob se speciálními potřebami. v současné době se začíná rozšiřovat studium aplikovaných pohybových aktivit o zaměření právě na oblast volnočasových aktivit osob se speciálními potřebami (APA, 2011, online).

2. 4. 2 Formování dítěte s disabilitou pomocí řízených volnočasových pohybových aktivit

Řízené volnočasové pohybové aktivity jsou pohybové aktivity, které se uskutečňují ve volném čase dítěte a jsou vedeny odborným pedagogem.

Zájmové činnosti nejsou jen výsadou majoritní společnosti. Dětem se zdravotním postižením lze také nabídnout zájmové aktivity, které jsou samozřejmě přizpůsobeny k jejich handicapu (VOTAVA, 2003). Je třeba si uvědomit, že v průměru mají děti se zdravotním postižením méně volného času než děti nepostižené. Vypracování domácích úkolů a příprava na vyučování jim často trvá déle, nějaký čas zabere doprava do speciální školy a běžné denní činnosti, při nichž potřebují cizí pomoc. Také příležitostí, kde a jak provádět zájmovou činnost, může být méně a dítě nemá možnost o náplni volného času samostatně rozhodnout. Z toho plyne, že dítě s postižením často nezíská spontánně zkušenosti, dovednosti a zážitky, které jsou běžné u dětí bez postižení stejného věku. Proto je potřeba tento program pro dítě s postižením aktivně připravovat, samozřejmě s ohledem na jeho možnosti, a navíc mu umožnit vlastní výběr, o co má především zájem. Taková činnost může být organizována především v rámci speciálních škol

a ústavů, ať už formou volitelných předmětů, zájmových kroužků, návštěv sportovních akcí, výletů či programů škol v přírodě. v rámci dobrovolných organizací, zaměřených na děti a mládež s postižením, jako je celoroční program klubu Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí, v organizaci pro děti se zrakovým postižením apod. Tyto organizace připravují také letní tábory. V rámci volného času v rodině by mělo být dítě s postižením vtaženo do zájmové pohybové činnosti rodiny, i když je jeho účast díky postižení omezena. Jedná se o výlety, sport, zpěv, tanec aj. Program volného času by měl dítě s postižením dále formovat a vychovávat, pomáhat mu v získávání širší soběstačnosti, rozvíjet jeho tvůrčí schopnosti, vytvářet společenské vazby (VOTAVA a KOL., 2005).

2. 5 Historie sportu osob s disabilitou

Sport pro osoby se zdravotním postižením existuje více než 100 let. Písemné materiály z 18. a 19. století dokazují, že již tehdy byl sport důležitým prostředkem převýchovy a rehabilitace osob s poškozením či postižením (většinou důsledky válek, bývalí vojáci). Po 2. světové válce došlo k rozvoji organizovaného sportu v centrech. V roce 1944 zřídil německý emigrant, neurochirurg Ludwig Guttmann centrum míšních poškození v nemocnici ve Velké Británii. Sport byl součástí terapie. Působil na zlepšení fyzické i psychické kondice postižených. Vyjadřoval přirozenou potřebu pohybu, soutěživosti, vítězství a komunikace s okolím. V roce 1948 Ludwig Guttmann zorganizoval závody pro veterány 2. světové války se zraněním páteře ve Velké Británii. V roce 1952 se her zúčastnili i sportovci z Holandska, tím podpořili vznik hnutí dnes označovaného jako paralympijské. V roce 1957 popularita her a účast mnoha zemí přiměla Ludwiga Guttmanna k založení mezinárodní sportovní organizace pro vozíčkáře. Chtěl dále vytvořit systém soutěží pro tělesně postižené, které by byly podobné olympijským hrám.

První paralympijské hry se uskutečnily v roce 1960 (necelé 2 měsíce po olympijských hrách) v Římě. První ročníky byly určeny výhradně pro sportovce s těžkým postižením páteře a paraplegiky (400 sportovců, 23 zemí, 8 druhů sportů). Od této doby se paralympijské hry uskutečňují v roce konání olympijských her. První zimní paralympijské hry mají původ ve Švédsku, ale teprve v roce 1992 se konaly

na stejném místě jako zimní olympijské hry (Albertville). Tyto zimní hry byly zároveň poslední, které se konaly ve stejném roce jako letní paralympijské hry. Po nich se olympijský cyklus posunul o dva roky tak, aby se paralympijské hry a zimní paralympijské hry (stejně jako olympijské hry a zimní olympijské hry) střídaly s rozdílem dvou roků. V průběhu let se připojovaly další skupiny tělesně postižených (spastici - lidé s mozkovou obrnou, zrakově postižení, postižení svalovou dystrofií apod.). Došlo ke změnám ve zdravotní klasifikaci, ke zvýšení sportovních disciplín a počtu sportovců. Ve dvacátém století vznikla Deklarace práva na sport. Sport se stává právem pro všechny fyzické osoby, tedy i pro občany se zdravotním postižením. v současné době je právo na sport vtěleno zejména do mezinárodních chart, jako například Evropská charta sportu pro všechny (1974) a další. Zakotvují právo na sport. Deklarují přijetí opatření, která poskytují všem občanům možnost sportovat. Zabývají se zpřístupněním sportovních zařízení pro všechny osoby se zdravotním postižením (PARALYMPIC, 2011, online).

2. 5. 1 Mezinárodní sportovní organizace pro osoby s disabilitou

Na mezinárodní úrovni vznikla již v roce 1924 první organizace pro sluchově postižené. Vývojově nejmladší je mezinárodní organizace pro osoby s mentálním postižením (1986). Objevují se tendence založit mezinárodní svaz všech druhů postižení. v roce 1982 byl čtyřmi mezinárodními federacemi založen Mezinárodní koordinační výbor světových organizací postižených sportovců (International Coordination Committee ICC) jako protějšek Mezinárodního olympijského výboru (International Olympic Committee IOC). roce 1992 z Mezinárodního koordinačního výboru vznikl Mezinárodní paralympijský výbor (International Paralympic Committee IPC), který dnes slučuje tyto mezinárodní federace: International Sports Federation for Persóna with Mental Handicap INAS – FID (sportovce s mentálním postižením), Cerebrál Palsy – International Sports and Recreation Association CP ISRA (sportovce spasticky postižené - lidé ochrnutí převážně následky nenakažlivé dětské mozkové obrny, zejména vady vrozené), dále International Wheelchair and Amputee Sports IWAS (sportovce s tělesným postižením - převážně vady získané, zejména poúrazové stavy) a International Blind

Sports Association IBSA (sportovce se zrakovým postižením). Sluchově postižení sportovci se svým Mezinárodním deaflympijským výborem IDSC (dříve CISS) pře různé snahy nejsou aktuálně sdruženi do Mezinárodního paralympijského výboru, jejich vrcholnou akcí jsou deaflympiáda, dříve Světové hry neslyšících, které se konají vždy v lichých letech za Paralympiádami (PARALYMPIC, 2011, online).

2. 5. 2 Národní sportovní organizace pro osoby s disabilitou

V roce 1994 byl z iniciativy Mezinárodního paralympijského výboru IPC a po dohodě národních svazů sportovců se zdravotním postižením založen Český paralympijský výbor ČPV. Jde o paralelní organizaci Českého olympijského výboru. Prostřednictvím sdružených svazů ovlivňuje přípravu sportovců se zdravotním postižením na vrcholné světové soutěže, jako jsou paralympiády a deaflympiády. Český paralympijský výbor, jako člen Mezinárodního paralympijského výboru, sdružuje svazy postižených sportovců, které jsou členy mezinárodních federací. Zástupci (zpravidla předsedové) jednotlivých svazů tvoří výkonné grémium Českého paralympijského výboru (PARALYMPIC, 2011, online).

Unie zdravotně postižených sportovců UZPS ČR

Unie zdravotně postižených sportovců je multisportovní formací, která zastupuje celkem šest samostatných sportovních svazů. Tyto svazy jsou členěny podle jednotlivých typů postižení, mají své řádné členství v Českém paralympijském výboru ČPV a jejich činnost je též podmíněna členstvím v příslušné mezinárodní federaci v Mezinárodním paralympijském výboru IPC nebo v Mezinárodním deaflympijském výboru CISS. Jedná se o svazy: Česká federace sportovců s centrálními poruchami hybnosti Spastic handicap ČFSH, sportovci převážně s následky dětské mozkové obrny. Je členem mezinárodní federace CP-ISRA, Český svaz mentálně postižených sportovců ČSMPS je členem INAS-FID, Český svaz neslyšících sportovců ČSNS je členem CISS, Český svaz tělesně postižených sportovců ČSTPS je členem IWAS, Český svaz zrakově postižených sportovců ČSZPS je členem IBSA, Český svaz vnitřně postižených sportovců ČSVPS (sdružuje

nevyléčitelné kardiaky, astmatiky, diabetiky, epileptiky, alergiky apod.) - je přidruženým členem ČPV. Statut přidruženého člena má z důvodu, že vrcholový sport neprovozuje na mezinárodní úrovni. Zasedání ČPV se zúčastňuje vždy na pozvání. Sport osob s postižením je v ČR financován hlavně z prostředků státního rozpočtu, klíčovými partnery Unie jsou Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Český svaz tělesné výchovy. Dále ze sponzorských darů, nadací a fondů, grantů a vlastní činnosti (UZPS, 2010, online).

Český svaz mentálně postižených sportovců ČSMPS

Český svaz mentálně postižených sportovců je vedle Hnutí speciálních olympiád jednou ze dvou organizací, zabývajících se sportovními aktivitami osob s mentálním postižením v České republice. U zrodu tohoto svazu stál dr. Josef Kvapilík, který v roce 1992, na základě kontaktů se světovým sportovním hnutím mentálně postižených, přistoupil na filosofii INAS-FMH a zaregistroval ČSMPS jakožto občanské sdružení. Od svého vzniku je svaz členem Unie zdravotně postižených sportovců a Českého paralympijského výboru. Založení svazu umožnilo připravit takový strategický rozvoj sportu osob s mentálním postižením, který zpřístupnil sport všem zájemcům, a to na různých úrovních - od soutěží v rámci ústavu, školy či klubu, přes městské či regionální soutěže k soutěžím mistrovství České republiky. Na práci zakladatele svazu navázal v pořadí druhý předseda ČSMPS, o. s. dr. Pavel Svoboda, který vede svaz od listopadu 1996 až doposud. v systému regionálních a republikových soutěží jsou, na rozdíl od soutěží světových, pravidelně zavedeny kategorie A a B. Kategorie A je určena žákům, studentům a absolventům základních škol praktických (bývalých zvláštních škol), některým studentům praktických škol a odborných učilišť, kategorie B je určena sportovcům ze základních škol speciálních (bývalých pomocných škol), stacionářů a ústavů sociální péče. Sportovci kategorie B mohou v případě zájmu startovat v kategorii A, opačný postup není možný (ČSMPS, 2011, online). Na mezinárodní scéně se čeští sportovci představují pravidelně (pokud to rozpočet svazu a výkonnost sportovců umožní) na následujících akcích: Global Games, Paralympiády, Mistrovství světa a Mistrovství Evropy v plavání, atletice, stolním tenise, basketbalu, kopané, tenise,

lyžování, cyklistice. „Pásmové“ a „otevřené“ soutěže pro osoby s mentálním postižením: „Otevřená“ soutěž bývá organizována INAS-FID a má stejný charakter jako pro nehandicapované olympioniky. Volba je zde založena na zásadě normalizace. „Pásmová“ soutěž bývá organizována jako „Special Olympics International“ (SOI) - jedná se o soutěž mezi sportovci s přibližně stejnou úrovní výkonnosti (UZPS, 2011, online).

České hnutí speciálních olympiád ČHSO

Pro sportovní aktivity osob s mentálním postižením bylo též revolučním krokem založení „Special Olympics“ v šedesátých letech dvacátého století v USA. Zakladatelkou je paní Eunice Kennedyová - Shriverová, sestra prezidenta Johna F. Kennedyho, která uvedla v život myšlenku sportování jako prostředku rozvoje osobnosti a integrace lidí s mentálním postižením. Impulzem pro založení Hnutí byla ta skutečnost, že jejich bratr, Joseph F. Kennedy, byl mentálně postižený. E. K. Shriverová se snažila o skutečné zapojení mentálně postižených lidí do života společnosti. Její vnučku si vzal za manželku známý herec Arnold Schwarzenegger, který je čestným členem Hnutí speciálních olympiád. Posláním Hnutí je rozšiřovat základnu pro pravidelné řízené cvičení a sportování mentálně postižených. Členy se mohou stát všechny osoby nad osm let věku, jejichž IQ není vyšší než 80 bez ohledu na to, kde žijí a jaký je stupeň jejich postižení. Posláním Speciálních olympiád je poskytovat osobám s mentálním postižením celoroční možnost trénování, účastnit se různých soutěží a prezentovat tak schopnosti i důstojnost osob s mentálním postižením na veřejnosti. Výkon je ve speciální olympiádě chápán jako kategorie individuální, sportovci jsou při sportovních soutěžích rozděleni do skupin podle své výkonnosti a každému z nich se nakonec dostane ocenění a uznání. Vyhrát tak mohou i sportovci s těžkým stupněm mentálního postižení. Pravidelná řízená sportovní aktivita mentálně postižených tvoří vlastní speciální olympijský program a v současnosti může zahrnovat 19 letních (atletika, plavání, gymnastika, badminton, košíková, volejbal, kopaná, házená, kuželky, bocca, vzpírání, jezdeckví, bruslení na kolečkových bruslích, cyklistika, jachting, softball, tenis, stolní tenis, golf) a zimní sporty (sjezdové lyžování, běžecké lyžování, krasobruslení, rychlobruslení,

halový hokej). Speciální olympiády neboli hry pak představují vyvrcholení a mohou být pořádány na různých úrovních - regionální, národní, mezinárodní, evropské a světové. Speciální olympiády se konají vždy následující rok po paralympijských hrách. Jsou hrami pohody, radosti a dobré nálady. Tyto hry doslova naplňují známé Coubertinovo heslo "Není důležité zvítězit, ale zúčastnit se." Patronka Českého hnutí speciálních olympiád je paní Livia Klausová, manželka prezidenta republiky, čestným předsedou je Vlastimil Harapes. Výkonnou radu tvoří Martina Středová - národní ředitelka, Lubomír Kurz - prezident, Hana Urbanová – viceprezidentka, Olga Kurzová - technická ředitelka, Hana Válková a Dagmar Dědková. - sportovní ředitelky (ČHSO, 2011, online).

Český svaz neslyšících sportovců ČSNS

Český svaz neslyšících sportovců byl založen a registrován v roce 1990. Je členem Mezinárodního výboru neslyšících sportovců CISS. Český paralympijský výbor a Mezinárodní výbor neslyšících sportovců CISS má téměř rovnocenné členství v Mezinárodním paralympijském výboru IPC. ČSNS sdružuje sportovce se sluchovým postižením, kteří mají sluchovou ztrátu větší než 55 dB v lepším uchu. Posláním ČSNS je podpora tělovýchovné a sportovní činnosti sportovních klubů a tělovýchovných jednot, které jsou zaměřené právě na tento typ zdravotního postižení. Mezi provozované sporty patří kopaná, volejbal, futsal, lední hokej, házená, atletika, orientační běh, stolní tenis, tenis, cyklistika, alpské lyžování, kuželky, plavání, bowling, šachy, turistika, šipky, karetní hra Joger (Kurková, 2005). Deaflympiády (Světové hry neslyšících) jsou vrcholnou soutěží – paralela paralympijských her. Jsou organizovány Mezinárodním výborem sluchově postižených sportovců CISS. Konají se vždy následující rok po paralympijských hrách. Důvodem pro oddělení od paralympiád je velký počet závodníků i druhů sportovních soutěží, značná časová a koordinační náročnost (nelze zvládnout najednou (PARALYMPIC, 2011, online).

Český svaz zrakově postižených sportovců ČSZPS

Český svaz zrakově postižených sportovců vznikl v roce 1991. Je zaměřen na sportovní aktivity osob se zrakovým postižením ve všech dostupných sportech, všech druhů a stupňů zrakového postižení. Je řádným členem Unie zdravotně postižených sportovců UZPS a Českého paralympijského výboru ČPV. Je členem světových sportovních federací IBSA (světová sportovní federace nevidomých) a IBCA (mezinárodní šachová federace zrakově postižených) a IPC. Hlavním posláním ČSZPS je koordinovat, organizovat a řídit na odborné a profesionální úrovni sportovní a pohybové aktivity pro všechny věkové kategorie a všechny druhy i stupně zrakového postižení. ČSZPS vytváří a zabezpečuje sportovní a tělovýchovné podmínky z hlediska metodického, organizačního, personálního a ekonomického. Každý zrakově postižený je povinen své sportovní aktivity konzultovat s odborným očním lékařem. Při provozování výkonnostního sportu zrakově postiženým se vyžaduje přítomnost asistence vidomé osoby, která vystupuje podle provozovaného sportu ve funkci vodič, trasér, naváděč, rozhodčí, podáváč, pilot, konzultant. v některých sportech nesmí být asistentem profesionální sportovec z důvodu objektivnosti dosaženého sportovního výkonu zrakově postiženým. Zrakově postižení sportovci se zúčastňují Mistrovství Evropy, Mistrovství světa, letních a zimních paralympijských her a šachových olympiád. Podle stupně zrakového postižení se sportovci zařazují do tří soutěžních klasifikačních kategorií. Do jednotlivých kategorií jsou sportovci se zrakovým postižením zařazováni podle následujících kritérií: TŘÍDA B1 (úplná slepota) - bez světlocitu obou očí až po světlocit, ale neschopnost rozeznat tvar ruky z jakékoliv vzdálenosti nebo v jakémkoliv směru. TŘÍDA B2 (praktická slepota) - od schopnosti rozeznat tvar ruky až po zrakovou ostrost 2/60 a/nebo zorné pole menší než 5 stupňů. TŘÍDA B3 (schopnost samostatné orientace a pohybu na speciálně upraveném a bezpečnostně zajištěném závodišti) - od zrakové ostrosti nad 2/60 až po zrakovou ostrost 6/60 a/nebo zorné pole větší než 5 stupňů a menší než 20 stupňů). Kategorie open (B4), která je určena pro zrakově postižené, u kterých na straně jedné omezený vizus neumožňuje plného sportovního vžití mezi vidomými a na straně druhé

zbývající vizus zase nedovoluje začlenění těchto sportovců do oficiálních soutěží zrakově postižených, organizovaných IBSA a IPC (ČSZPS, 2011, online).

Je mnoho sportovců s disabilitou, kteří dosahují lepších výsledků na pohybových a sportovních soutěžích než sportovci intaktní. Pro děti s disabilitou jsou velmi dobrým vzorem naši zástupci na paralympijských a deaflympiádách hrách jako například Anna Kulíšková, reprezentantka Českého svazu zrakově postižených sportovců ve sjezdovém lyžování nebo Petra Kůrková nejlepší lyžařka s disabilitou sluchovou na světě.

3 VÝZKUMNÁ ČÁST PRÁCE

3. 1 Cíl práce

Cílem této práce bylo zjistit možnosti řízených volnočasových pohybových aktivit pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou ve věkovém rozpětí 8 - 15 let v různých krajích, komparovat je a vytvořit jejich přehled.

3. 2 Úkoly práce

Pro práci byly stanoveny následující úkoly:

- Analyzovat českou i zahraniční odbornou literaturu a ověřené internetové zdroje vztahující se k dané tématice a jejich následné zpracování.
- Sestavit obsah bakalářské práce na základě konzultací s vedoucí práce.
- Stanovit cíle a výzkumné otázky práce.
- Navázat kontakt pomocí metody řízeného rozhovoru s osobami zabývající se tematikou práce.
- Zjistit co nejpřesnější počet postižených v dané věkové kategorii ve Středočeském a Jihočeském kraji.
- Stanovit postup pro mapování krajů a jejich nabídky řízených volnočasových pohybových aktivit osob ve věkové kategorii 8 – 15 let pomocí metody analýzy z dostupných informačních zdrojů a kontaktů s odborníky.
- Vyhledat řízené volnočasových pohybových aktivity ve Středočeském a Jihočeském kraji při školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Vyhledat sportovní kluby pro osoby s mentálním, zrakovým a sluchovým postižením.
- Zjištěné výsledky analyzovat, statisticky zpracovat, porovnat, dále diskutovat a stanovit závěry. Uvést doporučení pro praxi.

3. 3 Výzkumné předpoklady

Pro výzkum bylo stanoveno 5 výzkumných předpokladů. Předpokládá se jejich zodpovězení na základě provedeného výzkumu a zhodnocení dalších výsledků v závěrečné diskuzi.

P. 1 Ve Středočeském kraji je více dětí s disabilitou než v kraji Jihočeském

P. 2 Ve Středočeském kraji je větší počet nabídek řízených volnočasových pohybových aktivit při školách pro děti s disabilitou než v kraji Jihočeském

P. 3 Ve Středočeském kraji je větší počet nabídek sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální na dítě s disabilitou mentální než v kraji Jihočeském

P. 4 Ve Středočeském kraji je větší počet nabídek sportovních klubů pro děti s disabilitou zrakovou na dítě se zrakovou disabitou než v kraji Jihočeském

P. 5 Ve Středočeském kraji je větší počet nabídek sportovních klubů pro děti s disabilitou sluchovou na dítě s disabilitou sluchovou než v kraji Jihočeském

4 METODOLOGIE

4. 1 Charakteristika souboru

Pro výzkumnou část práce byly určeny dva výzkumné soubory *Soubor A a Soubor B*.

Výzkumný soubor A se skládá z 3 007 dětí s disabilitou mentální, 56 dětí s disabilitou zrakovou a 64 dětí s disabilitou sluchovou ve věkové rozpětí 8 – 15 let ve Středočeském kraji. Všechny tyto děti byly vyhledány ze Statistické ročenky školství 2009/2010, která obsahuje výkonové ukazatele týkající se dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Do tohoto souboru jsou zařazeny děti v základních školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a děti individuálně integrované v běžných základních školách ve Středočeském kraji.

Výzkumný soubor B se skládá z 1 355 dětí s disabilitou mentální, 41 dětí s disabilitou zrakovou a 84 dětí s disabilitou sluchovou ve věkovém rozpětí 8 - 15let v Jihočeském kraji. Všechny tyto děti byly vyhledány ze Statistické ročenky školství 2009/2010, která obsahuje výkonové ukazatele týkající se dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Do tohoto souboru jsou zařazeny děti v základních školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a děti individuálně integrované v běžných základních školách v Jihočeském kraji.

Ve výzkumné práci byly určeny dva výzkumné soubory, které odpovídají identicky počtům obyvatel v krajích.

4. 2 Organizace výzkumného šetření

Předkládaná bakalářská práce je zaměřena na zjišťování a shromažďování dat. Podklady byly shromažďovány od června 2010 do března 2011. Před zpracováním teoretické části jsem provedla analýzu odborné literatury a ověřených internetových zdrojů. Nejprve byly analyzovány základní údaje o Středočeském kraji a Jihočeském kraji z oblasti týkající se počtu obyvatel, počtu dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou ve věkovém rozpětí 8 - 15 let, dále z oblasti možností řízených volnočasových pohybových aktivit při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami a z oblasti sportovních klubů pro děti s výše uvedenými disabilitami.

Dále byli osloveni zástupci z následujících organizací s celorepublikovou působností: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, Ústav pro informace ve vzdělávání, Český statistický úřad. Tito zástupci byli osloveni z důvodu přesného zjištění informací o počtech dětí s disabilitou, počtech škol pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále ke zjištění dat z oblasti týkající se řízených volnočasových pohybových aktivit pro děti s výše uvedenými disabilitami.

Shromážděná data byla nejprve tematicky uspořádána, poté analyzována. Za použití níže uvedených metod jsem provedla analýzu, která spočívá v organizaci nashromážděného materiálu, jeho rozřídění a zredukování. Byly zmapovány řízené volnočasové pohybové aktivity při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, kde bylo vycházeno z internetové analýzy rejstříku škol a školských zařízení ve Středočeském kraji a v kraji Jihočeském. Dále bylo vycházeno z internetových stránek škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Bylo uskutečněno dotazování s prezidentem Českého svazu zrakově postižených sportovců ČSZPS Jaroslavem Patou a prezidentem Českého svazu neslyšících sportovců ČSNS Vojtěchem Volejníkem. Dále byly rozeslány emaily kontaktním pracovníkům sportovních klubů s prosbou o informace z oblasti řízeného volnočasového vyžití dětí s disabilitami. S pomocí vedoucí práce byl vytvořen dotazník, který byl distribuován a je součástí probíhajícího projektu se Zdravotně sociální fakultou v Českých Budějovicích. Tento dotazník bude vyhodnocen v rámci

projektu katedry Výchovy ke zdraví a Zdravotně sociální fakulty. Data byla editována do přehledných tabulek a grafů, komparována a byly učiněny statistické výpočty. Dále jsem provedla diskuzi k získaným výsledkům. Byli ověřeny výzkumné předpoklady a stanoveny závěry.

4. 3 Použité metody

Při sestavování bakalářské práce byly použity následující metody:

- Obsahová analýza literatury (MIOVSKÝ, 2006)
- Rámcová analýza (HENDL, 2005)
- Dotazování (HENDL, 2005)
- Řízený nestrukturovaný volný rozhovor (HENDL, 2005)
- Induktivní metoda (MIOVSKÝ, 2006)
- Deduktivní metoda (MIOVSKÝ, 2006)
- Komparativní metoda (VACULÍK, ČAPEK, 2000)
- Statistické metody vyhodnocených získaných dat (VACULÍK, ČAPEK, 2000)

Nikde neexistuje centrální evidence, vše se musí vyhledávat jednotlivě. Hlavní metodou, kterou jsem ve své práci použila, byla analýza internetových zdrojů. Další data jsem zjišťovala prostřednictvím nestrukturovaného volného rozhovoru, dotazováním, induktivní, deduktivní, komparativní a statistickou metodou. Statistická metoda byla použita procentuální a poměrová. Grafickou část práce doplňují tabulky a grafy zpracované v programu Microsoft Word a Microsoft Excel. Data byla seříděna, zpracována formou přehledů a tabulek, komparována, vyhodnocena, dále diskutována. Na základě výsledků byly formulovány závěry výzkumu.

5 VÝSLEDKY A DISKUZE

Předkládaná práce je zaměřena především na sběr a syntézu dat. Přínos této práce spočívá ve zpracování dat. Výsledky výzkumu přinesly zajímavé informace týkající se počtu dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou v základním vzdělávání. Dále jejich možnosti řízených volnočasových pohybových aktivit při školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, přehledy sportovních klubů pro osoby s disabilitami. Zajímavé je i komparování mapovaných krajů. Výzkum přinesl i mnoho dalších poznatků, ale stěžejní byly již výše zmíněné poznatky.

V následujících kapitolách jsou předkládány výsledky a diskuze v pořadí podle použitých metod. Průběžně je odpovídáno na stanovené výzkumné předpoklady. K dispozici je tabulkové, grafické a slovní hodnocení. V závěru je potvrzení či nepotvrzení výzkumných předpokladů shrnuto.

5.1 Výsledky a diskuze k analýze internetových zdrojů

Následující výsledky diskuze člením na výsledky a diskuzi k počtu dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou, výsledky a diskuze k řízeným pohybovým aktivitám při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, výsledky a diskuzi ke sportovním klubům pro děti s disabilitou mentální v rámci Českého svazu mentálně postižených sportovců a Českého hnutí speciálních olympiád, výsledky a diskuzi ke sportovním klubům pro děti s disabilitou zrakovou v rámci Českého svazu zrakově postižených sportovců, výsledky a diskuzi ke sportovním klubům pro děti s disabilitou sluchovou v rámci Českého svazu neslyšících sportovců a výsledky a diskuzi k rozmístění řízených volnočasových pohybových aktivit ve Středočeském kraji a v Jihočeském kraji. Výsledky jsou zpřehledněny tabulkami a doplněny grafy se slovním popisem.

5. 1. 1 Výsledky a diskuze k počtu dětí s disabilitou

Výsledky:

Data týkající se počtu dětí s disabilitou v e Středočeském kraji a kraji Jihočeském byla vyhledána ze Statistické ročenky školství 2009/2010, která obsahuje výkonové ukazatele týkající se žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Rozdělení je zde podle druhu disability v základním vzdělávání v jednotlivých krajích. Osoby s disabilitou jsou zde členěny na žáky s disabilitou mentální, sluchovou, zrakovou, tělesnou, s vadami řeči, s více vadami, s vývojovými poruchami učení, vývojovými poruchami chování a s autismem. Do tabulek jsou vybrána data pro žáky s disabilitou mentálním, zrakovou a sluchovou, kterými se zabývá tato práce. Nelze bohužel odlišit věk, tak jsou zde uvedeni žáci 1. - 9. ročníku základní školy. Požadovaná data podle věku pro mou práci 8 až 15 let nejsou k dispozici, taková evidence neexistuje. Statistické ročenky jsou přehledné a přibližují se nejvíce požadavku, co se týká věku. Byla vyhledána data s počty dětí v základním vzdělávání s disabilitou mentálním, zrakovou a sluchovou ve Středočeském kraji a kraji Jihočeském. Vyhledaná data společně s daty z teoretické části byla podkladem pro procentuální a poměrové statistické vyhodnocení a komparování krajů. Výsledky vloženy do přehledné tabulky.

Území	Počet obyvatel	Absolutní četnost dětí s disabilitou	Relativní četnost dětí s disabilitou	Poměr dětí s disabilitou na 10 000 obyvatel
Středočeský kraj	1 256 850	3 127	0,25 %	25
Jihočeský kraj	637 723	1 480	0,23 %	23

Tabulka č. 2 *Přepočty obyvatel na děti s disabilitou – komparace Středočeského a Jihočeského kraje – stav k 30. 9. 2009*

Diskuze:

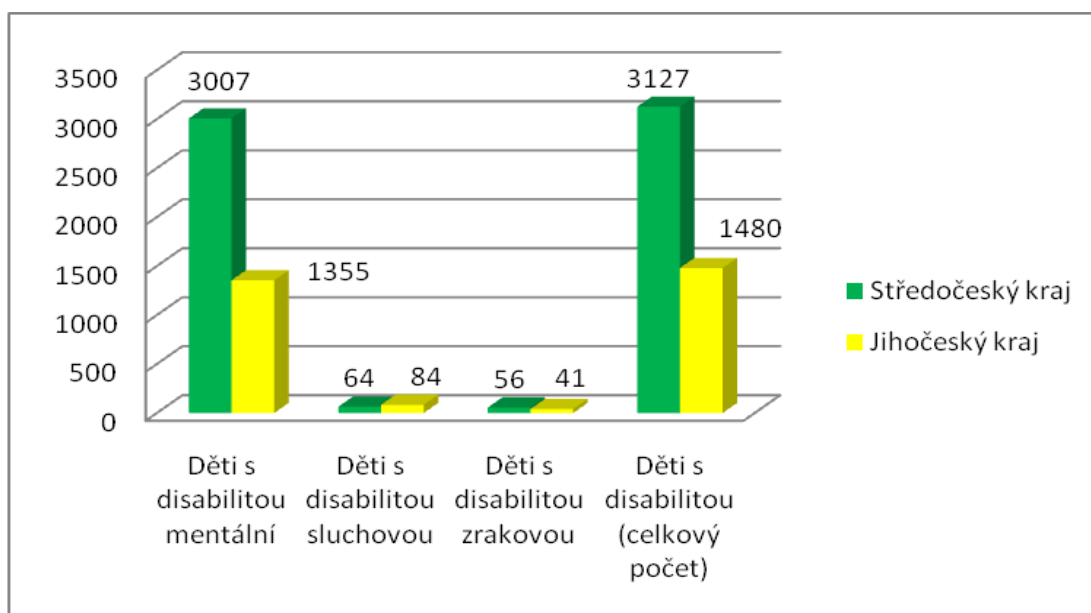
Jak je uváděno v teoretické části práce Středočeský kraj a kraj Jihočeský jsou rozlohou stejně velké. Počet obyvatel je téměř jeden krát větší ve Středočeském kraji. Po výpočtu poměru zjistíme, že na 10 000 obyvatel ve Středočeském kraji připadá 25 dětí s disabilitou. V Jihočeském kraji na 10 000 obyvatel připadá 23 dětí s disabilitou. Ve Středočeském kraji je více dětí s disabilitou i když rozdíl v komparovaných krajích není velký. První výzkumný předpoklad se potvrdil.

V následující tabulce je uvedena absolutní a relativní četnost dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou v komparovaných krajích. Vychází opět ze Statistické ročenky školství 2009/2010 (ÚIV, 2010)

Území	Středočeský kraj		Jihočeský kraj	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Dítě s disabilitou mentální	3 007	96,16 %	1 355	91,55 %
Dítě s disabilitou zrakovou	56	1,79 %	41	2,77 %
Dítě s disabilitou sluchovou	64	2,05 %	84	5,68 %
Celkem	3 127	100 %	1 480	100 %

Tabulka č. 3 Četnost dětí podle druhu disability - stav k roku 2010

Graf č. 1 Počet dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou – stav k roku 2010

Diskuze:

Jak již bylo zmíněno výše, předpoklad byl, že ve Středočeském kraji bude více dětí s disabilitou než v kraji Jihočeském. Tento výzkumný předpoklad se potvrdil. Co se týká počtu dětí s disabilitou v základním vzdělávání, výsledky souhlasí se Švarcovou (2006), která uvádí, že v České republice se nejvíce dětí s disabilitou mentální odráží ve školním věku, který klade specifické požadavky na intelekt a umožňuje průkazná srovnání úrovně rozumových schopností mezi jednotlivými žáky. Ve Středočeském kraji je dětí s disabilitou mentální 3 007 (96, 16 %) a v Jihočeském kraji 1 355 (91, 55 %). Děti s disabilitou sluchovou je ve Středočeském kraji 64 (2, 02 %) a o dvacet více v kraji Jihočeském, 84 (5, 69 %). Děti s disabilitou zrakovou je z mapovaných dětí s disabilitou nejméně. Ve Středočeském kraji 56 (1, 79 %) a v Jihočeském kraji 41 (2, 77 %). Děti s disabilitou sluchovou a zrakovou je mnohem méně než dětí s disabilitou mentální. Lze předpokládat, že je to dáno zlepšující se lékařskou péčí.

5. 1. 2 Výsledky a diskuze k řízeným pohybovým aktivitám při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami

Výsledky:

V následující tabulce jsou uvedeny řízené volnočasové pohybové aktivity, které nabízejí základní školy pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Uvádím jejich adresu, kontakt na ředitele / ředitelku, email, internetové stránky. Stěžejní jsou řízené volnočasové pohybové aktivity při školách. Seznam škol samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v jednotlivých krajích je zveřejněn na webových stránkách krajů. U většiny těchto škol je zřizovatelem kraj. Při základních školách všech typů probíhají řízené volnočasové pohybové aktivity v rámci školních družin nebo v rámci sportovně zaměřených zájmových kroužků. Mezi součásti škol patří často základní škola praktická, přípravný stupeň základní školy speciální, základní škola speciální, praktická škola dvouletá a praktická škola. Některé školy mají jen některé z těchto součástí.

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Benátky nad Jizerou	Základní škola 17. listopadu 493, Benátky nad Jizerou, 294 71	Mgr. Ludmila Doležalová 326362515 www - nemají zvs.bnj@seznam.cz	-
Benešov	Základní škola a Praktická škola Benešov Konopištská 386, Benešov 256 01 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Praktická škola dvouletá a Praktická škola jednoletá	Mgr. Ludmila Králová 317723784 http://zskonopistska.cz/ mstynec@razdva.cz	cyklistika

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Beroun	Základní škola Beroun Karla Čapka 1457, Beroun, 266 01 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Praktická škola dvouletá	Dyršmíková Stanislava, PaedDr. 311621871 http://www.zss-beroun.cz zvpsberoun@seznam.cz	turistika, hipoterapie, canisterapie.
Český Brod	Základní škola a Praktická škola, Žitomířská 1359, Český Brod, 282 01 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Praktická škola dvouletá, Kurz pro doplnění základů vzdělávání, Přípravný stupeň Základní školy speciální, Školní družina	Mgr. Šnajdrová Marie 321622300 http://zszitomirska.wz.cz/ zvscbrod@iol.cz	neuveдено
Čáslav	Základní škola, Čáslav, Husova 526, Čáslav, 286 01	Mgr. Boháč František 327312833 www.zscaslav-husova.cz	sportovní
Dobříš	Základní škola praktická a Základní škola speciální Lidická 384, Dobříš, 263 01 Součásti školy: Základní škola praktická a Základní škola speciální	Mgr. František Smrček 318521171 www.zspdobris.estranky.cz	běžkování, fotbal, florbal, cyklistika, stolní tenis
Hořovice	Základní škola a Mateřská škola speciální Svatopluka Čecha 455, Hořovice, 268 01	Mgr. Štochlová Martina 311512958 www stránky nemají spec.skoly.horovice@quick.cz	.

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Hostivice	Základní škola Pionýrů 79, Hostivice, 253 01 Součásti školy: Základní škola praktická a Základní škola speciální	Mgr. František Flemr 220981171 zvshostivice@seznam.cz http://www.zshostivice.cz	neuveveno
Jesenice	Základní škola, Mateřská škola a Praktická škola Plzeňská 63, Jesenice, 270 33 Součásti školy: Základní škola, Mateřská škola a Praktická škola	Mgr. Anna Kuchařová 313599324 http://zmapjesenice.webnode.cz zmapjesenice@iol.cz	sportovní, cyklistický, lyžařské
Kamenice	Základní škola praktická – Olešovice Ringhofferova 436, Kamenice, 251 68 Součásti školy: Základní škola praktická s internátem a školní jídelna.	Suchardová Hana, Ing. 323673121 info@skolaolesovice.cz	atletika, turistika
Kladno	Základní škola Kladno Pařížská 2249, 272 01, Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Školní družina, SPC	Mgr. Hana Tomanová 312686018 www.zsapskladno.cz hana.tomanova@zskladno oparizska.cz	sportovní
Kladno	Základní škola praktická, Základní škola speciální a Mateřská škola speciální Pařížská 2199, Kladno, 272 01 Součásti školy: Základní škola praktická, základní škola speciální, Mateřská škola speciální	Mgr. Taťána Semančíková 312684369 http://www.koralekkladno.cz koralek.kladno@volny.cz	sportovně turistický, canisterapie, jóga, relaxace

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Kolín	Základní škola a Mateřská škola Kolín Kutnohorská 179, Kolín IV, 280 00 Součásti školy: Základní škola praktická, základní škola speciální, Mateřská škola speciální a Speciálně pedagogické centrum	Mgr. Ladislava Vavřincová 321723092 http://www.zskolin.cz/ reditelstvi@zskolin.cz	florbal – učitelé versus žáci, stolní tenis
Kostelec nad Černými lesy	Základní škola a praktická škola K Jatkám 748, Kostelec nad Černými lesy, 281 63 Součásti školy: Základní škola praktická, základní škola speciální, praktická škola dvouletá	Mgr. Pavla Rývová 321697002 http://skola.kostelec.info zvs.kostelec@mybox.cz	lehká atletika, (školní přebor v lehké atletice)
Kouřim	- Okružní 435, Kouřim, 281 61	Mgr. Marta Chytková 321783632 http://www.zvs.kourim.cz / zvskourim@centrum.cz	neuveďeno
Kralupy nad Vltavou	Základní škola praktická Kralupy Základní škola praktická Jodlova 111, Kralupy nad Vltavou, 278 01	Mgr. Bohuslava Glasslová 315727293 http://www.zspkralupy.cz / zskralupy@iol.cz zvskralupy@tiscali.cz	neuveďeno
Králův Dvůr	Základní škola a Mateřská škola Králův Dvůr Preislerovo nám. 28, Králův Dvůr-Počaply, 267 02	Mgr. Jiřina Koppová 311637123 www stránky nemají zmskraluvdvur@tiscali.c z	-

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Kutná Hora	- Na Náměti 416, Kutná Hora, 284 01	Mgr. Ludmila Janoušková http://www.zvsjakspzspn.kutnahora.cz 327512085 spskh@cbx.cz	stránky nelze zobrazit
Lysá nad Labem	Komenského 1534, Lysá nad Labem, 289 22 Základní škola Lysá nad Labem Komenského 1534, Lysá nad Labem, 289 22 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální	Mgr. Petr Tomek 325551075 www.specialniskolalysa.cz z zvslysa@seznam.cz	sportovní
Mělník	Základní škola praktická a speciální Jaroslava Seiferta 179, Mělník, 276 01 Součásti školy: Základní škola praktická, přípravný stupeň základní školy speciální, základní škola speciální	Mgr. Miroslava Jalůvková 315622203 http://www.zsp-melnik.cz zs- prakticka.melnik@tiscali.cz	taneční
Městec Králové	Základní škola, Městec Králové Nám. Republiky 303, Městec Králové, 289 03 Součásti školy: Základní škola praktická	Tůmová Romana Mgr. 325643312 http://www.zs-mesteckralove.cz info@zs-mesteckralove.cz	sportovní
Mladá Boleslav	Základní škola speciální Václavkova 950, Mladá Boleslav, 293 01 Součásti školy: Základní škola speciální, Přípravný stupeň základní školy speciální	Mgr. Gabriela Solníčková 326321131 http://www.zsspecmb.cz/ g.solnickova@centrum.cz	relaxační, sportovní (speciální zimní olympiáda Horní Malá Úpa) Hiporehabili

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Mladá Boleslav	Základní škola, Mateřská škola, Dětský domov, Přípravný stupeň základní školy speciální, Školní družina, Speciálně pedagogické centrum a Školní jídelna Na Celně 2, Mladá Boleslav, 293 01 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Základní škola, Mateřská škola a školní družina při nemocnici, Školní družina, školní jídelna, Dětský domov, Speciálně pedagogické centrum	Kovář František, PaedDr. 326321931 www.skolanacelne.cz zvsi@volny.cz	sportovní kroužek, aerobic
Mnichovo Hradiště	3. Základní škola Mnichovo Hradiště Švermova 380, Mnichovo Hradiště, 295 01 Součásti školy: Základní škola speciální a SPC	Mendlíková Jana, Mgr. 326771131 www.3zsmh.cz zvs.mh@seznam.cz	neuveďeno
Mníšek pod Brdy	Komenského 886, Mníšek pod Brdy, 252 10 Součásti školy: Základní škola praktická, Přípravný stupeň základní školy speciální a Základní škola speciální	Mgr. Bohumila Pallagyová 318599465 http://zs886.zsmnisek.cz zvsmnisekpodbrdy@sezn am.cz	neuveďeno
Neratovice	Základní škola Byškovická 85, Neratovice, 277 11	Pechová Ivana, PaedDr. 315682085 www.zsbyskovice.cz zsbyskovice@zsbyskovic e.cz	nelze zobrazit

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Nové Strašecí	Základní škola Čs.armády 213, Nové Strašecí, 271 01	Mgr. Procházka Miloš 313572103 www - nemají	-
Nymburk	Základní škola, Mateřská škola speciální, Dětský domov Palackého třída 515, Nymburk, 288 02 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Mateřská škola speciální, Dětský domov, Školní družina a Školní jídelna	Mgr. Radka Klímová 325513946 www.zsdd.cz zsdd@zsdd.cz	cvičení v bazénu, stolní tenis
Pečky	Základní škola Švermova 540, Pečky, 289 11	Mgr. Jiřina Veselá 321785090 zspecky.webnode.cz/ Jirina.vesela@zvspecky.c z	rybaření, kopaná
Poděbrady	Speciální základní škola Poděbrady U Bažantnice 154, Poděbrady, 290 01 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální	Husová Květa, PaedDr. 325 51 79 30 http://www.spec-skola.cz podebrady@spec-skola.cz	trampolining cvičení - trampolína, canisterapie, psychomoto- rika, Aquaterapie, hipoterapie,

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Příbram	Základní škola, Mateřská škola a Praktická škola Pod Šachtami 335, Příbram, 261 01 Součásti školy: Základní škola speciální, základní škola praktická, přípravný stupeň základní školy speciální, Praktická škola dvouletá	Mgr. Vlastimil Kubala 318472112 http://www.specsk.webzdarma.cz/ - staré, nyní se připravují nové stránky zsms.pribram@seznam.cz	sportovní kroužek, cyklistické testovací jízdy
Psáry	Základní škola speciální Psáry Jílovská 141, Psáry, 252 44 Součásti školy: Základní škola speciální	Adámek Ladislav, PaedDr. 241940609 http://www.zssppsary.cz web.org/ lagunapsary@volny.cz	turistika
Rakovník	Základní škola Františka Diepolta 1576, Rakovník, 269 01	Mgr. Ludvík Vožeh 313512273 www – neuvedeny zsrako@zsrako.cz	-
Říčany	Základní škola Nerudova 481, Říčany, 251 01 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální	Mgr. Ladislava Mondscheinová 323602005 http://zs- nerudova.ricany.cz mondscheinova@ricany.c z	neuvedeno
Rožmitál pod Třemšínem	Základní škola praktická Komenského 622, Rožmitál pod Třemšínem, 262 42	Mgr. Pavel Bártl 318665272 www - nemají spc.skola.@rozmitalptr.cz	-

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Sedlec - Prčice	Základní škola a dětský domov Přestavlky Přestavlky 1, Sedlec – Prčice 257 91 Součásti školy: Dětský domov, Základní škola praktika, Základní škola speciální, Školní jídelna	Mgr. Hana Fárová Tel.: 317834317 http://zsddprestavlky.euweb.cz skola.prestavlky@tiscali.cz	cyklistický kroužek, turistický kroužek, aerobik
Slaný	Základní škola Slaný Palackého 570, Slaný Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Přípravný stupeň základní školy speciální	Mgr. Beáta Kurillová 312 52 23 20 http://zspalackeho.sweb.cz ssslany@volny.cz, 271 441	sportovní, turistika
Stochlov	<u>Soukromá</u> mateřská škola, základní škola a střední škola Slunce Hornická 410, Stochov, 273 03 Součásti školy: Základní škola praktická, Přípravný stupeň základní školy speciální, Základní škola speciální, praktická škola jednoletá, Praktická škola dvouletá, Speciálně pedagogické centrum, mateřská škola speciální	PaedDr. Blanka Dvořáková 312651047 http://www.slunce.info stochov@slunce.info	sportovní, turistika
Tuchlovice	Soukromá základní škola pro žáky se specifickými vývojovými poruchami chování a schopností učení v. o. s. Školní 277, Tuchlovice, 27302	Mgr. Iveta Kaňková 312657230 www.szs-dotek.cz/ - nelze zobrazit dotek.skola@tiscali.cz	-

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Uhlířské Janovice	Základní škola, Komenského 400, Uhlířské Janovice, 285 04 Součásti školy: neuvedeny	Kulík Petr, Mgr. 327542149 http://www.zsprakticka.wgz.cz zvsuj@cbox.cz	lyžování, běžkování
Úvaly	Základní škola a Praktická škola Náměstí Arnošta z Pardubic 8, Úvaly, 250 82 Součásti školy: Základní škola praktická, Praktická škola dvouletá	Bubáková Eva 281981244 http://www.skolauvaly.cz / zvsprsuvaly@seznam.cz	neuvedeno
Velvary	Karla Krohna 527, Velvary, 27324 -	Hevessyová Jana, PaedDr. www stránky nemají 315 76 10 81 zvlsk.velvary@tiscali.cz	-
Vlašim	Základní škola Vlašim Březnická 1702, 258 01 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální	Mgr. Ilona Benešová Tel.: 17842610 http://zsvlasim-brezinska.wz.cz zvs.vlasim@tiscali.cz	sportovní
Votice	Základní škola Votice Smetanova 153, Votice 259 01 Součásti školy:-	Mgr. Jaroslava Slabová 317812682 http://www.zvsvotice.cz zvsvotice@seznam.cz	relaxace, košíková, tenis
Zruč nad Sázavou	Základní škola Okružní 643, Zruč nad Sázavou, 285 22 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální	Mgr. Jana Marečková 327531225 http://www.zs-okruzni.zruc.info zs-okruzni@zruc.info	turistika

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Žebrák	Základní škola Žebrák Praktická, speciální Hradební 67, Žebrák, 267 53 Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Přípravný stupeň základní školy speciální,	Mgr. Jaroslava Prokopová 311 53 36 38 http://www.zszebrak.cz/ spskola@tiscali.cz	turistika, sportovní

Tabulka č. 4 *Přehled řízených volnočasových pohybových aktivit organizovaných při výše uvedených školách ve Středočeském kraji v roce 2010*

Z přehledu lze vidět, že ze 48 (100 %) škol 30 (62, 5 %) škol organizuje řízené volnočasové pohybové aktivity a 18 (37, 5 %) škol žádné řízené volnočasové pohybové aktivity nenabízí nebo je neuvádí na internetových stránkách. Je nabízeno 61 řízených volnočasových pohybových aktivit. Na jednu školu v přepočtu připadá jedna řízená volnočasová pohybová aktivita. Celkem je v nabídce 22 druhů řízených volnočasových pohybových aktivit.

Mezi uvedenými řízenými volnočasovými pohybovými aktivitami je nabízen aerobik, aquaterapie, atletika, běžkování, canisterapie, cvičení v bazénu, na trampolíně, florbal, hipoterapie, jóga, kopaná, košíková, lehká atletika, lyžování, psychomotorika, relaxace, rybaření, sportování, stolní tenis, taneční, tenis a turistika

Město	Název/adresa	Kontakt – Ředitel/ka/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Blatná	Základní škola Blatná Holečkova 1060, 388 Blatná	Mgr. Radka Kocúrová tel:383422881 - email:zs.blatna@tis cali.cz	-

Město	Název/adresa	Kontakt – Ředitel/ka/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
České Budějovice	Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola při centru ARPIDA, o.p.s. Součástí školy: Mateřská škola pro tělesně postižené, Základní škola pro tělesně postižené (1. stupeň), Základní škola praktická, Přípravný stupeň základní školy speciální, Základní škola speciální, včetně rehabilitačního programu, Praktická škola dvouletá, Školní družina a Školní jídelna	Doc.PhDr. Jiří Jankovský PhD tel:385521287 www.dcarpida.cz email:arpida@dcar pida.cz	Stanice zájmových kroužků - canisterapie, hipoterapie, sportovní kroužek
České Budějovice	Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Štítneho 3, 370 01 České Budějovice Součástí školy: Mateřská škola a Základní škola při zdravotnickém zařízení, Základní škola praktická a speciální, Praktická škola dvouletá, Speciálně pedagogické centrum, Školské zařízení pro zájmové vzdělávání, Školní družinu školní klub	Mgr. Božena Coufalová tel:387423471 www.stitneho-cb.cz email:specs školy.cb @cmail.cz	Sportovní - cvičíme, soutěžíme, sportujeme
České Budějovice	DDÚ, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna Homole 90, 370 01 České Budějovice	Mgr. Vladimír Ira tel:387210491 www – nemají dduhomole.ve@vol ny.cz	neuvedeno

Město	Název/adresa	Kontakt – Ředitel/ka/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Český Krumlov	Základní škola Kaplická 151, 381 01 Český Krumlov Součástí školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, školní družina a školní jídlna	Mgr. Blanka Thonová tel: 380711626, 380715090 www.zskrumlov.cz email: info@zskrum lov.cz	sebeobrana, fotbal, sportovní
Dačice	Základní škola Dačice Neulingerova 108, 380 01 Dačice Součástí školy: Základní škola praktická, Přípravný stupně základní školy speciální Základní škola speciální	Mgr. Martin Kotrba tel: 384420274 www.zsdacice.net email: zvs.dacice@s eznam.cz	vybíjená, bowling, stolní tenis
Horní Planá	Dětský domov a Základní škola a Školní jídelna Sídliště Míru 40, 382 26, Horní Planá Součástí školy: Dětský domov a Základní škola pro žáky se zdravotním postížením	Bc. Irena Bumbová tel: 380738328 www.detskydomov hp.cz email: bumbir@sez- nam.cz	turistický, taneční

Město	Název/adresa	Kontakt – Ředitel/ka/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Jindřichův Hradec	Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Jindřichův Hradec Jarošovská 1125/II, 377 01 Jindřichův Hradec Součástí školy: Mateřská škola a Základní škola při zdravotnickém zařízení, Základní škola praktická, Základní škola speciální, Praktická škola, školní družina, školní klub	Mgr. Petr Kubeš tel:384361932 www.skolajh.cz email:spec@skolajh .cz	sportovní
Jindřichův Hradec	Ústav s vých. léčeb. rež. pro mládež, OU a Praktická škola Gymnazijní 118/II, 377 01 Jindřichův Hradec	Mgr. Pavel Vítkovský tel:384361886 www - nemají email:vum- jh@worldonline.cz	-
Kaplice	Základní škola Kaplice Omlenická 436, 382 41 Kaplice Součástí školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Praktická škola	Mgr. Ludmila Šimová tel:380313336 www.zsomlenicka.c z email:simovaludmil a@seznam.cz	sportovní, canisterapie
Loučovice	Základní škola praktická Loučovice Součástí školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální	Mgr. Zdeněk Šíma tel:380748128 www.zsploucovice. estranky.cz email:zd.sima@cen trum.cz	atletika
Opařany	Základní škola při Dětské psychiatrické léčebně Opařany Součástí školy: Základní škola, Základní škola praktická, Základní škola speciální	Mgr. Jarmila Drátovská tel:381287153 www.dpls.net email:dpls@volny.c z	Sportovní (den s názvem "Borec školy"), turistika v přírodě

Město	Název/adresa	Kontakt – Ředitel/ka/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Písek	Dětský domov, MŠ, ZŠ, Prakt. šk., ŠJ, ŠD, ŠK a Přípravný stupeň ZŠ speciální Šobrova 111, 397 01 Písek Součástí školy: Dětský domov, Základní škola při zdravotnickém zařízení, Mateřská škola při zdravotnickém zařízení, Základní škola praktická, Přípravný stupeň základní školy speciální, základní škola speciální, Praktická škola dvouletá (střední škola), Školní jídelna, Školní družina, školní klub	Mgr. Ladislav Klíma tel:382214793 www.ddaskoly.cz email:ddpisek@vol ny.cz	sportovní, hipoterapie, bruslení
Prachatice	Základní škola Prachatice Zlatá stezka 387, 383 01 Prachatice Součástí školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, Základní škola při zdravotnickém zařízení	Mgr. Miroslava Kunešová tel:388317613 www.prachatice.cz/ zs email:zspt@volny.c z	sportovní, taneční kroužek
Prachatice	Dětský domov, Základní škola a Školní jídelna Žichovec 17, 383 01 Prachatice Součástí školy: Dětský domov, Základní škola praktická	Mgr. Josef Peiker tel:388327123 www.ddzichovec.cz email:info@ddzich ovec.cz	kroužek country tanců, sportovní, (žáci jsou členy TJ Blaník ve Strunkovicíc h. Každoročně jsme zapojeni do soutěže o nejvšestrannější sportovní Dětský domov CUP, pořádané DD Dolní Počernice).

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Soběslav	Odborné učiliště, Praktická škola a Základní škola Soběslav Wilsonova 405, 392 01 Soběslav Součásti školy: Základní škola praktická, odborné učiliště, Praktická škola (v současné době uzavřena z důvodu nezájmu uchazečů), internát, školní jídelna, školní družina	Ing. Darja Bártová tel:381521224 www.ousobeslav.cz	nohejbal, šplhání, stolní tenis, kopaná, přehazovaná
Soběslav	Mateřská škola, Základní škola speciální a praktická Škola Diakonie ČCE Rolnička Soběslav Mrázkova 700, 392 01 Soběslav <u>Rolnička je křesťanské centrum. Jako jedno ze středisek Diakonie Českobratrské církve evangelické</u> (www.diakoniecce.cz) s vlastní právní subjektivitou. Součásti školy: Mateřská škola (pro děti zdravé i děti se zdravotním postižením), Přípravný stupeň základní školy speciální, Základní škola speciální, Praktická škola jednoletá	Mgr. Kamila Viktorová tel:381522054 http://www.rolnicka .cz/obsah/skoly.php email:skola@rolnic ka.cz	canisterapie, relaxace

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Strakonice	Základní škola a Mateřská škola Strakonice Plánkova 430, 386 01 Strakonice Součásti školy: Mateřská škola speciální, Základní škola speciální, Základní škola praktická, Základní škola při zdravotnickém zařízení, Speciálně pedagogické centrum	Mgr. Eva Vácová tel:383333465 www.zmskolast.we bz.cz email:info@zmskol ast.cz	sportovní, taneční, turistika, kuželky, vybíjená, kopaná, canisterapie
Tábor	Základní škola Kaňka o. p. s. Helsinská 2731, 391 01 Tábor Součásti školy: Kaňka o. s. Sociální služby, Základní škola Kaňka o. P. s., Kaňka o. s. Volnočasové aktivity	Mgr. Irena Lintnerová Tel: 603 879 630 www.kanka.info email:kotrabova@k anka.info	sportovní, sportovně rehabilitační, integrováný kroužek hudebně pohybové výchovy
Tábor	Mateřská škola a Základní škola Tábor třída Čs. Armády 925, 390 03 Tábor Součásti školy: Mateřská škola speciální, Základní škola praktická, Základní škola speciální, Základní škola při nemocnici, Školní družina, Školní jídelna	Mgr. Lenka Holomková tel:381234373 www.msazstabor.cz email:sps.tabor@se znam.cz	stolní tenis, tance, turistika
Tábor	Dětský domov, Základní škola a Školní jídelna Radenín 1, okres Tábor391 20 Součásti školy: Dětský domov, Základní škola praktická, Školní jídelna	Mgr. Eva Podubská tel:381298041 www.detsky- domov-radenin.cz email:ddradenin@d dradenin.cz	-

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Trhové Sviny	Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Trhové Sviny Nové Město 228, 374 01 Trhové Sviny Součásti školy: Mateřská škola, Základní škola praktická, Základní škola speciální, Praktická škola jednoletá	Mgr. Ivanka Šťastná tel:386322726 www.zspssviny.cz email:skola@zspssviny.cz	sportovní, hipoterapie
Třeboň	Základní škola praktická Třeboň Jiráskova 3, 379 01 Třeboň Součásti školy: Základní škola praktická, speciální třídy	Mgr. Karel Kříž tel:384724767 www.zsptrebon.cz email:zvs.trebon@tiscali.cz	vybíjená, canisterapie, sportovní, turistika, cyklistika, rybaření
Týn nad Vltavou	<u>Základní škola logopedická</u> Týn nad Vltavou Sakařova 342, 375 01 Týn nad Vltavou Součásti školy: Základní škola praktická - 1. stupeň	Mgr. Marie Zahrádková tel:385731188 www.zslogopedicka-tnv.cz email:reditelna@zsllogopedicka-tnv.cz	neuvedeno
Vimperk	Základní škola praktická Vimperk 1. Máje 127, 385 01 Vimperk Součásti školy: Základní škola praktická, odloučené pracoviště Volary, základní škole speciální	Mgr. Pavla Košková tel:388415915 www.zsp-vimperk.cz email:zspvimperk@seznam.cz	kopaná, pohybové hry, taneční kroužek

Město	Název/adresa/součásti školy	Kontakt Ředitel/ka/telefon/ WWW/email	Řízené volnočasové pohybové aktivity
Vodňany	Základní škola Vodňany Nám. 5. května 104, 389 01 Vodňany Součásti školy: Základní škola praktická, Základní škola speciální, školní družina	Mgr. Jaroslav Klimeš tel:383382624 www.zsvodnany.cz email:zs- 5kvetna@vodnany. cz	neuvedeno
Volyně	Dětský domov, Základní škola, Š Školní jídelna a Školní družina Volyně Školní 319, 387 01 Volyně Součásti školy: -	PhDr. Mgr. Jiří Pán tel:383372494 www.ddssvolyne.cz email:ddssvolyne@ quick.cz	neuvedeno
České Budějovice	Mateřská škola, základní škola a střední škola pro sluchově postižené Riegrova 1, 370 01 České Budějovice	Mgr. Václav Kvítek tel:387319203 www - nemají email:ucho@mbox. terms.cz	-
České Budějovice	Mateřská škola speciální a Základní škola speciální Světluška, o.p.s. Centrum pro osoby se zdravotním postižením U jeslí 198/13, 370 01 České Budějovice Součásti školy: Mateřská škola speciální, Základní škola speciální, Denní stacionář, týdenní stacionář	Mgr. Jana Kuzdasová www.svetluska.info email:skola@svetlu ska.info	canisterapie, hipoterapie

Tabulka č. 5 *Přehled řízených volnočasových pohybových aktivit organizovaných při výše uvedených školách v Jihočeském kraji v roce 2010*

V Jihočeském kraji je 29 (100 %) základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Z toho 21 (72, 41 %) škol organizuje řízené volnočasové pohybové aktivity a 8 (27, 59 %) škol žádné řízené volnočasové pohybové aktivity

nenabízí nebo je nemá uvedené na internetových stránkách nebo stránky nelze zobrazit. Je nabízeno 57 řízených volnočasových pohybových aktivit. Na jednu školu v přepočtu připadají dvě řízené volnočasové pohybové aktivity. V nabídce je 24 druhů řízených volnočasových pohybových aktivit.

Mezi uvedenými řízenými volnočasovými pohybovými aktivitami je nabízena atletika, bowling, bruslení, country tance, cyklistika, canisterapie, fotbal, hipoterapie, hudebně-pohybová aktivita, kuželky, nohejbal, pohybové hry, přehazovaná, relaxace, rybaření, šplhání, taneční aktivita, turistika, sebeobrana, sportovní aktivita, stolní tenis, sportovně rehabilitační aktivita, tenis a vybíjená.

Následující tabulka shrnuje a komparuje procentuální nabídku řízených volnočasových pohybových aktivit při školách ve Středočeském kraji a v kraji Jihočeském.

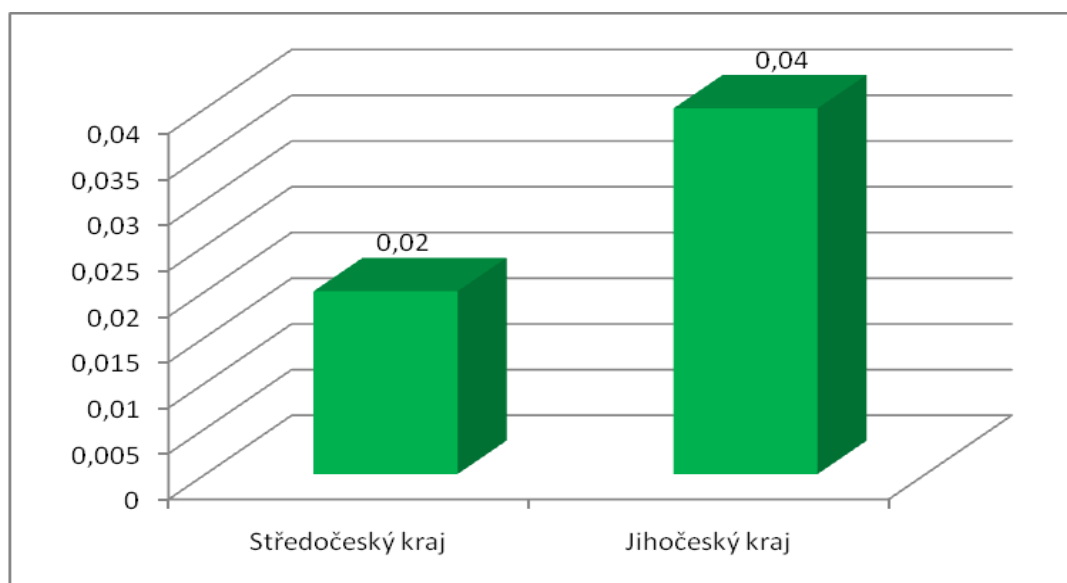
Území	Středočeský kraj		Jihočeský kraj	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nabídka škol				
Ano	30	62, 50 %	21	72, 41 %
Ne	18	37, 50 %	8	27, 59 %
Celkem škol	48	100 %	29	100 %

Tabulka č. 6 *Procentuální nabídka řízených volnočasových pohybových aktivit při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami*

Území	Středočeský kraj	Jihočeský kraj
Dítě s disabilitou	3 127	1 480
Řízená volnočasová pohybová aktivita	61	57
Poměr	0,02	0,04

Tabulka č. 7 *Poměr řízených volnočasových pohybových aktivit při školách na jedno dítě s disabilitou v roce 2010*

Graf č. 2 Poměr řízených volnočasových pohybových aktivit při školách na jedno dítě s disabilitou v roce 2010

Diskuze:

Ve Středočeském kraji je 3 127 dětí s disabilitou mentální a 61 řízených volnočasových pohybových aktivit při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. Z toho vyplývá, že na jedno dítě s disabilitou v základní škole pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami připadá 0,02 řízené volnočasové pohybové aktivity. v Jihočeském kraji je 1 480 dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou a 57 řízených volnočasových pohybových aktivit. Z toho vyplývá, že na jedno dítě s disabilitou připadá 0,04 pohybového kroužku. Což je dvakrát více než v kraji Středočeském. Předpoklad byl, že ve Středočeském kraji bude více řízených volnočasových pohybových aktivit při školách na dítě s disabilitou než v kraji Jihočeském. Výzkumný předpoklad se nepotvrdil. Některé školy mají své internetové stránky velmi pěkně zpracované, například Základní škola Kaňka o. p. s. v Jihočeském kraji, kde se nachází přímo odkaz na řízené volnočasové pohybové aktivity se dnem a hodinou konání. Jsou také školy, jak uvádím v tabulce, které na internetových stránkách žádné volnočasové pohybové aktivity neuvádějí.

Z přehledu vyplývá, že u většího počtu škol je alespoň jedna řízená volnočasová pohybová aktivita. U škol, kde není uvedena, lze s největší

pravděpodobností předpokládat, že tam bude, jen není uvedena na internetových stránkách školy. v kraji Jihočeském je více škol zviditelněno přístupnými internetovými stránkami.

Ve všech školách by měla být nabídka řízených volnočasových pohybových aktivit. Všechny děti s disabilitou by měly mít možnost věnovat se řízenému volnočasovému pohybovému vyžití. Základní školy, které se zaměřují na to, aby byl smysluplně využíván volný čas dětí, poskytují velkou šanci zkvalitnění jejich budoucího života. Souhlasím s Kursovou (2009), že pro jedince s disabilitou mají pohybové aktivity mimořádný význam, pomáhají rozvíjet nejen jejich motoriku a pohybové dovednosti, ale i úroveň jejich volných vlastností. Úkolem pohybové výchovy je prostřednictvím tělesných cvičení přispívat ke zmírnění důsledků zdravotního postižení. Děti s disabilitou si během pohybových činností osvojují a zvykají na nové sociální role, které vyžadují spolupráci, tvořivost a překonávání nejrůznějších zábran.

5. 1. 3 Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou mentální

Výsledky:

Mezi sportovní organizace pro děti s disabilitou patří Český svaz mentálně postižených sportovců ČSMPS a České hnutí speciálních olympiád ČHSO. Podrobné informace o charakteristikách těchto sportovních organizací, o jejich historii a mnohé další je uvedeno v teoretické části práce. Kontakty na garanty jednotlivých sportů vzhledem k obsáhlosti přikládám v přílohách. V následující tabulce je uveden přehled o oddílech ve Středočeském kraji a kraji Jihočeském s kontaktní adresou, telefonem, emailem, internetovými stránkami. Následující tabulky udávají počty sportovních klubů v rámci sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální. Vycházeno je z informací získaných z prostudované literatury (KURKOVÁ, 2005), z analýzy internetových zdrojů, z dotazování a rozhovorů.

Následující tabulka udává sportovní kluby v rámci Českého svazu mentálně postižených sportovců. Jedná se o šest klubů. Provozované pohybové aktivity uvádím pouze u TJ Mladá Boleslav. U ostatních neuvádím z důvodu neodpovídání na emaily a nepropracované internetové stránky. Lze předpokládat, že ve sportovních klubech provozují minimálně jednu pohybovou aktivitu z těchto: atletika, florbal, kopaná, košíková lyžování, plavání, přespolní běh, stolní tenis, tenis, turistika, míčové hry.

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, email	Provozované pohybové aktivity
Hořovice	TJ Spartak	Václav Štochl Sv. Čecha 455, 268 01 Hořovice Telefon: 311512958, 605880518 Email: spec.skoly.horovice@quick.cz	-
Jetřichovice	VOK Praha	Stanislav Urban, Věra Hlavatá Purkyňova 1193, 256 01 Benešov Telefon: 317834364, 317728334,606651203 Email: jetrichovice@volny.cz	-
Lysá n/L	TK Slovan	Petr Tomek, Petr Jirsa Komenského 1534, 89 22 Lysá n/L Telefon:325551075, 603504300 Email: zvslysa@seznam.cz	-
Městec Králové	TJ	Miroslav Hanka Dlouhopolsko 1, 289 03 Městec Králové Telefon: 325643312, 605296350 Email: miroslva.hanka@atlas.cz	-
Mladá Boleslav	TJ Mladá Boleslav	Iva Dvořáková Žižkova 490, 293 01 Mladá Boleslav Telefon: 326321131, 776797665 Email: iva.dvorakova@centrum.cz	atletika, cyklistika, míčové hry, plavání, turistiku
Nymburk	LOKO ZvŠ	Kopáčková Marcela, Josef Fuksa Palackého tř. 515, 28802 Nymburk Telefon: 325513946, 728081149 Email: zsdd@zs.cz	-

Tabulka č. 8 *Český svaz mentálně postižených sportovců - přehled sportovních klubů a kontaktů ve Středočeském kraji*

Následující tabulka přehledně uvádí kontakty na pět sportovních klubů v Jihočeském kraji. Provozované aktivity jsou pouze 1 BCW Český Krumlov. U ostatních nejsou opět z důvodu neodpovídání na emaily.

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, email	předseda klubu
České Budějovice	SK Speciální školy	Vávra Miloslav Pražská 45, České Budějovice, 370 04 Telefon: 387423471, 777155056 Email: specs školy.cb@cmail.cz	-
Český Krumlov	1. BCW	Radomila Máčová, Romana Jedličková Třída míru 96, Český Krumlov Telefon: 381 01, 380711626, 728684362 Email: radka.macova@centrum.cz	plavání, lehká atletika, florbal, stolní tenisu, přespolního běh, malá kopaná
Lišov	SK Lišov	Miroslava Fenclová Vráto 76, 370 01 České Budějovice Telefon: 387438352, 602761845 Email: fenclova.mirka@seznam.cz, sekret@sou-lisov.cz	-
Tábor	Fopik	Lila Jakubcová ČSA 2242, 390 03 Tábor Telefon: 381232910, 776828106 Email: osobitna@volny.cz	-
Záluží	SK Klíček	Libor Āoupalík Betlémská 275, 390 01 Tábor Telefon: 38128161, 607808084 Email: L.toupalik@seznam.cz	-

Tabulka č. 9 *Český svaz mentálně postižených sportovců - přehled sportovních klubů a kontaktů v Jihočeském kraji v roce 2010*

Ve Středočeském kraji je 19 sportovních klubů registrovaných v Českém hnutí speciálních olympiád. Některé kluby jsou při školách, některé při domovech sociální péče. U některých klubů jsou uvedeny veškeré kontaktní údaje. U některých bohužel některé informace chybí z důvodu velmi špatné spolupráci jednotlivých klubů. Odpovědi na email mi došlo málo. Opět je zde velká variabilita

provozovaných sportů. U každého sportovního klubu je minimálně jedna nebo dvě možnosti sportovní aktivity. Většinou si lze vybrat v rámci jednoho klubu z pěti až šesti sportovních disciplín.

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, e-mail	Provozované aktivity
Benešov	Racek Benešov	Mgr. Hana Urbanová Racek 1, Benešov 256 01 Telefon: 317 721 662, 317 729 075 Email: racek@cbox.cz	atletika, gymnastika, lyžování, plavání, fotbal, přizpůsobené sporty
Brandýs nad Labem	Želvy Brandýs nad Labem, Stará Boleslav	Mgr. Ivan Semecký Piaristická 185, Brandýs nad Labem 250 01 Telefon: 326902287 Email: info@uspbrandys.cz www.vyssihradek.cz	přizpůsobivé sporty, hod kriketem, atletika, bocca. <u>Poznámky:</u> jsou zde zařazeni osoby od 15 let
Doubravčany	Farmáři Doubravčany	Telefon: 321 796 431	atletika, stolní tenis, přizpůsobené sporty
Hradiště, Dobrá voda	Rychlá rota Mnichovo	Hana Vrzánová hana_vrzanova@volny.cz	lyžování
Jankov	-	Marie Čermáková Email: cermakova@ror.cz	-
Jetřichovice	-	Stanislav Urban Luční 330, 257 91 Sedlec-Prčice Telefon: 317 712 511 Email: jetrichovice@volny.cz www.ddsedlec.cz	basketbal, floor hokej, volejbal

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, e-mail	Provozované aktivity
Kladno	SK Zahrada Kladno	satrova@centrum.cz	-
Kutná Hora	Barbora Kutná Hora	Viktor Polák Telefon: 728 277 189	atletika, stolní tenis, přizpůsobené sporty
Kutná Hora	SK Bartoloměj Kutná Hora	Simunkova77@seznam.cz	atletika, přizpůsobené sporty, stolní tenis
Lochovice	Sport team Sparta Lochovice	Mgr. Jaroslav Křivánek Lochovice 222, 267 51 Zdice Telefon: 311 516 194 E-mail: Usp.lochovice@email.cz domov@dzp-lochovice.cz www.dzp-lochovice.cz	atletika, cyklistika, lyžování, plavání, stolní tenis
Mladá Boleslav	Pážata Mladá Boleslav	Hana Hýblová Na Celně 2, Mladá Boleslav 293 01 Tel: 326 321 931 www.skolanacelne.cz	atletika, gymnastika, přizpůsobené sporty
Nalžovice	Včelky Nalžovice	- Nalžovice 14, 262 93 Telefon: 318 864 122 Email:Usp.nalzovice@tiscali.cz www.nalzovickyzamek.cz	atletika
Neveklov	Světláci Tloskov Neveklov	Ing. Antonín Dušek Tloskov 2, 257 56 Neveklov Telefon: 317 740 101 Email: h.cejkova@tiscali.cz, centru duseka@tloskov.cz m@tloskov.cz	atletika, boccia, fotbal, lyžování, plavání, přehazovaná, přizpůsobené sporty, stolní tenis, volejbal
Orlíci Břežany	-	Telefon: 512 277 112	atletiky, cyklistika, lyžování, stolní tenis

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, e-mail	Provozované aktivity
Odlochovice	Klokani Odlochovice	Olina Trachtová, Jankov 317 833 286	atletika, cyklistika, plavání, přehazovaná, přizpůsobené sporty
Odlochovice	Lavina Odlochovice	-	-
Psáry	PS Psáry	Jakub Adámek Jílovská 138, Psáry, 252 44 Telefon: 241 940 609 Email: ustavpsary@volny.cz www.lagunapsary.cz	atletika, boccia, floor hokej, plavání, přehazovaná, přizpůsobené sporty, stolní tenis, volejbal
Rakovník	Ráček Rakovník	Ilona Hrušková Na Sekyře 1765 269 01 Rakovník Tel: 313 519 920 Email: ilonahruskova@seznam.cz www.domovracek.cz	Atletika, plavání
Suchomasty	Atletic Suchomasty	Stana.hanzlikova@seznam.cz	Atletika, lyžování, přizpůsobené sporty

Tabulka č. 10 *České hnutí speciálních olympiád - přehled klubů a kontaktů ve Středočeském kraji v roce 2010*

V Jihočeském kraji je 8 sportovních klubů. Některé kluby jsou při školách, některé při domovech sociální péče. U většiny sportovních klubů lze volit z pěti až šesti sportovních disciplín. v Jihočeském kraji jsou sportovní kluby mnohem více zviditelněné než v kraji Středočeském díky dostupným kontaktním údajům jako jsou hlavně internetové stránky sportovních klubů.

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, email	Provozované aktivity
Bílsko	-	Petr Brázda ÚSP Bílsko, na Výsluní 38, 783 22 Bílsko Tel: 585 349 019 Email: apart@atlas.cz	atletika, cyklistika, plavání, přizpůsobené sporty, stolní tenis
České Budějovice	Pluto ČB	Vojtěch Krninský J. Opletala 69, 370 11, České Budějovice Telefon: 385 348 853 Email: krninsky@seznam.cz	atletika, cyklistika, lyžování, plavání, přizpůsobené sporty
České Budějovice	Spiridon ČB, Empatie	Mgr. Dana Pokorná ÚSP Empatie, Pražská 88, 370 04, České Budějovice Tel: 387 319 095 Email: 1@volny.cz www.empatie.cz	atletika, basketbal, cyklistika, stolní tenis
Pístitina	Sedmikrásk y Pístitina	Alena Maryšová Stráž nad Nežárkou, 384 389 004 info@domovpistina.cz www.domovpistina.cz	Atletika, cyklistika, plavání, přizpůsobené sporty <u>Poznámky:</u> dospělých osob s mentálním, případně kombinovaným p ostižením
Strakonice	Kádři Osek Strakonice	Mgr. Alena Lípová ÚSP Osek, Osek 1, 386 00, Strakonice Telefon:383 411 023 www.dozp-osek.cz	Atletika, bocca, cyklistika, fotbal, lyžování, přizpůsobené sporty, stolní tenis <u>Poznámky:</u> od 18 let, muži

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, email	Provozované aktivity
Strakonice	Plaváči Strakonice	Ivana Jirsová ZŠS, Svatopluka Čecha, Plánkova ulice 430, 386 01, Strakonice Telefon: 383 322 241 Email: info@zmskolast.cz www.zmskolast.webz.cz	plavání
Strakonice	Cesta Strakonice	Jana Schretrlerová, Karel Seknička ÚSP, Ellerova 160, 386 01 Strakonice Telefon: 383 322 241 Email: reditel@muss.strakonice.eu www.muss.strakonice.eu	atletika, cyklistika, lyžování, plavání, stolní tenis
Zběšičky	Dravci (dříve Amazonky) Zběšičky	Ing. Pavel Pecháček Domov pro osoby se zdravotním postižením Zběšičky 398 43, Bernartice Telefon: 382 585 389 Email: pechacek@domovzbesicky.cz www.domovzbesicky.cz	atletika, cyklistika, lyžování, plavání, přehazovaná, stolní tenis

Tabulka č. 11 *České hnutí speciálních olympiád - přehled klubů a kontaktů v Jihočeském kraji v roce 2010*

Z následující tabulky je vidět, že v rámci Českého svazu mentálně postižených sportovců i v rámci Českého hnutí speciálních olympiád je větší počet sportovních klubů ve Středočeském kraji. U Českého hnutí speciálních olympiád je ve Středočeském kraji dvakrát tolik sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální.

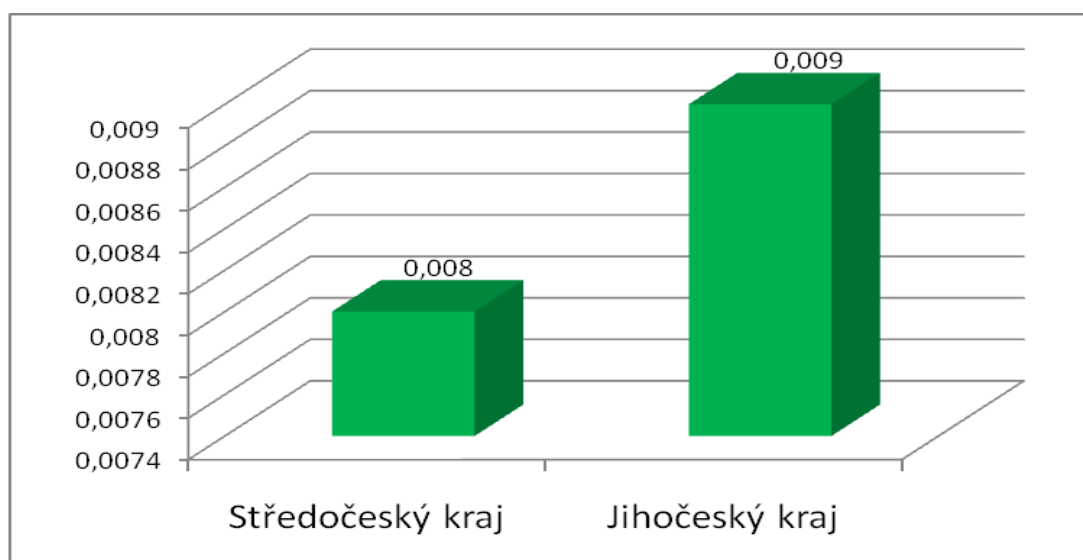
Sportovní svaz / hnutí	Český svaz mentálně postižených sportovců	České hnutí speciálních olympiád
Středočeský kraj	6	19
Jihočeský kraj	5	8

Tabulka č. 12 *Počty sportovních klubů v rámci Českého svazu mentálně postižených sportovců a v rámci Českého hnutí speciálních olympiád v roce 2010*

Území	Středočeský kraj	Jihočeský kraj
Dítě s disabilitou mentální	3 007	1 355
Sportovní kluby	25	13
Poměr	0,008	0,009

Tabulka č. 13 *Poměr sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální na jedno dítě s disabilitou mentální v roce 2010*

Graf č. 3 *Poměr sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální na jedno dítě s disabilitou mentální v roce 2010*

Diskuse:

Předpoklad byl, že bude nabídka sportovních klubů v rámci Českého svazu mentálně postižených sportovců a Českého hnutí speciálních olympiád na dítě s disabilitou mentální větší ve Středočeském kraji než v kraji Jihočeském. Třetí výzkumný předpoklad se nepotvrdil. Ve Středočeském kraji je 3 007 dětí s mentální disabilitou a 25 sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální v rámci Českého svazu mentálně postiženým sportovců a v rámci Českého hnutí speciálních olympiád. Tudíž na dítě s disabilitou mentální ve Středočeském kraji připadá 0,008 sportovních klubů. v Jihočeském kraji je 1 355 dětí s disabilitou mentální a 13 sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální v rámci již zmíněných sportovních klubů. Tudíž na jedno dítě s postižením připadá 0,009 sportovních klubů. Komparované kraje vycházejí poměrově podobně. Doloženo tabulkou a grafem výše. Zřejmě je to dáno, tím, že Středočeský kraj těží z blízkosti ku Praze a v Jihočeském kraji se nachází největší město v porovnávaných krajích, České Budějovice.

Ve Středočeském kraji mohou sportovci v klubu, který je členem Českého hnutí speciálních olympiád, provozovat tyto pohybové aktivity: atletiku, gymnastiku, lyžování, plavání, fotbal, přizpůsobené sporty, basketbal, floor hokej, volejbal, hod kriketem, bocca, cyklistiku, stolní tenis a přehazovanou. v Jihočeském kraji lze provozovat atletiku, cyklistiku, plavání, přizpůsobené sporty, stolní tenis, lyžování, přehazovanou, basketbal, bocca, a fotbal. Síť sportovních klubů v rámci Českého hnutí speciálních olympiád je ve Středočeském kraji i několikanásobně hustší než síť sportovních klubů Českého svazu mentálně postižených sportovců. Dle mého názoru proto, že České hnutí speciálních olympiád ČHSO je starší než Český svaz mentálně postižených sportovců ČSMPS. v Jihočeském kraji je situace mezi Českým hnutím speciálních olympiád ČHSO a Českým svazem mentálně postižených sportovců ČSMPS téměř vyrovnaná. Co se týká provozovaných sportů, jednoznačně převládá atletika, ale prakticky každý klub provozuje současně několik sportů. To je dáno tím, že kluby se musejí přizpůsobit požadavkům nepříliš velké členské základny. Ve Středočeském kraji je sice několik klubů, které jsou specializovány na určitý sport, ale převládá spíše univerzalita. v Jihočeském kraji si tento luxus specializace

nemohou dovolit, proto jsou zde všechny kluby přísně multisportovní. Je tedy jasné, že kluby, které jsou ve Středočeském kraji, těží ze své výhodné polohy vůči Praze.

Z uvedeného vyplývá, což je můj názor, že tyto dvě organizace, navzdory své vzájemné spolupráci, si konkurují vzhledem k omezené členské základně. Bylo by asi lepší, kdyby se tyto dvě organizace sjednotily pod jednotné vedení, které by usměřovalo finance a schopnosti tam, kde by to bylo nejvýhodnější pro sportovce s disabilitou mentální v České republice.

5. 1. 4 Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou zrakovou

Výsledky:

Ve Středočeském kraji jsou tři sportovní kluby, z toho dva v Kladně a jeden v Mladé Boleslavi. v rámci těchto klubů lze provozovat zdravotní cvičení, turistiku, plavání, atletiku a kuželky. Pro ostatní pohybové aktivity jsou ve Středočeském kraji sběrným místem dva kluby v Praze, a to Zora Praha a SK Tyflocentrum.

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon email	Provozované sporty
Kladno	TJ Elán Kladno Oddělení pro sportovce se zrakovým postižením	Černý Zdeněk Mládežnická 837, Kladno 4, 272 04 Telefon: 312 267 369, 605 769 234 Email:cernydocentzdenek@seznam.cz	zdravotní cvičení, turistika, plavání, kuželky
Kladno	AC Tepo Kladno	Burda Miloš Čermákova 2722, Kladno, 272 01 312 602 111, 604 594 343 Email: kladno-odbocka@seznam.cz	atletika
Mladá Boleslav	OZP Kuželek, TJ Autoškoda Mladá Boleslav	Krčma František Jana Palacha 1091, Mladá Boleslav, 293 01 Telefon: 603 310 738 Email: krcma@brailnet.cz	kuželky

Tabulka č. 14 Český svaz zrakově postižených sportovců – přehled sportovních klubů ve Středočeském kraji v roce 2010

V Jihočeském kraji je pouze jeden sportovní klub a to 1. Centrum pro zdravotně postižené v Jihočeském kraji. Sportovci zde mohou provozovat atletiku, vzpírání, fotbal, stolní tenis a veslování.

Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, email, webové stránky	Provozované aktivity
České Budějovice	TJ 1.CZP JČ	Smékal Jiří Vltavské nábřeží 5/a, České Budějovice, 370 05 Telefon: 604 718 304 Email: czpcb@volny.cz www.1czpjc.cz	atletika, vzpírání, fotbal, stolní tenis, veslování

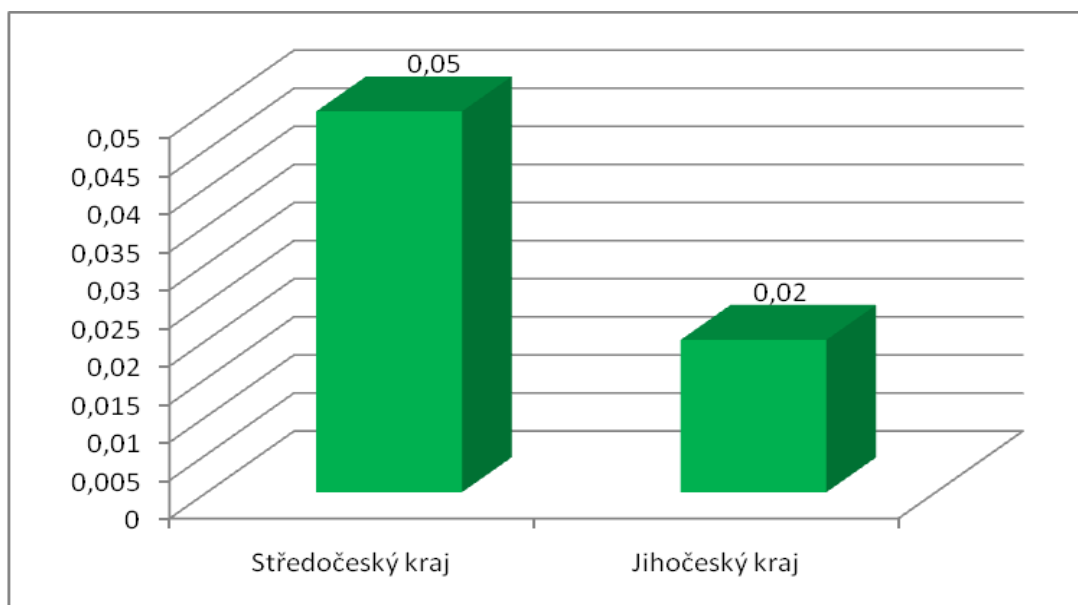
Tabulka č. 15 *Český svaz zrakově postižených sportovců – přehled sportovních klubů v Jihočeském kraji v roce 2010*

Následuje tabulka doplněná grafem s přepočtem sportovních klubů pro děti s disabilitou zrakovou na jedno dítě s disabilitou zrakovou a komparováním krajů.

Území	Středočeský kraj	Jihočeský kraj
Dítě s disabilitou zrakovou	56	41
Sportovní kluby	3	1
Poměr	0,05	0,02

Tabulka č. 16 *Poměr sportovních klubů pro děti s disabilitou zrakovou na dítě s disabilitou zrakovou v roce 2010*

Graf č. 4 Poměr sportovních klubů v rámci Českého svazu zrakově postižených sportovců na jedno dítě s disabilitou zrakovou v roce 2010

Diskuze:

Předpoklad byl, že bude nabídka sportovních klubů pro děti s disabilitou zrakovou v rámci Českého svazu zrakově postižených sportovců na dítě se zrakovou disabilitou větší ve Středočeském kraji než v kraji Jihočeském. Čtvrtý výzkumný předpoklad se potvrdil. Ve Středočeském kraji je 56 dětí s disabilitou zrakovou a 3 sportovní kluby pro děti s disabilitou zrakovou. Na jedno dítě tudíž připadá 0,05 sportovních klubů. V Jihočeském kraji je 41 dětí se zrakovou disabilitou a jeden sportovní klub. Na jedno dítě tudíž připadá 0,02 sportovních klubů. Děti s disabilitou zrakovou v rámci Českého svazu zrakově postižených sportovců jsou organizováni ve Středočeském kraji v Kladně a v Mladé Boleslavi. Členská základna v obou územních celcích je velmi malá, čítá desítky osob na velkou rozlohu a z toho plynou velké problémy při jejich organizaci. Ve Středočeském kraji jsou registrovány tři sportovní kluby, hlavní sportovní kluby jsou v Praze, která je geografickým i správním středem. V Jihočeském kraji je pouze jeden sportovní klub pro osoby se zrakovým postižením a je situován v Českých Budějovicích, které jsou správním centrem Jihočeského kraje.

5. 1. 5 Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou sluchovou

Výsledky:

Ve Středočeském kraji není žádný sportovní klub pro děti s disabilitou sluchovou. Od pana Volejníka, prezidenta Českého svazu neslyšících sportovců jsem byla informována, že sběrným místem pro Středočeský kraj je Sportovní klub SK Olympia Praha, kontaktní osoba pan Žídek, j.z.m@volny.cz, sk.olympia@seznam.cz, kontaktní adresa SK Olympia Praha SPS, Parnská 359. v klubu jsou sportovci sluchově postižení většinou nedoslýchaví. Druhým klubem je 1. PSKN (pražský sportovní oddíl neslyšících). Kontaktní adresa: Darwinova 24, 143 00, Praha 4 – Modřany. Předsedou klubu je pan Jan Sůva. Kontaktní adresa: Darwinova 24, 143 000 Praha 4 – Modřany, email: i.pskn@seznam.cz, suva.jan@seznam.cz. Pro domluvu nutný tlumočník. Lze provozovat tyto pohybové aktivity: alpské lyžování, atletika, badminton, beachvolejbal, bowling, futsal, joker, kopaná, kuželky, lední hokej, orientační běh, plavání, stolní tenis, šachy, šipky, tenis, a volejbal. v Jihočeském kraji je pouze jeden sportovní klub, a to Budějovický sportovní klub neslyšících BSKN, kde lze provozovat futsal, kanoistiku, kuželky, bowling, šipky, turistiku.

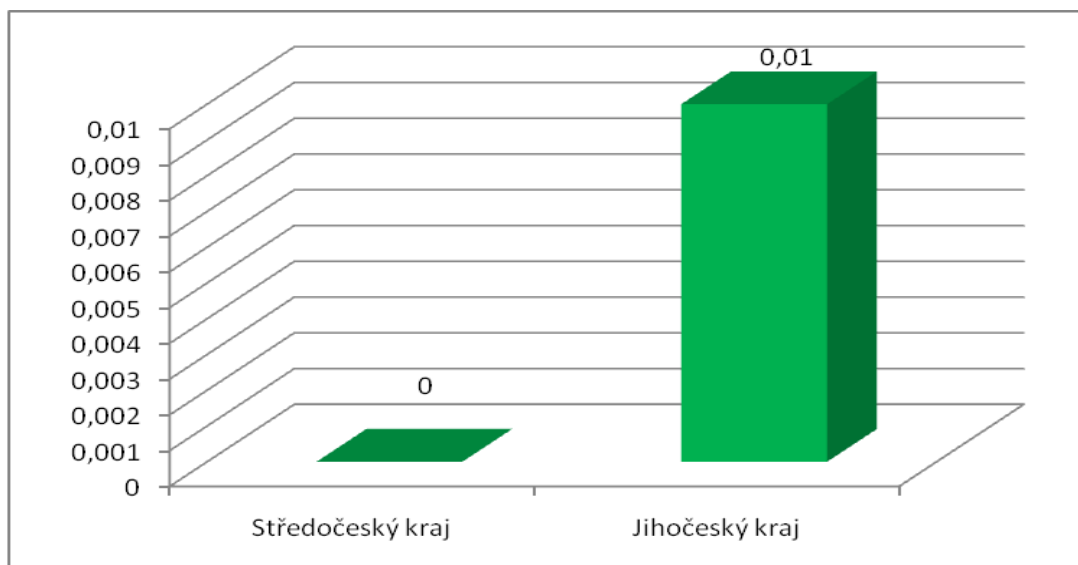
Město	Název klubu	Kontaktní osoba, adresa, telefon, email, webové stránky	Provozované sporty
České Budějovice	Budějovický sportovní klub neslyšících- BSKN	Řezníček Novohradská 123/1156 37008 České - Nové Hodějovice Telefon: 387 240 118 Email: recikov.petr21@centrum.cz bskn.cb@seznam.cz www.bskn.estranky.cz	futsal - minikopaná, kanoistika, kuželky - bowling, šipkový sport, turistika

Tabulka č. 18 Českého svazu neslyšících sportovců – přehled sportovních klubů v Jihočeském kraji v roce 2010

Území	Středočeský kraj	Jihočeský kraj
Dítě s disabilitou sluchovou	64	84
Sportovní kluby	0	1
Poměr	0	0,02

Tabulka č. 19 *Poměr sportovních klubů v rámci Českého svazu neslyšících sportovců na jedno dítě s disabilitou sluchovou v roce 2010*

Graf č. 5 *Poměr sportovních klubů v rámci Českého svazu neslyšících sportovců na jedno dítě s disabilitou sluchovou v roce 2010*

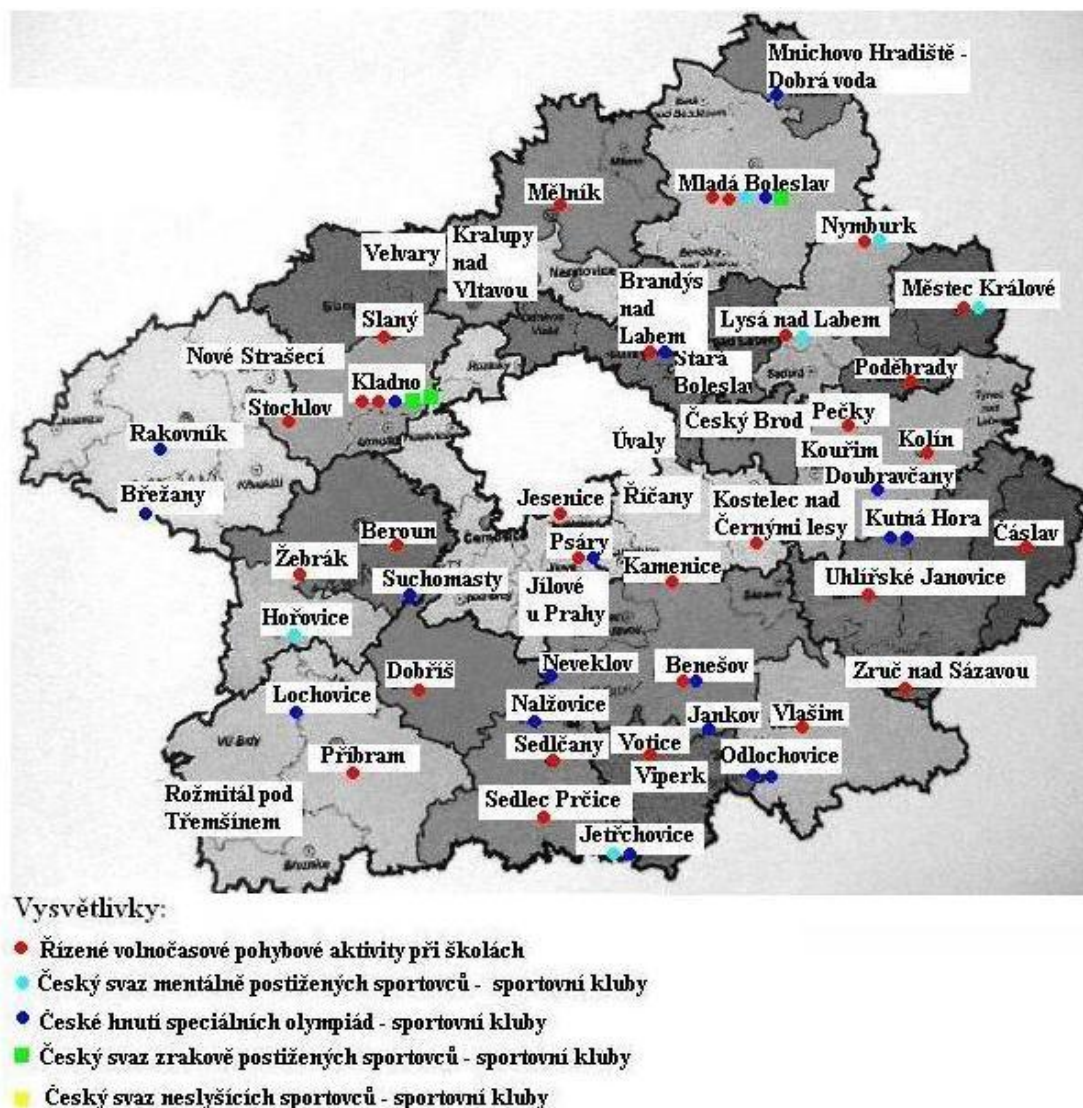
Diskuze:

Předpoklad byl, že bude nabídka sportovních klubů pro děti s disabilitou sluchovou v rámci Českého svazu neslyšících sportovců na dítě s disabilitou sluchovou bude větší ve Středočeském kraji než v kraji Jihočeském. Pátý výzkumný

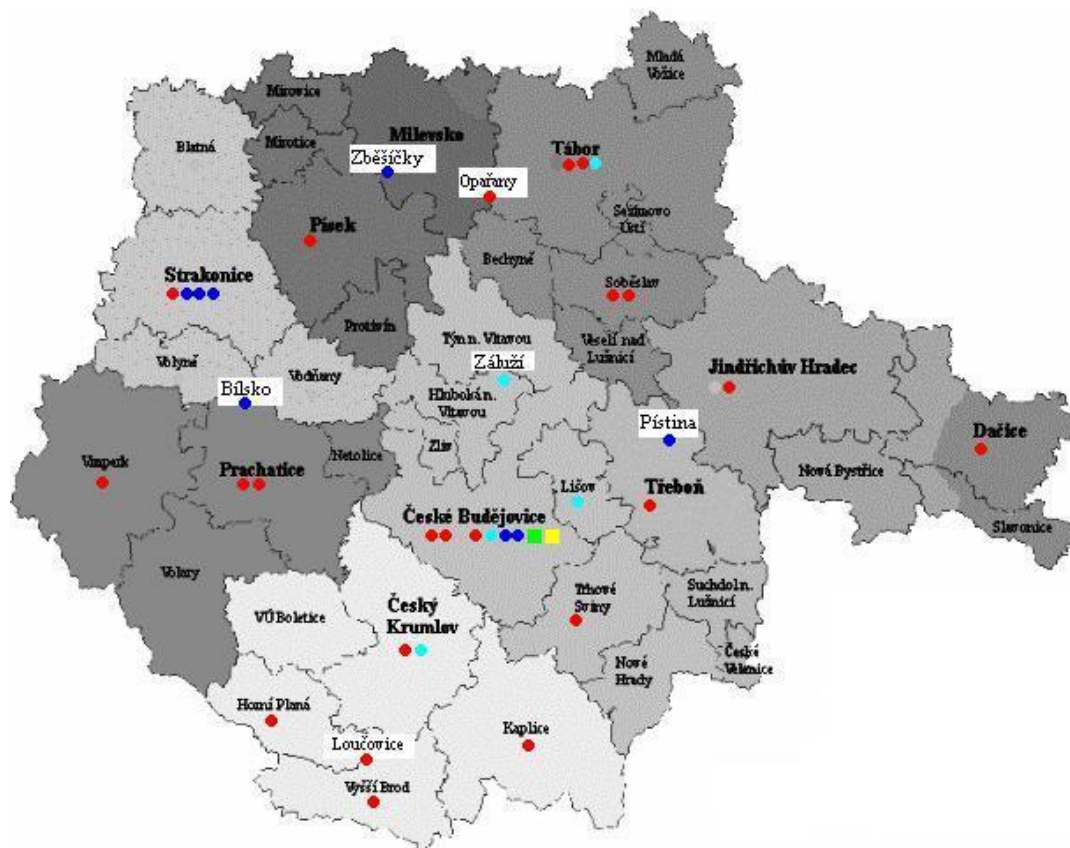
předpoklad se nepotvrdil. Ve Středočeském kraji je 64 dětí s disabilitou sluchovou a žádný sportovní klub pro děti s disabilitou sluchovou. Tudíž na dítě se sluchovým postižením ve Středočeském kraji nepřipadá žádný sportovní klub. v Jihočeském kraji je 84 dětí s disabilitou sluchovou a jeden sportovní klub. Tudíž na dítě se sluchovou disabilitou v Jihočeském kraji připadá 0,01 sportovních klubů. Sběrným místem pro Středočeský kraj je Praha, která je geografickým i správním středem. Mezi velmi významný sportovní klub řadíme SK Olympia Praha a 1. PSKN (První pražský sportovní oddíl neslyšících). Lze provozovat: alpské lyžování, atletika, badminton, beachvolejbal, bowling, futsal, karty joker, kopaná, kuželky, lední hokej, orientační běh, plavání, stolní tenis, šachy, šipky, tenis, volejbal. v Jihočeském kraji jsou sběrným místem pro děti se sluchovou disabilitou České Budějovice. v Jihočeském kraji je pouze jeden sportovní klub pro osoby se sluchovým postižením a je situován v Českých Budějovicích, které jsou správním centrem Jihočeského kraje. Budějovický sportovní klub BSKN České Budějovice, kde lze provozovat šest různých sportů: šachy, halový futsal, bowling, šipky, turistika a karty joker.

5. 1. 6 Výsledky a diskuze k rozmístění řízených volnočasových pohybových aktivit

Výsledky:

Mapa č. 1 Rozmístění řízené volnočasové pohybové aktivity při školách a sportovní kluby ve městech Středočeského kraje v roce 2010

Vysvětlivky:

- Řízené volnočasové pohybové aktivity při školách
- Český svaz mentálně postižených sportovců - sportovní kluby
- České hnutí speciálních olympiád - sportovní kluby
- Český svaz zrakově postižených sportovců - sportovní kluby
- Český svaz neslyšících sportovců - sportovní kluby

Mapa 2 Rozmístění řízené volnočasových pohybových aktivit při školách a sportovní kluby ve městech Jihočeského kraje v roce 2010

Diskuze:

Pro Středočeský kraj, ačkoliv je větší rozlohou a hustotou zalidnění, platí jisté specifikum, že sběrným místem je Praha, která je samostatným správním celkem. Pro Jihočeský kraj jsou to České Budějovice, tudíž v Jihočeském kraji je největší soustředění škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, tudíž i řízených volnočasových pohybových aktivit organizovaných při školách a sportovních klubů pro děti s disabilitou. Na mapě vidíme, že nejhustší síť řízených volnočasových pohybových aktivit a sportovních klubů se nachází v Kladně a v Mladé Boleslavi.

Zřejmě je to tím, že Mladá Boleslav patří mezi jedno z největších měst ve Středočeském kraji a Kladno těží z blízkosti Prahy. Síť řízených volnočasových pohybových aktivit při školách je rozmístěna rovnoměrně po celém území. Sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální je nejvíce a to v počtu dva v Jetřichovicích, Odlochovicích a Kutné Hoře. Sportovní kluby pro děti s disabilitou zrakovou se nacházejí v Kladně a v Mladé Boleslavi. Sportovní klub pro děti s disabilitou sluchovou není žádný. Z mapy z jihočeského kraje lze vyčíst, že nejhustší síť řízených volnočasových pohybových aktivit je v Českých Budějovicích jsou zde zastoupeny řízené volnočasové aktivity pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou. Je to zřejmě tím, že se jedná o největší město v Jihočeském kraji. Ve Strakonici je největší nabídka aktivit od Českého hnutí speciálních olympiád a to v počtu třech sportovních klubů.

5. 2 Výsledky a diskuse k dotazování

5. 2. 1 Výsledky a diskuze k počtu osob s disabilitami

Výsledky:

Na Českém statistickém úřadě se domnívali, že získat validní údaje v tomto směru bude složité. Odkázali mě na Ústav pro informace ve vzdělávání, tam mi byly poskytnuty informace, které jsou nejbližší mému požadavku, a to statistické ročenky 2009/2010 základní vzdělávání.

Diskuze:

Při tomto dotazování došlo ke zjištění, že v České republice se nenachází žádná ucelená databáze, která by pokrývala všechny potřeby tohoto sektoru vzdělávání. Tyto statistiky jsou zřejmě v držení různých úřadů a institucí, které spolu příliš nekomunikují.

5. 2. 2 Výsledky a diskuze k řízeným volnočasovým pohybovým aktivitám při školách pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

Výsledky:

Informace týkající se řízených volnočasových pohybových aktivit v oblasti školství byly poskytnuty sekretářkami z krajských úřadů. Při základních školách všech typů probíhají řízené volnočasové pohybové aktivity v rámci školních družin, sportovně zaměřených zájmových kroužků a školních klubů. Dále bylo doporučeno, vyhledat seznam škol samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, který je zveřejněn na webových stránkách krajů. Zároveň bylo zjištěno, že školy pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nejsou zařazeny v Asociaci školních sportovních klubů AŠSK ČR. Paní sekretářka z odboru mládeže a sportu na Ministerstvu mládeže, tělovýchovy a sportu se obrátila na kolegy i ředitele speciálních škol a odpověděla, že souhrnná evidence těchto sportovních kroužků ve Středočeském kraji zatím neexistuje.

Diskuze:

Tato komunikace byla uspokojivá, protože navedla na informace, které jsem pak ve velké míře byly využity. Je ale problematické, že není žádná databáze, která by řešila celou tuto oblast. Informace jsou rozesety na internetu, na různých internetových stránkách škol. Jejich sloučení do uceleného přehledu si vyžádalo mnoho úsilí.

5. 2. 3 Výsledky a diskuze ke sportovním klubům pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou

Výsledky:

Bylo rozesláno mnoho emailů kontaktním pracovníkům různých sportovních klubů, například předsedovi Unie zdravotně postižených sportovců UZPS Františku Janouchovi, který předal email s dotazem týkající se řízených volnočasových pohybových aktivit dětí s disabilitou do jednotlivých sportovních svazů pro děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou. Bohužel nepřišla žádná odpověď. Paní sekretářky z České obce sokolské o žádných řízených volnočasových pohybových aktivitách pro děti s disabilitou nevěděly. Prof. PhDr. Hana Válková, CSc. z Českého paralympijského výboru ČPV odpověděla, že se obává, že celospolečensky zájem o sport dětí s disabilitou v klubech moc není. Odkázala na stránky Aplikovaných pohybových aktivit APA v Olomouci.

Dále byl dotazován prezident Českého svazu neslyšících sportovců ČSNS Vojtěch Volejník, který napsal, že se přiznává, že neměl chuť odpovědět, že dostává spoustu podobných žádostí od studentů pro jejich diplomové práce. Jeho povinností je věnovat se plně svazu a nikoliv odpovídat stovkám studentů. V období, kdy byla sbírala data, věnoval pan prezident Volejník mnoho času přípravám na deaflympiádu, která byla nakonec zrušena.

Dále bylo zjištěno, že žádná databáze Nestátních neziskových organizací NNO pracujících s dětmi a mládeží s disabilitami ve Středočeském kraji zatím není k dispozici. Projekt spolupráce Středočeského kraje s nestátními neziskovými organizacemi NNO je v jednání. Byla dotazována mimo jiné také paní Havlíčkovou z Asociace rodičů a přátel zdravotně postižených dětí v ČR, o. s., která připustila, že evidence NNO působících ve Středočeském kraji mají, leč je neveřejná a není rozlišena na sportovní aktivity.

Diskuze:

Tato elektronická komunikace byla velmi náročná, protože ani samotné organizační celky nemají přístup k žádné všeobjímající databázi. Mají pouze fragmenty týkající se přímo jejich oblastí, které poskytují s velkou nevolí, nebo neposkytují vůbec.

5. 3 Výsledky a diskuze k řízenému nestrukturovanému volnému rozhovoru

5. 3. 1 Výsledky a diskuze k rozhovoru s panem Mgr. Fryčem, odbor sociálních věcí

Výsledky:

Pan Fryč byl velmi ochotný. Informoval, že je velmi těžké děti s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou evidovat. Lékaři nesmějí podávat informace o zdravotním postižení ze zákona o ochraně osobních údajů. Nesmějí sdělovat informace o pacientech. Mnoho dětí s disabilitou k lékaři vůbec nejde apod. Vždy jde tedy jen o odhady. Měl k dispozici pouze odhady, které jsou vícenásobně přepočítány, to znamená, že odchylka je velmi významná.

Diskuze:

Tento rozhovor byl velmi příjemný, ale požadovaná data mi nebyla poskytnuta. Bylo mi vysvětleno, že neexistuje žádná databáze, kterou bych mohla využít, ale pouze nepřesné odhady. Naopak pan Fryč mne požádal, pokud se podaří získat informace z jiných zdrojů, zda bych mu je mohla poskytnout.

5. 3. 2 Výsledky a diskuse k nestrukturovanému, volnému rozhovoru s prezidentem Českého svazu zrakově postižených sportovců panem Jaroslavem Patou

Výsledky:

Dne 7. února 2011 byl využit osobní kontakt s panem Jaroslavem Patou, nevidomým prezidentem Českého svazu zrakově postižených sportovců ČSZPS. O svůj zrak přišel ve svých 28 letech. Pan Pata mě přivítal mile ve své kanceláři. Působil na mne velmi sympaticky. Zjistila jsem, že má velký zájem, aby se ve sportu děti s disabilitou pokračovalo, ale vidí to spíše skepticky: „Je nás a asi i bude, jako do mariáše“. Sportovců se zrakovou disabilitou bohužel ubývá. Na mé otázky týkající se přehledu sportovních oddílů a klubů ve Středočeské a Jihočeském kraji, které jsem zjišťovala ke své bakalářské práci, mi odpověděl velmi rychle, neboť jich je velmi málo. V celé České republice je 26 oddílů sportovců s disabilitou zrakovou. Jeden z hlavních důvodů ubývání sportovců je ten, že k disabilitě zrakové jsou často přidružené disability další, jedná se tedy o osobu s disabilitou kombinovanou. Mezi další důvody uváděl malý zájem dětí a mládeže o sport. Raději sedí doma u počítačů. Když už by dítě mělo zájem, tak je problém s rodiči, kteří se bojí, že si dítě při sportu ublíží, zraní se apod. Pan Pata si také stěžoval na velmi špatnou spolupráci se Speciálně pedagogickými centry SPC, které mají v péči děti s disabilitou zrakovou a bohužel i s rodiči, kdy si domluví schůzku a rodiče vůbec nepřijdou, ani se neomluví. Nemají zájem, aby dítě sportovalo. Dalším důvodem nízkého počtu sportovců s disabilitou zrakovou mezi dětmi a mládeží uvedl ten, že se jedná o velmi náročnou práci. Je dobré, když se se sportem začne v dětském věku. Ale u dětí s disabilitou zrakovou je to velmi obtížné. U dětí s vrozenou disabilitou je to ještě složitější, nemají zkušenosti, které mají děti, u kterých došlo ke ztrátě zraku během života. Uváděl to na svém příkladu, o zrak přišel ve 28 letech. Měl zkušenost díky předchozímu zraku, kdy například věděl, kde má loket a co to znamená přitisknout ho k tělu. Práce s dětmi se zrakovým postižením, hlavně s B1 (zcela nevidomí, nevidí světlo) je velmi náročná a vyžaduje obrovskou trpělivost a úsilí. Je jen málo trenérů, kteří by se chtěli aktivně do trénování zapojit. Trénovat osoby zařazené v B2 a B3 není tak náročné. Osoba B3 například nepoužívá asistenci traséra, to je asi největší

rozdíl mezi B2 a B3, jak uvedl pan Pata. Ve sportu osob s disabilitou zrakovou převažuje spíše starší generace. Prezident mě dále informoval o připravovaných „Celorepublikových sportovních hrách mládeže,“ které pořádají Speciální školy pod záštitou Českého svazu zrakově postižených sportovců ČSZP konané ve dnech 20. – 24. 7. 2011 v Opavě. Dále mě pan prezident Pata odkázal na pana prezidenta Českého svazu neslyšících sportovců ČSNP pana Vojtěcha Volejníka. Doporučil mi, abych se na něho obrátila až koncem února. Nyní se chystají na soutěž, která proběhne během února 2011. Také jsem se dozvěděla, že přímo mezi prezidenty Českého svazu zrakově postižených sportovců ČSZPS a Českého svazu neslyšících sportovců ČSNS je špatná komunikace. Pan prezident Jaroslav Pata mi dal svou vizitku s tím, že se na něho mohu kdykoli telefonicky obrátit. Lepší volat než psát emaily, i když má přístroj s hlasovým výstupem, který mu písemný email přeloží do hlasové formy. Také jsem se dozvěděla, že největší počet dětí s disabilitou zrakovou je v disciplíně Šachy.

Diskuse:

Tento rozhovor byl velmi příjemný a rozšířil obzory v problematice pohybových aktivit a sportu dětí s disabilitou zrakovou. Poskytl cenná data, která byla následně použita. Z rozhovoru bylo pochopeno, že jedna z nejdůležitějších věcí v organizování sportu dětí s disabilitou je spolupráce. Ta je, bohužel, v tomto odvětví velmi špatná, a to jak mezi úřady, tak mezi samotnými organizacemi.

6 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Cílem bakalářské práce bylo zmapovat a komparovat možnosti řízených volnočasových pohybových aktivit dětí s disabilitou mentální, zrakovou a sluchovou ve věkovém rozpětí 8 - 15 let ve Středočeském a Jihočeském kraji a vytvořit jejich přehled. V bakalářské práci byly mapovány řízené volnočasové pohybové aktivity při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, dále v rámci sportovních klubů. Pro výzkum byly stanoveny tyto výzkumné předpoklady. Za prvé, ve Středočeském kraji bude větší počet dětí s disabilitou než v kraji Jihočeském. Tento předpoklad se potvrdil. Druhý výzkumný předpoklad, že ve Středočeském kraji bude větší počet řízených volnočasových pohybových aktivit při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami na dítě s disabilitou než v kraji Jihočeském se nepotvrdil. V Jihočeském kraji vycházelo průměrně dvakrát více řízených volnočasových pohybových aktivit na dítě s disabilitou než ve Středočeském kraji. Třetí výzkumný předpoklad, že bude nabídka sportovních klubů pro děti s disabilitou mentální na dítě s disabilitou mentální větší ve Středočeském kraji se nepotvrdil. Za čtvrté, ve Středočeském kraji bude více sportovních klubů pro děti s disabilitou zrakovou na dítě s disabilitou zrakovou se potvrdil. Pátý předpoklad, že bude ve Středočeském kraji více sportovních klubů pro děti se sluchovou disabilitou na dítě s disabilitou sluchovou se nepotvrdil.

Středočeský kraj je rozlohou téměř stejně rozlehlý jako kraj Jihočeský, ale počet obyvatel je zde dvakrát větší. Platí pro něj jisté specifikum, že sběrným místem je Praha, která je samostatným správním celkem, nachází se zde mnoho řízených volnočasových aktivit při školách pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami i sportovních klubů pro děti s disabilitou. Ve Středočeském kraji je soustředění řízených volnočasových pohybových aktivit při školách rovnoměrné po celém území. Pro Jihočeský kraj jsou sběrným místem České Budějovice, proto je v tomto centru největší soustředění řízených volnočasových aktivit při základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími i sportovních klubů.

Nejvyšší počet sportovních klubů je pro děti s disabilitou mentální, a to v rámci Českého svazu mentálně postižených sportovců a Českého hnutí speciálních olympiád. Pro děti se sluchovou disabilitou není ve Středočeském kraji žádný

sportovní klub. Sběrným místem je Praha. Děti se zrakovou disabilitou jsou v rámci Českého svazu zrakově postižených sportovců organizováni ve Středočeském kraji v Kladně, kde jsou dva kluby, jeden klub je v Mladé Boleslavi. Ostatní sportovní kluby jsou centralizovány v Praze. V Jihočeském kraji jsou sběrným místem pro děti s disabilitou smyslovou České Budějovice.

Závěrem bych chtěla navrhnout několik doporučení pro Středočeský kraj i kraj Jihočeský. Doporučovala bych rozšíření možností studia řízených volnočasových pohybových aktivit dětí s disabilitami pro trenéry, vychovatele a rodiče při fakultách vysokých škol. Například při Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích, oboru Výchova ke zdraví.

Jako další vidím důležitost vytvoření kvalitní a přesné databáze, která by se zabývala touto, nikoliv zanedbatelnou oblastí. Sice jsem část zpracovala ve své práci, ale to je jen malý zlomek celkového problému. Doufám, že získaná data budou smysluplně využita dále. V příloze přikládám dotazník pro rodiče dětí s postižením, týkající se informovanosti rodičů o řízených volnočasových pohybových aktivitách a jejich zájmu o rozšíření těchto nabídek. Dotazník by mohl být pokračováním mé práce.

Veřejnost by se měla zamyslet nad tím, že pro děti s disabilitou řízená volnočasová pohybová aktivita neznamena jen kondiční vyžití, ale má také velký sociální aspekt. Děti se rozvíjejí po stránce osobnostní. Získávají určité návyky, které je posouvají v sociální oblasti dále, obohacuje se jim slovní zásoba. Děti s disabilitou potřebují smysluplné využívání volného času a měly by se jim k tomu vytvořit dostatečné příležitosti. Měli bychom si uvědomit, že smysluplné trávení volného času pohybem je velmi důležité pro zdraví, ale i třeba prevenci kriminality. Také by se měla, ve sportovním prostředí, zvýšit integrace dětí s disabilitou mezi osoby intaktní, z důvodu snazšího překonávání bariér.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BALUNOVÁ, K., HEŘMÁNKOVÁ, D., LUDÍKOVÁ, L. *Kapitoly z rané výchovy dítěte se zrakovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001. ISBN 80-244-0381-1.
2. BARTOŇOVÁ, M., BAZALOVÁ, B., PIPEKOVÁ, J. *Psychopedie*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-161-4.
3. COPPENOLLE H. V. KOL. *Adapt. Multimediální pomůcka pro plánování a realizaci kurikul a programů v oblasti aplikovaných pohybových aktivit*. [CD-ROM], 2004. Ed. Coppenolle H. V. et. al., Author: Rudi Knoops, Bieke Schureurs, Sander Claes.
4. ČERNÁ, M. *Česká psychopedie*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1565-3.
5. GALLAHUE D. L., DONNELLY F. C. *Developmental Physical Education for all Children*. Champaign, IL: Human Kinetics, 2003. ISBN 0 - 7360 – 3388 - 2.
6. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.
7. HROCH, M. a KOL. *Úvod do studia dějepisu*. Praha: SPN, 1985.
8. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80 -7367-414-4.
9. VYSTOUPIL a KOL. *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 9788021042636.
10. JEŠINA, O. *Aplikované pohybové aktivity v zimní přírodě*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978–80–244–1778-3.

11. KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Sebehodnocení inkluzivního prostředí na 1. stupni základních škol*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4948-2.
12. KREČÍŘOVÁ, O. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Praha: Eteria, 2002. ISBN 80-238-8729-7.
13. KREJČÍ, M., BÄUMELTOVÁ, M. *Projekt Týdny zdraví ve škole*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2001. ISBN 80-7040-507-4.
14. KREJČÍ, M. *Setkání s jógou. 2. rozšířené vydání*. České Budějovice: EM Grafika, 2003. ISBN 80-239-2052-9.
15. KREJČÍ, M. *Krok k výchově, krok ke zdraví. 1. díl*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-082-9.
16. KUCHYŇKA, P. a KOL. *Oční lékařství*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1163-8.
17. KURKOVÁ, P. *Bibliografie aplikovaných pohybových aktivit (1996-2004)*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1251-9.
18. KURKOVÁ, P. *Pohybové aktivity a sport osob se zdravotním postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1263-3.
19. KURSOVÁ, V. *Krok k výchově, krok ke zdraví II. díl*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-083-6.
20. KURSOVÁ, V. *Rozvoj zdraví a integrace osob s mentálním postižením*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2009. ISBN 978-80-7394-198-7.
21. LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.

22. LUDÍKOVÁ, L. *Tyflopedie předškolního věku*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004 ISBN 80-244-0955-0.
23. MAHEŠVARÁNDÁ, P. *Systém jóga v denním životě*. Praha: Mladá fronta, 2006. ISBN 80-204-1277-8.
24. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody psychologického výzkumu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1362-5.
25. OPATŘILOVÁ, D. *Pedagogicko – psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-3977-9.
26. PIPEKOVÁ, J. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido, 2006. ISBN 80-7315-120-0.
27. RENOTIEROVÁ, M. a KOL. *Speciální pedagogika*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-244-0646-2.
28. SCHUSTER, J. *Krok k výchově, krok ke zdraví III. díl*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008. ISBN 978-80-7394-084-3.
29. SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1733-3
30. SOVÁK, M. *Nárys speciální pedagogiky*. Praha: SPN, 1986.
31. VACULÍK, J., ČAPEK, F. *Úvod do studia dějepisu a historický proseminář*. Brno: OL Print Šlapanice, 2000. ISBN 80-210-2482-8.
32. VÁGNEROVÁ, M. a KOL. *Psychologie handicapu*. Praha: Univerzita Karlova Karolinum, 2001. ISBN 80-7184-929-4.

33. VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. Praha: Univerzita Karlova Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0841-3.
34. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978 -80-7367-414-4.
35. VALENTA, M., MÜLLER, O. *Psychopedie*. Praha: Parta, 2007. ISBN 978-80-7320-099-2.
36. VALENTA, M., MÜLLER, O. *Psychopedie*. Praha: Parta, 2003. ISBN 80-7320-039-2.
37. VOTAVA J. a KOL. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Univerzita Karlova Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0708-5.
38. VOTAVA J. a KOL. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha: Univerzita Karlova, 2005 ISBN 80-246-0708-5.
39. VÍTKOVÁ, M. *Integrativní speciální pedagogika*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-071-9.
40. ŠVARCOVÁ, I. *Mentální retardace*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80 -7367-060-7.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

1. APLIKOVANÉ POHYBOVÉ AKTIVITY. *APA na vysokých školách*. [online]. [citováno 2011-03 10]. Dostupné z: http://www.apa.upol.cz/web/index.php?option=com_content&view=article&id=66&Itemid=81.

2. ČESKÉ HNUTÍ SPECIÁLNÍCH OLYMPIÁD. *Speciální Olympiáda*. [online]. [citováno 2011-02-20]. Dostupné z: <<http://www.specialolympics.cz/cz/index.htm>>.
3. ČESKÝ PARALYMPIJSKÝ VÝBOR. *Základní informace*. [online]. [citováno 2011-01-20]. Dostupné z: <<http://www.paralympic.cz/cs/history/Default.aspx>>.
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní informace*. [online]. [citováno 2010-03-1]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/home>>.
5. ČESKÝ SVAZ MENTÁLNĚ POSTIŽENÝCH SPORTOVců. *Sport intelektově postižených*. [online]. [citováno 2011-01-30]. Dostupné z: <http://www.uzps.cz/svazy/csmmps/sport_intelektove_postizenych/>.
6. ČESKÝ SVAZ ZRAKOVĚ POSTIŽENÝCH SPORTOVců. *O Českém svazu zrakově postižených sportovců*. [online]. [citováno 2011-02-22]. Dostupné z: http://www.sport-nevidomych.cz/index.php?page=o_cszps.
7. JIHOČESKÝ KRAJ. *Základní informace*. [online]. [citováno 2010-12-12]. Dostupné z: <[http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par\[id_v\]=6&par\[lang\]=CS](http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par[id_v]=6&par[lang]=CS)>.
8. MINISTERSTVO PRÁCE a SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. *Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách*. [online]. [citováno 2010-12-26]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/6195/zakon_108_2006.pdf>.
9. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE a TĚLOVÝCHOVY. *Státní podpora sportu pro rok 2011*. [online]. [citováno 2011-02-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/statni-podpora-sportu-pro-rok-2011>.

10. SJEDNOCENÁ ORGANIZACE NEVIDOMÝCH a SLABOZRÁKÝCH ČR. *Klasifikace zrakových vad*. [online]. [citováno 2010-12-29]. Dostupné z: <<http://www.sons.cz/klasifikace.php>>.
11. STŘEDOČESKÝ KRAJ. *Základní informace*. [online]. [citováno 2010-05-12]. <Dostupné z: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/stredocesky-kraj/>>
12. SVĚTOVÁ ZDRAVOTNICKÁ ORGANIZACE. *Mezinárodní klasifikace nemocí*. [online]. [citováno 2010-12-.]. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/uvod.htm#_Toc214177609>.
13. UNIE ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝCH SPORTOVců. *Kdo jsme*. [online]. [citováno 2010-12-5]. Dostupné z: <http://www.uzps.cz/kdo_jsme/>.
14. ÚSTAV PRO INFORMACE ve VZDĚLÁVÁNÍ. *Školské ročenky 2009/2010*. [online]. [citováno 2010-03-12]. Dostupné z: <http://www.uiv.cz/clanek/726/2026>.

8 SEZNAM ZKRATEK

AAMR- Americká asociace pro mentálně retardované (American Association on Mental Retardation)

ADD - attention deficit disorder (porucha pozornosti)

ADHD - attention deficit hyperactivity disorder (porucha pozornosti s hyperaktivitou a impulzivitou)

APA – Aplikované pohybové aktivity

ATV – Aplikovaná tělesná výchova

CP ISRA - Cerebrál Palsy – International Sports and Recreation Association
(sportovce spasticky postižení)

ČHSO - České hnutí speciálních olympiád

ČSÚ – Český statistický úřad

ČPV- Český paralympijský výbor

ČFSH - Česká federace sportovců s centrálními poruchami hybnosti Spastic handicap, sportovci převážně s následky dětské mozkové obrny

ČSMPS - Český svaz mentálně postižených sportovců

ČSNS - Český svaz neslyšících sportovců

ČSTPS - Český svaz tělesně postižených sportovců

ČSZPS - Český svaz zrakově postižených sportovců

ČSVPS - Český svaz vnitřně postižených sportovců

GG – Global Games

ICD-10 - 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí

ICC - Mezinárodní koordinační výbor světových organizací postižených sportovců
(International Coordination Committee)

IOC- Mezinárodního olympijského výboru (International Olympic Committee)..

IPC - Mezinárodní paralympijský výbor (International Paralympic Committee)

INAS-FID - International Sports Federation for Persóna with Mental Handicap
(sportovce s mentálním postižením),

IWAS - International Wheelchair and Amputee Sports (sportovci s tělesným postižením - převážně vady získané, zejména pouřazové stavy) a

IBSA - International Blind Sports Association (sportovci se zrakovým postižením)

IDSC (dříve CISS) - Mezinárodním deaflympijským výborem
IPC - Mezinárodního paralympijského výboru
LMD - Lehká mozková dysfunkce
MP - Mentální postižení
MPSV - Ministerstvo práce a sociálních věcí
MR - Mentální retardace
MŠMT - Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy ČR
OSN - Organizace spojených národů (United Nations Organization)
OZP - Osoba se zdravotním postižením
SO - Speciální Olympiády
SONS – Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR
UNESCO - Mezinárodní organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
UZPS - Unii zdravotně postižených sportovců
ÚIV - Ústav pro informace ve vzdělávání
UZPS - Unie zdravotně postižených sportovců
WHO - Světová zdravotnická organizace (World Health Organisation)

9 PŘÍLOHY

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Řízené volnočasové aktivity při školách - fotografie

Příloha č. 2: Unie zdravotně postižených sportovců

Příloha č. 3: Spolupráce katedry Výchovy ke zdraví s organizací pohybových aktivit pro osoby s disabilitou

Příloha č. 4: Internetové stránky zabývající se pohybovými aktivitami osob s disabilitou

Příloha č. 5: Průvodce sociální oblastí města České Budějovice, rok 2010

Příloha č. 6: Přehled paralympijských her, deaflympijských her a global games

Příloha č. 7: Přehled konaných speciálních olympiád

Příloha č. 8: Celorepublikové sportovní hry a soutěže

Příloha č. 9: Dotazník pro rodiče dětí se zdravotním postižením

Příloha č. 10: Zmínka o sportovních klubech, které přijímají do svých řád děti s disabilitou

Příloha č. 1 Řízené volnočasové pohybové aktivity při školách - fotografie

Fotografie č. 1 Cyklistika

Fotografie č. 2 Běžecké lyžování

Fotografie č. 3 Hippoterapie

Fotografie č. 4 Canisterapie

Fotografie č. 5 plavání

Fotografie č. 6 Relaxace

Příloha č. 2 Unie zdravotně postižených sportovců

Unie zdravotně postižených sportovců a její svazy

Unie zdravotně postižených sportovců České republiky Předseda: František Janouch Kontaktní adresa: Zátokova 100/2, 160 17 Praha 6-Břevnov Telefon: 220 513 664, 220 513 664 Email: uzps@uzps.cz Webové stránky: http://www.uzps.cz/			
Svaz	Předseda	Kontaktní adresa, telefon, e-mail,webové stránky	Provozované sporty
Český svaz mentálně postižených sportovců ČSMPS	PaedDr. Pavel Svoboda Sekretářka pro ekonomiku: Mgr. Alena Erlebachová	Zátokova 100/2, P. O. Box 40, 160 17 Praha 6 - Břevnov Kontaktní adresa: Speciální školy, Husova 784, 464 01 Frýdlant v Čechách Telefon: 220 513 664, 604 729 148 Email:svoboda.csmps@tiscali.cz zvs.hk@tiscali.cz, zvps@volny.cz, csmps.lbc@volny.cz www.uzps.cz/svazy/csmps/hlavni_stranka	atletika, cyklistika, florbal, kopaná, košíková, lyžování, plavání, přespolní běh, stolní tenis, tenis, turistika
Český svaz zrakově postižených sportovců ČSZPS	Jaroslav Pata - prezident	Kontaktní adresa: Zátokova 100/2, PO BOX 34, 160 17 Praha 6 – Straho Telefon: 233 351 364, 724 337 089 Email: Jaroslav.pata@tiscali.cz www.sport-nevidomych.cz	atletika, bowling, cyklistika, futsal, goalball, judo, kuželky, lyžování běžecké, lyžování sjezdové, plavání, showdown, střelby, šachy, vodní sporty, vzpírání a ostatní sporty.

Český svaz neslyšícím sportovců ČSNS	Vojtěch Volejník - prezident	Kontaktní adresa: ČSNS, Lábkova pav. 5, 318 02 Plzeň Telefon: 377387766 (sekretariát Ivana Blaščíková) e-mail: csns_plzen@volny.cz	atletika, badminton, bowling, cyklistika, hanspaulka, kopaná, plavání, plážový volejbal, stolní tenis, tenis, volejbal
---	------------------------------	--	--

Počty klubů v rámci Unie zdravotně postižených sportovců

Unie zdravotně postižených sportovců	Český svaz mentálně postižených sportovců	Český svaz neslyšících postižených sportovců	Český svaz zrakově postižených sportovců
Středočeský kraj	6	0	3
Jihočeský kraj	5	1	1

Fotografie č. 7 Showdown

Fotografie č. 8 Futsal

(UZPS, 2011)

Příloha č. 3 Spolupráce katedry Výchovy ke zdraví s organizací pohybových aktivit a sportu pro osoby s disabilitou

Myslím si, že velmi prospěšná je i spolupráce vysokých škol. Líbí se mi spolupráce katedry Výchovy ke zdraví s organizováním pohybových aktivit a sportu pro osoby s disabilitou. Studenti mají možnost seznámit s pohybovými aktivitami a se sportem osob s disabilitou díky absolvovaným praxím během studia. Já osobně jsem absolvovala praxi na Sportovním dni pro sportovce s disabilitou mentální na Hluboké nad Vltavou a na 10. české speciální olympiádě v Praze, které pro mě byly velkým přínosem. Dokládám reflexemi a fotografiemi. Další sportovní akcí pro osoby s disabilitou jsou sportovní akce doktorky Vlasty Kursové „Spolu to dokážeme“ a různá cvičení a tance pořádané přímo v tělocvičně katedry.

10. Česká speciální olympiáda Praha – fotografie

Fotografie č. 9 s paní Livii Klausovou, patronkou ČHSO

Fotografie č. 10 Unified" sjednocená soutěž týmů

Fotografie č. 11 Já ve funkci rozhodčího

Fotografie č. 12 Měření vzdálenosti od „Paliny“

Reflexe z 10. české speciální olympiády

Ve dnech 1. – 4. července 2010 se uskutečnila 10. česká letní speciální olympiáda v Praze. Patronkou Českého hnutí speciálních olympiád (ČHSO) je Livia Klausová a slavnostní zapálení ohně provedou Jarmila Kratochvílová a Vlastimil Harapes, čestný předseda ČHSO. a k pořádání speciální olympiády přispěla i Nadace Nova, která poskytla finanční dar na medaile pro sportovce. Zúčastnilo se jí cca 800 sportovců z celé republiky, byly pozvány týmy z Monaka a Slovenska. Soutěžilo se v devíti sportech – atletice, plavání, cyklistice, odbíjené, kopané, gymnastice, stolním tenise, bocca a tzv. přizpůsobených sportech. Já jsem se zúčastnila jako volentér, který hraje významnou roli při zabezpečení průběhu her SO, pomáhají s organizací na sportovištích i v zázemí her.

Byla jsem přidělena na stanoviště, kde se soutěžilo v bocca. Ředitelka bocca Julie Witmannová, která měla na starosti volentéry a rozhodčí bocca, se nedostavil jeden rozhodčí, tak jsem byla požádána, zda bych mohla občas zaskakovat jako rozhodčí. Bocca je jeden z novějších sportů Hnutí speciálních olympiád pro osoby s mentálním postižením. Poprvé byl představen na hrách světové úrovně v roce 1991. v roce 1999 si na Letních světových hrách SO v Severní Karolíně (USA) změřilo své síly v bocca 189 sportovců z 33 zemí. v naší republice se Českém hnutí speciálních olympiád (ČHSO) snaží bocca jako sportovní disciplínu představit, popularizovat a začít v ní pořádat soutěže. Poprvé v letošním roce (2002), na 6. českých letních hrách SO v Olomouci, byla bocca představena jako sport ukázkový a její prezentace se setkala s velkým zájmem trenérů jednotlivých klubů SO. Historický pramen nás zavede ke hře zvané bocca, která odvodila své jméno z pojmenování koule či míče lidovou latinou - bottia. Je to italská verze trávníkového kuželníku (hraní v bowls). Nejstarší známá forma tohoto sportu prý byla hraná v italských Alpách v rané křesťanské éře, kdy byly kameny házeny na kámen cílový (terč) s cílem terč trefit či dostat svůj kámen terči co nejbliže. Bocca byla hlavní zábavou římských vojáků, kteří ji rozšířili po celé říši. Časem byly kameny nahrazeny koulemi či míči, a ty pak byly spíše kouleny než vrhány. Řečtí kolonizátoři přinesli bocca s sebou do míst nynější moderní Itálie. Byl to Giuseppe Garibaldi, který v době sjednocování a nacionalizace Itálie popularizoval tento sport, a to již v podobě dnes známé. Bocca často během let ztrácela a znovu získávala popularitu. Na mezinárodní úrovni je bocca hrána od konce 19. století. Nabízené sportovní disciplíny: soutěž jednotlivců, soutěž párů (dvojic), soutěž týmů (4 sportovci), "Unified"sjednocené sporty soutěž dvojic (párů) - 2 sportovci, "Unified" sjednocené sporty soutěž týmů (4 sportovci).

Pravidla SO bocca vycházejí z Oficiálních pravidel a předpisů pro závodní bocca z roku 1992. Plocha hřiště je 3,66 m široká a 18,29 m dlouhá. Povrch kurtu by měl být rovný a splňující předpoklad, že na něm nejsou stálé nebo dočasné překážky, které by mohly zasahovat do přímé dráhy podání míče z jakéhokoliv směru (antuka, tráva, umělý povrch). Boční a koncové stěny kurtu jsou vyrobeny z jakéhokoliv pevného materiálu. Zdi musí být nejméně tak vysoké jako bocca-míče. Boční a koncové stěny mohou být využity během hry pro odražené hody. Míče bocca mohou být vyrobeny ze dřeva nebo kovu a musí být stejné velikosti. Míče pro oficiální ligu a turnaje: velikost míčů má být od 107 mm do 113 mm. Barva míčů je nepodstatná s podmínkou, že čtyři míče jednoho týmu jsou jasně a viditelně odlišné od čtyř míčů druhého týmu. Pallina nesmí být větší než 63 mm nebo menší než 48 mm a měla by být jiné barvy než míče obou týmů.

Bocca je hra dovednostní a strategická. Může být hrána kdekoliv, kde se sejde od dvou do osmi hráčů ke hře. Bocca se hraje s osmi velkými míči a jedním menším terčovým či cílovým míčem (pallina). Jsou zde čtyři míče pro soutěžící stranu či tým, zpravidla vyrobeny ve dvou barvách k rozlišení míčů jednoho soupeřícího týmu od míčů družstva druhého. Velké míče jsou také označeny odlišnými liniemi k rozlišení míčů jednotlivých hráčů ve stejném týmu. Každý hráč obdrží dva míče (boccia) a pak se musí střídat v jejich koulení či vzhazování směrem k pallině, která už byl předtím vhozena do hřiště. V každé sadě hráči obdrží body za míče vhozené pallině co nejbližší. Hráči mohou posunovat ostatní míče v hracím poli rozstřelem, posunovat míč směrem k cílovému míči vyrážením apod.

Pallina (malý bílý míč) je kutálena či házena členem týmu, který vyhrál házení mince o možnost začínat hru. Hráč házející pallinu musí vhodit i první míč. Tým protivníka bude podávat jejich míče, dokud nezískají bod nebo nevyčerpají své čtyři míče. Toto pravidlo "nejbližšího míče" určuje posloupnost hraných míčů. Tým, jehož míč je nejbližší pallině, je nazýván "in - v" a tým opačné strany "out - venku". Vždy, když "in" tým zahraje míč, odstoupí stranou a dovolí "out" týmu vzhazovat. Tým má možnost míče kutálet, házet, odrážet, odrážet od okrajů, atd. Všechna podání míče musí být hozena spodním obloukem. Na konci každé sady (když oba týmy vyčerpají všechny míče), budou stanoveny body následovně: skórovací body jsou přidělovány za všechny míče jednoho týmu umístěné blíže palliny než nejbližší míč týmu soupeře, což může být určeno pouhým zrakem či mechanickým měřením. Tým, který boduje v daném stavu, také vyhrává výhodu vzhazování palliny v následující směně. Nerozhodná hra na konci směny je v případě, že dva míče nejbližší palliny náležejí soupeřícím týmům a jsou v nerozhodném stavu. v tomto případě body nebudou přiděleny.

Vybavení pro hru jsou originální hrací míče na bocca, které mohou být drahé. Standardní sada pro hru ve volné přírodě v obchodě se sportovními potřebami či v hračkářství často pro začátečníky postačí. Pro trénink či místní soutěže lze použít míče jiných, předem domluvených rozměrů a různých materiálů (pletené míčky, drátěnky, tenisové míčky, dokonce i pomeranče apod).

Každý den byl pro volontéry a rozhodčí zajištěn oběd (balíček na stadionu či místě jejich činnosti), obdrželi tašku s trikem volontéra a identifikační kartou, kterou jsem nosila po dobu her. Bližší pokyny k činnosti jsme dostali na úvodním školení, a pak přímo od příslušných členů organizačního výboru na základě svého zařazení. ČHSO zajistí volentérům úrazové pojištění po dobu her. Naše úloha byla podpurná, organizační a informační, dbali jsme na pořádek a nerušený průběh akce na svěřeném úseku. Volentéři samozřejmě museli dodržovat dohodnutý časový režim, zdržovat se na jim konkrétně určeném místě a spolehlivě plnit svěřené povinnosti.

Účast a výpomoc na 10. České letní speciální olympiádě v Praze pro mě byla velkým přínosem. Měla jsem možnost seznámit se s mnoha zajímavými lidmi a jejich názory na sport osob s disabilitou. Viděla jsem mnoho sportovců s disabilitou mentální, kteří dosahovali velmi dobrých sportovních výsledků. V příštích letech bych se opět jako volentér ráda této akce zúčastnila.

<http://www.handicapsports.cz>

<http://www.aa.cz/petanque/>

Reflexe ze sportovního dne pro osoby s disabilitou mentální

V úterý 11. 5. 2010 jsem se zúčastnila přípravy sportovního dne pro osoby s disabilitou mentální, který se konal ve sportovním areálu baseballového a softballového klubu hlubockého Sokola. Hned po příjezdu jsem byla nadšena místem konání-nádherné prostředí pod zámekem. Hlavní organizátoři nám doplnili informace o pořádané sportovní akci a handicapovaných sportovcích. Byli jsme rozděleni na jednotlivá stanoviště. Moje stanoviště byla překážková dráha a skok do dálky z místa. Všichni společně jsme se podíleli na přípravách tašek pro soutěžící sportovce, které obsahovaly informační letáky, upomínkové předměty, pitíčko a sladkost. Dále jsme pro sportovce zajišťovali medaile.

Ve středu 12. 5. 2010 se uskutečnil Sportovní den pro osoby s disabilitou mentální. Ráno se do areálu začaly sjíždět až šestičlenné výpravy sportovců z řady ústavů, praktických a speciálních škol v regionu. Před zahájením byly všechny týmy zaregistrovány, každý sportovec obdržel tašku s malým občerstvením. Sportovní den byl oficiálně zahájen a šlo se soutěžit. Na atletické dráze proběhl běh / jízda na vozíku na 60 metrů/. na dalším stanovišti hod do dálky míčem, skok do dálky z místa a autový hod aj. Dále doplňkové disciplíny fotbálek s velkým míčem, hod gymbalem, kuželky, probíhání hradem, ping-pong, hod na cíl a překážková dráha aj. Sportovci soutěžili v týmech i jako jednotlivci. Názvy týmů, například- Lvičata, Arpida, Kádři Osek a mnoho dalších. Sportovci absolvovali bodované sportovní disciplíny a doplňkové aktivity. Celá akce byla spíše než klasické závody příležitostí pro všechny pobavit se, vyzkoušet si nové věci a strávit příjemný slunečný den ve společnosti svých kamarádů. V průběhu dne byly zapisovány každému týmu dosažené výsledky a absolvované disciplíny, které byly následně vyhodnoceny a stanoveno pořadí týmů. Mezi tím všichni účastníci posvačili. Proběhla diskotéka, která se sportovcům velmi líbila. Na závěr proběhlo slavnostní vyhlášení výsledků, předáním diplomů a medailí a byly celé sportovní hry ukončeny.

Sportovní úspěšnost vhodně kompenzuje pocity méněcennosti, zbytečnosti a poruchy seberealizace. Je zřejmé, že pohybová aktivita, umožňují společnou participaci osob intaktních a osob s disabilitou. Pro osoby s disabilitou je velmi důležité, aby je většinová společnost přijala takové, jací jsou. A ne, že jsou zvláštní, ale s tím, že všichni jsou si rovni. Pouze máme jiné dispozice. Dnes je integrace osob s disabilitou větší než dříve. Existuje více bezbariérových přístupů. Osoby s disabilitou jsou schopny provozovat všechny sporty, účastní se vrcholových soutěží – paralympiád, deaflympiád, speciálních olympiád.

Myslím si, že se pořádají spíše nejrůznější programy pro osoby s disabilitou samostatně. Bylo by ještě lepší, kdyby se propojovali osoby s disabilitou s osobami zdravými, což by přispělo k integraci mnohem více. Podle mého názoru by osoby s disabilitou potřebovali mnohem větší nabídku řízených volnočasových pohybových aktivit a myslím si, že by bylo třeba i více kvalifikovaných odborníků, kteří by tyto aktivity řídili. Měli bychom si uvědomit, že pohybová aktivita prováděna na jakékoliv úrovni pomáhá zvýšit kvalitu života osobám s disabilitou

Tato praxe pro mě byla velkým přínosem. Měli bychom lidi s disabilitou, kteří provozují pohybovou aktivitu, obdivovat a mít k nim úctu. Mnoho z nich podává lepší výkony v daném sportu než mnoho z nás. Přesvědčila jsem se o tom, například na stanovišti Skok z místa do dálky, kde jsem měřila a zapisovala výsledky, kde závodníci skákali bez problému přes 2 metry.

Příloha č. 4 Internetové stránky zabývající se osobami s disabilitou

www.lorm.cz - informace o organizaci pro hluchoslepé

www.helpnet.cz - přehledné informace o postižených

www.samaritanus.cz - pomoc zdravotně postiženým

<http://amod.aznet.cz> - široké informace včetně organizací

www.infoposel.cz - informační systém pro zdravotně postižené

www.disabilityworld.org - (angl) dvouměsíčník o postižených

www.deafnet.cz - stránky pro neslyšící

www.alfabet.cz - informační servis pro rodiče dětí se zdravotním postižením

www.bezbarier.cz - Informace o možnosti pohybu a cestování

www.krizovatka.cz - informace nejen pro postižené

www.lorm.cz - informace o organizaci pro hluchoslepé

www.czechia.cz/szdp - Svaz zdravotně postižených v ČR

www.abilympics.cz - Česká abilympijská asociace

www.braillnet.cz/sons - Sjednocená organizace pro nevidomé a slabozraké

www.ranapece.cz - informace o rané péči pro postižené děti

www.bezbarier.cz - informace o možnosti pohybu a cestování

www.blindfriendly.cz - informace o projektu pro zdravotně postižené

www.aiso.cz - Asociace informačních systémů pro občany se specifickými potřebami

www.alfabet.cz - informační servis pro rodiče a děti se zdravotním postižením

www.ecn.cz/epilepsie - společnost E

www.samaritanus.cz - pomoc zdravotně postiženým

www.helpnet.cz - přehledné informace o postižených

www.paralympic.org - International Paralympic Committee

www.specialolympics.org - SpecialOlympics International

www.ncpad.org - The National Center on Physical Activity and Disability (USA)

www.handicapsports.cz - Unie zdravotně postižených sportovců České Republiky

www.specialolympics.cz - Speciální Olympiáda Česká Republika

www.handisport.cz - zpravodajský server o sportu handicapovaných v ČR

www.krizovatka.cz - vyhledávač nejen pro postižené

Příloha č. 5 Informace z brožury „Průvodce sociální oblastí města České Budějovice“, rok 2010, Odbor sociálních věcí Magistrátu města ČB

- **ADRA o. s, Dobrovolnické centrum České Budějovice**

Kontaktní adresa: F. Šrámka 34, 370 01 České Budějovice

Kontaktní osoba: Jitka Chanová, vedoucí DC (DpS Hvízdal a individuální klienti), Elena Charyparová (DD Dobrá Voda a DS Třeboň), Ing. Zdena Chmelová (DpS Máj), Hana Havlová (chráněné bydlení Empatie, stacionář Světluška)

Telefon: 776 301 201 (J. Chanová), 777 195 247 (E. Charyparová), 731 157 467 (Z. Chmelová), 734 416 586 (H. Havlová)

e-mail: dccb@adra.cz

www stránky: www.adra.cz

Pohybová činnost: podle potřeb přijímající organizace pomoc při sportovních nebo kulturních akcích pro klienty. Dobrovolníci pracují v přijímajících organizacích, které mají s DC ADRA České Budějovice uzavřen smluvní vztah:

Centrum sociálních služeb Empatie, Pražská 88, 370 04 České Budějovice

Sociální služby Světluška, o.p.s., U Jeslí 198/13, 370 01 České Budějovice

- **Arpida, centrum pro rehabilitaci osob se zdravotním postižením, o. s**

Kontaktní adresa: U Hvízdala 9, 370 11 České Budějovice

Kontaktní osoba: Doc. PhDr. Jiří Jankovský, Ph.D. – ředitel

Telefon: 385 777 011

e-mail: Info@arpida.cz

www stránky: www.arpida.cz

Provozní doba: základní 7, 00 – 20, 00 hod.

Činnost:

Centrum ARPIDA je nestátní neziskovou organizací zajišťující komplexní péči dětem, mládeži a mladým dospělým osobám s tělesným (motorickým) a kombinovaným postižením v duchu uceleného systému rehabilitace.

Pohybová činnost: sportovní hrátky viz, letáček

- **Centrum zdravotně postižených jižních Čech, o. s.**

Kontaktní adresa: Vltavské nábřeží 5/a, 370 05 České Budějovice

Kontaktní osoba: Jiří Smékal

Telefon: 604 718 304

e-mail: czpcb@volny.cz

www stránky: www. Handicapbudweis.com

Provozní doba: Po-Pá 13, 00 – 20, 30 hod., So 14, 00 – 18, 00 hod.

Činnost: Sportovní a kulturní aktivity 1. Centrum zdravotně postižených jižních Čech, o.s.

Sporty: Sport pro zdravotně postižené

Sport pro zdravotně postižené: atletika, jízdy ručních kol, vzpírání (trojboj ZP, benchpress TP), rekreační, kondiční, fotbal zrak.postižených Sport pro sport.bez postižení: fitness, rekreační, všesportovní příprava dětí od 5 let (atletika, gymnastika,

- **Domov Libnič a centrum sociálních služeb Empatie**

Kontaktní adresa: Pražská 88, 370 04 České Budějovice

Kontaktní osoba: Mgr. Dana Pokorná, Bc. Vladimíra Holczerová

Telefon: 387 319 095, 387 319 280

e-mail: zpokorna@empatie.cz, vholczerova@empatie.cz

www. Stránky: www.empatie.cz

Provozní doba: nepřetržitě

Činnost:

Denní stacionář – ambulantní služba pro lidi s mentálním postižením

Týdenní stacionář – pobytová služba pro lidi s mentálním postižením

Chráněné bydlení – pobytová služba pro lidi s mentálním postižením

- **HAFÍK – výcvikové canisterapeutické sdružení, akreditované dobrovolnické centrum**

Kontaktní adresa: Klec 78, 379 01 Třeboň (sídlo)

Kontaktní osoba: Mgr. Jaroslava Eisertová, Ph.D., Bc. Eliška Čunátová

Telefon: 724 953 876

e-mail: hafik.canis@email.cz

www stránky: www.canisterapie.org

provozní doba: dle telefonické dohody

Činnost: psychosociální terapie osob s různým typem postižení – využívání příznivého působení psa a kočky, celoroční terapeutické, edukační, aktivizační a preventivní programy ve školských a zdravotně sociálních zařízeních, pořádání rekondičních pobytů pro děti se specifickými potřebami, spolupřádání (se ZSF JU) letních integračních canisterapeutických táborů pro děti s různým typem postižení.

ve spolupráci ze ZSF JU realizace konference Pravda v zooterapii.

Pohybové činnosti: Aktivní zooterapie

- **Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav sociální práce, program Pět P**

Kontaktní adresa: Česká 20, 370 01 České Budějovice

Kontaktní osoba: Mgr. Bohdana Břízová

Telefon: 387 318 776

e-mail: Brunova@zsf.jcu.cz

www. stránky: www.petpcb.wz.cz

pohybová činnost: je určena dětem od 6 do 15 let. Fotbal a jiné hry.

- **Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Ústav sociální práce, Centrum zoorehabilitací**

Kontaktní adresa: Jírovcova 24, 370 05 české Budějovice

Kontaktní osoba: Mgr. Jaroslava Eisertová, Ph.D., Bc. Zuzana Bursová

e-mail: eisertov@zsf.jcu.cz, zbursova@seznam.cz

Činnost: aktivní canisterapie, pořádání integračního aktivního canisterapeutického tábora, spolupřádání rekondičních pobytů pro děti se specifickými potřebami ve spolupráci s HAFÍK o.s.

- **Koníček, občanské sdružení**

Je nestátní nezisková organizace, která poskytuje své služby v Jihočeském kraji. Naše služby jsou určeny dětem, dospělým, zdravým i s různým znevýhodněním.

Kontaktní adresa: na Zlaté stoce 14, 370 05, České Budějovice

Kontaktní osoba: Mgr. Petra Křížová – hippoterapie a jezdecké aktivity

Magdaléna Davidová – canisterapie a volnočasové aktivity

Telefon: 774 429 779

e-mail: konicekcb@seznam.cz

www stránky: www.konicekcb.cz

Pohybové činnosti: *volnočasové aktivity- hipoterapie, canisterapie, oritoterapie,prázdninové aktivity - letní tábory*

- **Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých, oblastní pobočka (OO SONS)**

www stránky: www.sons.cz

Kontaktní adresa: Roudenská 18, 370 07 České Budějovice

Kontaktní osoba: Antonín Tůma

Telefon: 386 460 660

e-mail: tyflokabinet.cb@seznam.cz

www stránky: www.sons.cz

Pohybové aktivity: Goalball, Kuželky, ShowDown, Šachy, Lukostřelba, TJ ZORA, Bowling, Sportovní plavání nevidomých a slabozrakých, Občanské sdružení pro podporu Tyflosturistického oddílu při škole Jaroslava Ježka pro zrakově postižené

- **SK KONTAKT České Budějovice**

Kontaktní osoba: Petráček Arnošt

Kontaktní adresa: Jankov 24, Dubné

Telefon: 608 613 500 608 613 500

E-mail: arost.petracek@seznam.cz

Sporty: Plavání, Sport pro zdravotně postižené

Sportovní klub Speciální školy České Budějovice

Kontaktní osoba: Vávra Miloslav

Kontaktní adresa: Štítného 3, České Budějovice

Telefon: 387 423 471 387 423 471

E-mail: specsoly.cb@cmail.cz

Sporty: Sport pro zdravotně postižené

Příloha č. 6 Přehled paralympijských her, deaflympijských her a global games

	Letní paralympijské hry	Zimní paralympijské hry
1952	Stoke Mandeville, Velká Británie	
1960	Řím, Itálie	
1964	Tokio, Japonsko	
1968	Tel Aviv, Izrael	
1972	Heidelberg, Německo	Örnsköldsvik, Švédsko
1976	Toronto, Kanada	
1980	Arnhem, Nizozemsko	Geilo, Norsko
1984	Stoke Mandeville, Velká Británie	Innsbruck, Rakousko
.	New York, USA	
1988	Soul, Korea	Innsbruck, Rakousko
1992	Barcelona, Španělsko	Tignes - Albertville, Francie
1994		Lillerhammer, Norsko
1996	Atlanta, USA	
1998		Nagano, Japonsko
2000	Sydney, Austrálie	
2002		Salt Lake City, USA
2004	Atény, Řecko	
2006		Turín, Itálie
2008	Peking, Čína	
2010		Vancouver, Kanada
2012	Londýn, Velká Británie	

Deaflympijské hry

- 1928 – II. letní deaflympiáda, Amsterdam, 1 (0-1-0)
- 1993 – XVII. letní deaflympiáda, Sofie, 7 medailí (3-2-2)
- 1995 – XIV. zimní deaflympiáda, Rovaniemi, 2 (0-0-2)
- 1997 – Kodaň, 4 (2-1-1)
- 1999 – Davos, 4 (4-0-0)
- 2001 – Řím, 9 (4-3-2)
- 2003 – Sundsvall, 4 (2-1-1)
- 2005 – Melbourne, 6 (3-1-2)
- 2007 – Salt Lake City, 9 (4-3-2)
- 2009 – Taiwan, 1 (0-1-0)
- 2011 – XVII. Zimní deaflympiádu budou hostit V.Tatry

(PARALYMPIC, 2011)

Vyloučení sportovců s mentálním postižením z paralympijských her – náhrada global games

Intelektuálně znevýhodnění sportovci poprvé startovali na paralympijských hrách v Atlantě v roce 1996. Her se účastnili plavečtí a atletičtí reprezentanti. Od roku 2001, po paralympiádě v Sydney, byli sportovci s intelektuálním znevýhodněním ze všech sportovních akcí pořádaných IPC včetně paralympijských her vyloučeni. Důvodem byl start nehandicapovaného novináře v basketbalovém týmu Španělska, ke kterému se přiznal sérií článků zveřejněných po skončení paralympiády.

Od vyloučení intelektuálně znevýhodněných sportovců z paralympijských her v roce 2001 pořádá Mezinárodní svaz mentálně handicapovaných sportovců (INAS-FID) všesvětové hry **global games** jako náhradu za největší sportovní klání handicapovaných. První ročník se uskutečnil ve stejném roce jako paralympijské hry v Aténách a to v roce 2004 ve švédském městě **Bollnäs**. Soutěžilo se v atletice, plavání, stolním tenise, tenise, basketbalu a fotbalu. v pořadí druhý ročník Global Games proběhl v roce 2009. Soutěžilo se v atletice, cyklistice, basketbalu, futsalu (sálové kopané), plavání, stolnímu tenisu, tenisu a ukázkově také v judu a veslování na trenažéru. v roce 2004 byla Mezinárodní sportovní federace pro osoby s postižením intelektu (INAS-FID) opět potvrzena jako člen Mezinárodního paralympijského výboru (IPC) a obě organizace od té doby pracují na tom, aby se sportovci s intelektuálním znevýhodněním mohli znovu účastnit paralympiád i všech dalších soutěží IPC. Vše nasvědčuje tomu, že sportovci s intelektuálním znevýhodněním by měli startovat již na XIV. letních paralympijských hrách v Londýně (GG, 2011, online).

INAS-FID přijala definici mentálního postižení dle WHO, ze které vychází při registraci sportovců s mentálním postižením. Registrace je podmínkou k účasti sportovců na soutěžích organizovaných IPC či INAS-FID. Registrován může být sportovec prostřednictvím testování v zemi, za kterou sportuje, testování pak provádějí experti (psychologové, speciální pedagogové) a pouze tito mohou potvrdit, že jedinec splňuje pravidla odpovídající definici WHO (ČSMPS, 2011, online).

Příloha č. 7 Přehled konaných speciálních olympiád

- 1989** - neoficiální výprava s 10 československými sportovci se zúčastnila polských národních her SO ve Varšavě
- 1989** - O. Kurzová, M. Středová a L. Kurz založili přípravný výbor Čs. hnutí speciálních olympiád
- 1990** - **duben** - oficiální vznik a registrace Čs. hnutí speciálních olympiád
- 1990** - **červen** - účast čs. sportovců na evropských hrách SO v Glasgow
- 1991** - **květen** - účast na národních hrách SO v Belgii a Polsku
- 1991** - **červenec** - 1. čs. národní letní hry SO v Praze
- 1991** - **červenec** - účast na světových hrách SO v Minnesotě v USA
- 1992** - **leden** - 1. čs. zimní hry SO v Malé Úpě v Krkonoších
- 1992** - **červenec** - 2. čs. národní letní hry SO v Bratislavě
- 1992** - **říjen** - účast na mezinárodních hrách SO v Barceloně
- 1993** - **leden** - zimní hry SO v Malé Úpě
- 1993** - **březen** - účast na světových zimních hrách SO v Rakousku
- 1993** - **červenec** - 1. české národní hry SO v Olomouci
- 1993** - **září** - národní turnaj SO v kopané a sálovém hokeji v Litoměřicích
- 1993** - **říjen** - mezinárodní turnaj SO v odbíjené v Benešově
- 1993** - **listopad** – první národní turnaj SO ve stolním tenisu ve Dvoře Králové
- 1994** - **srpen** - 2. české národní letní hry SO v Praze.
- 1995** - **duben** - národní turnaj SO v plavání ve Zlíně
- 1995** - **květen** - otevřený turnaj SO v odbíjené, Benešov
- 1995** - **červenec** - účast na světových letních hrách SO v USA
- 1995** - **říjen** - mezinárodní turnaj SO ve sjednoceném volejbalu - Benešov
- 1995** - **listopad** - soutěže v gymnastice - Hlučín - Kunčice
- 1995** - **prosinec** - národní turnaj v halovém hokeji v Benešově
- 1996** - **květen** - účast na evropském turnaji SO v atletice a plavání v Řecku
- 1996** - **květen** - účast na evropském turnaji SO ve stolním tenise v Maďarsku
- 1996** - **květen** – první národní turnaj SO v přehazované v Dřevěnicích
- 1996** - **červenec** - 3. české letní hry SO v Praze - Memoriál Olgy Havlové
- 1997** - **únor/březen** - Zimní světové hry SO v Kanadě
- 1997** - **březen** - Evropský turnaj v gymnastice - Lucembursko
- 1997** - **září** - nár. turnaj s mezinárodní účastí v gymnastice -Praha
- 1997** - **říjen** - evropský turnaj v košíkové - Švýcarsko
- 1997** - **prosinec** - evropský turnaj v odbíjené - Skotsko
- 1998** - **duben** - národní turnaj SO v plavání - Zlín
- 1998** - **červenec** - 4. české letní hry SO v Praze - Memoriál Olgy Havlové
- 1999** - **leden** - evropský turnaj v halovém hokeji - Rakousko
- 1999** - **červen/červenec** - Světová letní SO v Severní Karolíně
- 1999** - **září** - národní turnaj v cyklistice - Šternberk
- 2000** - **květen/červen** - Evropské hry SO v Holandsku
- 2000** - **červenec** - 5. české letní hry SO v Praze - Memoriál Olgy Havlové
- 2001** - **březen** - Světové zimní hry SO 2001
- 2001** - **srpen** - Speciální olympiáda na Norway Cupu
- 2002** - **červenec** - 6. česká letní speciální olympiáda - Olomouc
- 2003** - **červen** - Světové letní hry SO v Irsku
- 2004** - **červenec** - 7. česká letní SO - České Budějovice
- 2005** Nagano
- 2007** Shanghai
- 2009** Boise
- 2010** Praha 10. Česká letní speciální olympiáda

Příloha č. 8 Celorepublikové sportovní hry a soutěže

Níže uvedený přehled obsahuje soutěže, které vyhlašuje MŠMT pro školní rok 2010/2011:

Soutěže pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

- Celostátní sportovní hry pro zrakově postiženou mládež (*16. ročník*)

ZŠ, PrŠ pro zrakově postižené – atletika, plavání, goalball, showdown, kategorie B1, B2, B3, B4, Ú (6/2011)

Kontaktní adresa: Mgr. Iveta Hendrychová, Základní škola, Havlíčkova 1, 746 01 Opava, tel. 553 622 904 e-mail: ivetahendrychova@seznam.cz, www.zrak.opava.cz

- Celostátní sportovní hry sluchově postiženého žactva (*47. ročník*) - 4 disciplíny (atletika, plavání, futsal, košíková)

ZŠ - Ú (6/2011)

Kontaktní adresa: Mgr. Jiří Langer, Střední, základní a mateřská škola pro sluchově postižené, Kosmonautů 4, Olomouc, tel. 585 567 111, e-mail: sluch@mbox.vol.cz.

- Celostátní sportovní hry sluchově postižené mládeže (*30. ročník*) - 4 disciplíny (atletika - dívky, chlapci; volejbal - dívky; malá kopaná - chlapci; stolní tenis - smíšená družstva)

SŠ pro sluch. postižené - Ú (4.- 6.5.2011, Olomouc)

Kontaktní adresa: Mgr. Miloš Pártl (předseda organizačního výboru), Střední škola pro sluchově postiženou mládež a Odborné učiliště, Gellnerova 1, 637 00 Brno, tel./fax 541 220 464, e-mail: mpartl@volny.cz; Pořadatel: PaedDr. Jaromír Hudek, ředitel, Střední škola B. Dvorského 17, 772 00 Olomouc – Sv.Kopeček, tel.585 385 350, e-mail: red@sskopecek.cz

- Přebor dětských výchovných zařízení v minikopané a vybíjené - chlapci (minikopaná), kategorie dívky (vybíjená) dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy - Š, Ú (9/2010, Hamr na Jezeře)

Kontaktní adresa: Mgr. Václav Konopiský (ředitel), Dětský domov se školou, Základní škola a Školní jídelna, Školní 89, 471 28 Hamr na Jezeře, tel./fax 487 851 808, 776 580 919, e-mail: dvu_hamr@volny.cz, www.volny.cz/dvu_hamr

- Přebor dětských domovů se školou a výchovných ústavů v letním biatlonu (7. ročník) - kategorie chlapci, výchovné ústavy, dětské domovy se školou - Š (9/2010) Ú (10/2010)

Kontaktní adresa: Jiří Košar (ředitel), Dětský domov se školou, Základní škola a Školní jídelna, A. Jiráka 617, 543 01 Vrchlabí, tel. 499 421 173, fax 499 421 483, e-mail: dds.vrchlabi@tiscali.cz

- Sportovní hry dětí z dětských domovů (20. ročník) - kategorie: atletika (dívky a chlapci 13-14 let), malá kopaná (chlapci do 16 let), odbíjená (dívky do 16 let)

dětské domovy, dětské domovy se školou - Ú (3.- 5.6.2011, Příbram)

Kontaktní adresa: Mgr. Olga Vernerová, Dětský domov a Školní jídelna, 262 33 Solenice 42, P.O. Box 4, tel./fax 318 694 322, e-mail: dd-solenice@volny.cz, www.dd-solenice.cz

- Zimní olympiáda dětských domovů se školou, výchovných ústavů a dětských domovů se školou (38. ročník) - 6 kategorií dle věku žáků (starší žáci a žákyně, mladší dorostenci a dorostenky, starší dorostenci a dorostenky)

dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy – Ú (21. - 24.2.2011 Tesák-Hostýnské vrchy)

Kontaktní adresa: Vojtěch Zicháček, Dětský domov se školou, Havlíčkova 547, 768 61 Bystřice pod Hostýnem, tel. 573 380 393, e-mail: dvubph@volny.cz

- Letní olympiáda výchovných ústavů a dětských domovů se školou (38. ročník) - kategorie starší žákyně, dorostenky

výchovné ústavy, dětské domovy se školou - Š, Ú (24. -27.5.2011, Šumperk)

Kontaktní adresa: Mgr. Jiří Klaška, Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola a střední škola Šumperk, Vyhlídka 1, 787 01 \Šumperk, tel. 602 521 109, e-mail: dds@dds-spk.cz

- Letní olympiáda výchovných ústavů se školou (29. ročník) - kategorie chlapci (disciplíny: lehká atletika, míčové hry, stolní tenis, plavání a biatlon)

výchovné ústavy - Š, Ú (6.-10.6.2011, Moravský Krumlov)

Kontaktní adresa: Mgr. Jan Košíček, Výchovný ústav, dětský domov se školou, Základní škola, Střední škola a Školní jídelna, Nádražní 698, 672 01 Moravský Krumlov, tel. 515 322 423, e-mail: kosicekjan@seznam.cz, www.vuddmoravskykrumlov.cz

- Letní olympiáda dětských výchovných ústavů a dětských domovů se školou (38. ročník) - kategorie chlapci (disciplíny: lehká atletika, volejbal, nohejbal, minikopaná, biatlon, plavání, stolní tenis)

výchovné ústavy, dětské domovy se školou - Š, Ú (22.5.-26.5.2011, Nový Jičín)

Kontaktní adresa: Bc. Petr Macíček, Výchovný ústav, Divadelní 12, 741 01 Nový Jičín, tel./fax 556 764 933, e-mail: macicek.petr@centrum.cz, www.vunj.edunet.cz

- Atletický čtyřboj žáků základních škol praktických a speciálních (45. ročník) – soutěž žáků ZŠ praktických a ZŠ speciálních - 2 kategorie – dívky, chlapci 13-15 let (jednotlivci, družstva)

ZŠP a ZŠS - Š (do 10. 5.2011), O (do 15. 5.2011), k (do 30.5.2011), Ú (po 15.6.2011, Tachov)

Kontaktní adresa garanta soutěže: Mgr. Lenka Hovězáková, ZŠ a MŠ, Petra Jilemnického 1995, 347 01 Tachov, tel. 374 630 231, fax: 374 725 312, e-mail: reditelstvi@skolatachov.cz

(MŠMT, 2011 online)

Příloha č. 9 Dotazník pro rodiče dětí se zdravotním postižením

Vážení rodiče,

prosíme o vyplnění dotazníku týkajícího se nabídky řízených volnočasových pohybových aktivit v České republice pro děti s mentálním, zrakovým, sluchovým a kombinovaným postižením ve věkové kategorii 8 až 15 let. Dotazník je anonymní a pouze pro účely tohoto projektu. Děkujeme za Váš čas a názor, který je pro nás velmi cenný.

Eva Kohoutová-studentka Výchovy ke zdraví PF JU, 3. ročník
Doc. PaedDr. Milada Krejčí, CSc. -vedoucí katedry Výchovy ke zdraví PF JU

Řízená volnočasová pohybová aktivita je pohybová aktivita, která se uskutečňuje ve volném čase dítěte a je vedena odborným dozorem (pedagogem-učitelem, trenérem, cvičitelem).

Zakroužkujte:

Jsem: muž žena
Vztah k dítěti: matka otec jiné (vychovatel/a, pěstoun/ka aj.)
uveďte:
Dítě je: chlapec dívka ve věku: -----
s postižením: mentálním sluchovým zrakovým kombinovaným
-uveďte, jaká kombinace postižení -----

Kraj: Středočeský kraj Jihočeský kraj
Prostředí: -----
město (nad 30 tisíc obyvatel) město (do 30 tisíc obyvatel) vesnice
samota

---

1. Navštěvuje Vaše dítě řízenou volnočasovou pohybovou aktivitu?

ANO NE

Pokud ano jakou? -----

Kde? ----- Jak často? -----
-----

2. Uvítali byste, aby řízenou volnočasovou pohybovou aktivitu Vaše dítě navštěvovalo?

ANO NE

Jakou byste preferovali (upřednostňovali)?

Jak daleko byste byli ochotni dojíždět?

pouze v místě bydliště do 10km od místa bydliště více (kolik) -----

Kolik peněz byste byli ochotni za řízenou volnočasovou pohybovou aktivitu zaplatit?

---

3. Na koho se mohou obrátit rodiče či vychovatelé dítěte s postižením ve vašem městě, popř. kraji ohledně řízeného volnočasového pohybového vyžití (státní, soukromé instituce, svazy, kluby, jednoty, webové stránky apod.)

---

4. Jaká je ve vašem městě, popř. kraji nabídka volnočasových pohybových aktivit pro chlapce, děvčata s mentálním, zrakovým, sluchovým a kombinovaným postižením ve věkové kategorii 8 až 15 let?

a) Řízené volnočasové pohybové aktivity při školách (pohybové kroužky):

---

b) Řízené volnočasové pohybové aktivity mimo školu (státní, soukromé instituce např. sportovní svazy, kluby, jednoty, speciální centra, aj.):

---

c) Řízené volnočasové pohybové aktivity-jednorázové akce (například sportovní dny, akce o prázdninách, tábory apod.)

---

5. Jaká jsou Vaše doporučení pro rozšíření řízených volnočasových pohybových aktivit pro děti s mentálním, zrakovým, sluchovým a kombinovaným postižením ve věkové kategorii 8 až 15 let?

Příloha č. 10 Sportovní kluby pro osoby intaktní, které přijímají do svých řad i osoby s postižením

Uvedu několik příkladů, kdy dítě s disabilitou navštěvuje sportovní klub společně s dětmi intaktními. Uváděné sportovní kluby jsou z místa mého bydliště, z Příbrami. Myslím si, že je tomu tak i v mnoha dalších sportovních klubech v jiných městech, jak v kraji Středočeském, tak v kraji Jihočeském. Například Bruslařský klub Příbram (<http://bkprijbram.tym.cz/?page=main>) navštěvuje společně s dětmi intaktními dívka se středně těžkým mentálním postižením. Trenérka je plně kvalifikovaná. Vystudovala speciální pedagogiku se zaměřením na tělesnou a pracovní výchovu zdravotně postižených na Univerzitě Karlově. Dále plavecký klub Příbram (<http://www.szm.pb.cz/>), kam se také mohou přihlásit děti s disabilitou, jak na individuální, tak skupinový trénink. Do klubu mezi děti intaktní docházejí dvě děti s disabilitou mentální. Trenérka studuje Fakultu tělesné výchovy a sportu na Univerzitě Karlově. Také vím o dívce s disabilitou mentální, která se učila lyžovat pod dohledem zkušeného trenéra lyžařské školy v lyžařském areálu Padák v Příbrami.

Je pozitivní, že se v Příbrami sportovní kluby pro děti intaktní dětem s disabilitou neuzavírají a přijímají je do svých řad, ale bohužel žádný sportovní klub nemá na svých webových stránkách nabídku, že by se mohly přihlásit i děti s disabilitou. Je na rodičích, zda sami projeví zájem, aby jejich dítě sportovní klub navštěvovalo. Poté má dítě možnost stát se členem klubu. O uvedených sportovních klubech se dozvěděli rodiče ve škole. Zaslechla jsem, že v Jihočeském kraji do oddílu karate mezi intaktní osoby chodí chlapec s disabilitou.

Myslím si, že by se našly sportovní kluby pro intaktní osoby, které by děti s disabilitou do svých řad přijímaly. Podle mého názoru by bylo vhodné doplňující studium pro trenéry sportovních klubů v oblasti speciální pedagogiky a řízených volnočasových pohybových aktivit pro děti s disabilitou, dále zviditelnění sportovních klubů, informace na webových stránkách, v novinách aj.

Zmínka o některých dalších pohybových aktivitách pro děti s disabilitou

Mezi nárazově řízené volnočasové pohybové aktivity pro děti s disabilitou patří celorepublikové Sportovní hry a soutěže, které vyhláší Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy MŠMT. Přehled soutěží pro školní rok 2010/2011 přikládám v příloze.

Dále například Sportovní klub OK J. Hradec (SKOK J. Hradec), jehož předsedou a koordinátorem pro Jihočeský kraj je Otakar Kinšt (skokjh@quick.cz, Agentura SKOK, Jarošovská 743/II, 377 01 Jindřichův Hradec). Již pátým rokem pořádá jednorázovou soutěžní aktivitu v pěti až šesti sportovních odvětvích (vybíjená, kuželky, atletika, petanque, stolní tenis, orientační běh, páka), konané pod názvem HRY USMĚVAVÝCH SRDCÍ. Díky koordinátorovi jsou školy o akcích informovány a je jim umožňováno se jich (v závislosti na zdatnosti žáků) zúčastňovat. Sportovní klub OK /SKOK/ Jindřichův Hradec vznikl v roce 1997. Je zaměřen na rekreační sport, a to zejména dětí. Organizováni jsou v těchto níže uvedených čtyřech oddílech: Rekreační sport, jezdeckví, volejbal, Sport pro všechny.

Souhlasím s Ješinou (2007), že sporty jako takové mohou provozovat zdravotně postižení všichni, ale musíme respektovat určité zvláštnosti. Určitě zvyšují kvalitu jejich života po fyzické, psychické i sociální stránce. Počet sportujících osob je bohužel stále nízký. Důvodem jsou četné bariéry, jako je nedostatek informací a kvalitních odborníků aj. Pro integraci je nezbytné vzdělávání, kooperace mezi osobami s disabilitou a osobami intaktními, zajištění bezbariérových přístupů do sportovních center. Značně důležitá je však také finanční podpora.